

KARKERÊN HEMÛ WELATAN Û GELÊN BINDEST YEKBIN!

KAWA

7

KARKERÉN HEMÚ WELATAN Ú GELEN BINDEST YEKBIN!

KAWA

WESANÉN BERANIN

HEJMAR: 7

NAVNIŞAN

FREJGATAN 6

BOX 99

114 21

STOCKHOLM /SWEDEN

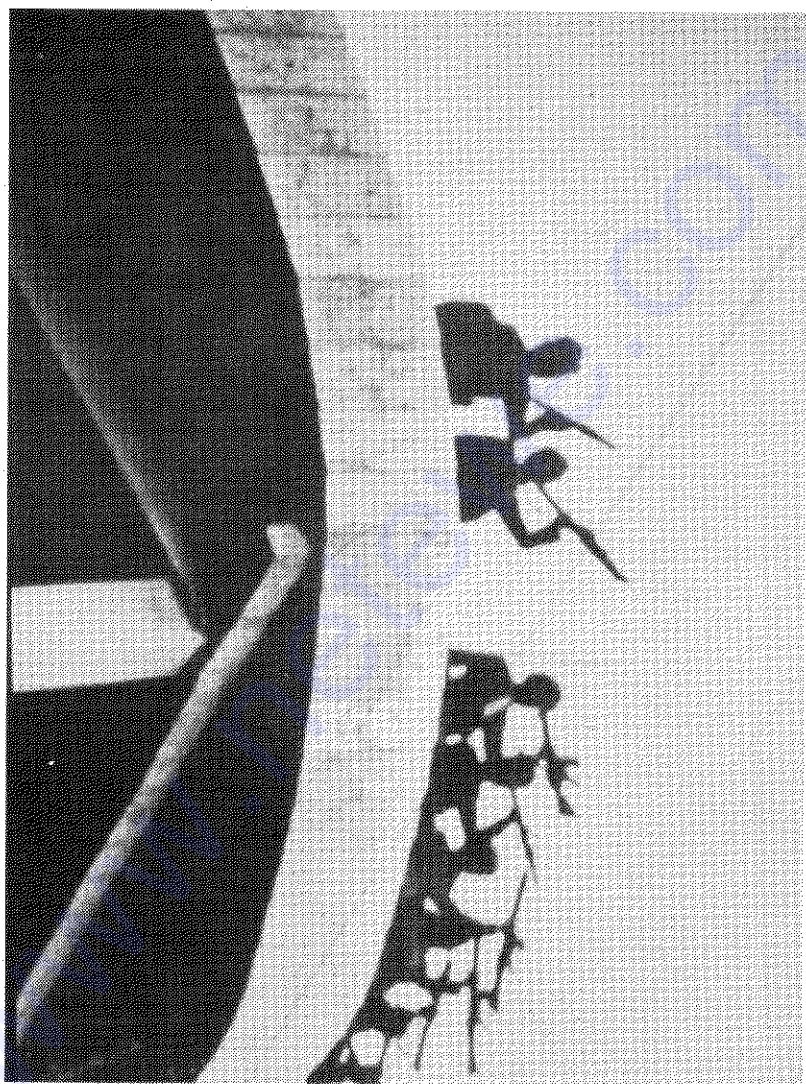
BERPIRSİYAR

H.C.KOŞAR

STOCKHOLM / EYLÜL/ 1985

İÇİNDEKİLER

AEP'ne gönderilen mektuptan bölümler	5
Geçmişin değerlendirmesi -II-	7
Yeniden örgütlenme konferansına sunulan program taslağı -II-	42
Devrimci mücadele anlayışı Üzerine -II-	65
Kemalizm Üzerine -II-	82
Düzeltilme cetveli	111

Arnavutluk Emek Partisi MK'ne,

Değerli yoldaşlar;

Hareketimizin MK'si günümüzün Marksist devrimcilerinden Enver Hoca yoldaşın yitirilişini derin bir acı ve büyük bir hüznle öğrenmiş bulunuyor.

Şanlı AEP'in kurucusu ve birinci sekreteri,ulusal özgürlük mücadelesi ve halk devriminin örgütleyicisi ve yöneticisi,Sosyalist Arnavutluğun kurucu mimarı ve Marksizm-Leninizm'in savunucusu Enver Hoca yoldaşın yitirilişinin acısı izah edilmeyecek kadar büyük bir etki yarattı.

Enver Hoca yoldaşın yitirilişi sadece Arnavutluk halkı için değil aynı zamanda Kürdistan ve dünya halkları için de büyük bir kayıptır.....

Enver Hoca'nın hayatı ve eserleri bugün yaşayan Arnavutluğun tarihidir.İsmi Arnavutluk halkı ve Partisinin bütün zaferlerinde ve sınıflar mücadelesinde yazıldı.Komünist Partisinin kuruluşundan bugüne kadar düşüncesi ve kişiliği Arnavutluk halkının geçtiği bütün süreçlere damgasını vurdu.Enver Hoca'nın ölümsüz gerçekliği Arnavutluk halkı için Emek Partisinin sembolüdür.

Enver Hoca bütün hayatı ve enerjisini sosyalizm ve devrim davasının büyük zaferine adadı.Bu değerli mücadelesinde o asla taviz vermedi.Marksizm-Leninizmin her zaman yeni ve bilimsel olan öğretisini revizyonizmin her türlü varyantlarına karşı savundu.....

Enver hoca sadece modern-revizyonizme karşı mücadele vermekle kalmamış,günümüz dünyasının bir dizi teorik ve pratik sorunlarına da eğilmiş ve çözümler getirmiştir.....

Enver Hoca yoldaş aynı zamanda proletarya enternasyonalizm'inin savunucusu idi.Enternasyonalizmi derin kavrayışı genç Marksist- Leninist hareketler üzerinde büyük etkiler yaratmıştır.....

Arnavutluk halkının ve Emek Partisinin büyük lideri Enver Hoca yoldaşın Marksizm-Leninizmi savunmada izlediği yol bize büyük tecrübeler sunmaktadır.Arnavutluk halkının Enver Hoca önderliğinde milli ve sosyal kurtuluş davasında gösterdiği kararlılık,azim ve mücadeleçiliği,Kürdistan Ulusal Kurtuluş mücadelemizde kararlı ve azimli olmamızı öğretiyor.....

Enver Hoca'nin adı ve eserleri ölümsüzdür!..

GEÇMİŞİN DEĞERLENDİRMESİ -II-

Bütün devrimci örgütler gibi hareketimizde,ülkemizin içinde bulunduğu hızlı iktisadi,siyasi ve kültürel gelişmelerin bir ürünü olarak ortaya çıkmıştır.Her devrimci hareket gibi onunda doğuş nedenleri,bir geçmişi ve gelişme evresi olmuştur.Ülkemizde sınıf mücadelesi pratiğinde belli bir ihtiyaca ve arayışa cevap vermek için ortaya çıkmıştır.

Hareketimizin kuruluş yıllarında (1975-76),oluşum döneminde işlenen hata ve zaafılar hareketimizin geleceğini önemli oranda etkilediği için,onları görmek ve incelemek gerekmektedir.Hareketimizin doğuşuna temel teşkil eden bir objektif yapı ve ideolojik mücadelenin ulaştığı evrimsel yoğunluk mevcuttu.Ülkemizde alt yapının hızlı değişiklikler geçirdiği ve iktisadi ve sosyal alanda hızlı bir farklılaşmanın gittikçe yaygınlık kazandığı koşullarda siyasi ve ideolojik alanda gelişmelerin ve değişimlerin olmaması düşünülemezdi.Kendi diyalektik evrimi içinde hızlı iktisadi ve sosyal değişikliklere uygun olarak toplumsal katmanların ihtiyaç ve çıkarlarına denk düşecek örgütlenmeler,elbetteki oluşacaktı yada bu gelişmelere ayak uyduramayan ve gerisinde kalan örgütlenmeler ya tasfiye olacaktı yada yeni niteliksel dönüşümlere uğrayacaktı.

Tarihsel olarak ikinci dünya savaşından sonra,esas olarak,hızlı bir şekilde ticari kapitalizm gelişme göstermiş kısmi de olsa Kuzey-Kürdistan'ın bir çok vilayeti sanayi üretimi içine sokulmuştu.Şehirlerde baş gösteren bu gelişmenin Kürdistan kırını etkilememesi düşünülemezdi.Nitekim böylede oldu.Bir yandan ticari kapitalizm kırdaki yaygınlık kazanırken tarımda makinalaşmanın başlamasıyla aşiretsel ve feodal yapılar daha hızlı bir şekilde çözülmeye yüz tuttu.Bu çözülüş özellikle köylülüğün farklılaşmasını hızlandırarak ona belli bir yoğunluk kazandırdı,köylülüğün farklılaşması şehirlere göçü hızlandırdı.Feodal bağımlılıktan ve topraktan kopan köylü,gittikçe daha çok iş merkezleri haline gelen Kürdistan şehirlerine yada Türkiye'nin büyük sanayi merkezlerine göç etti.Kürdistan'da şehirlerin nüfusu

iki-üç katına çıktı.Şehirlerin sosyal yaşantısını etkileyen bu göç siyasal hayata da hız kazandırdı.Türkiye'de siyasal olarak yeni bazı gelişmelerin olması,1971'le başlayan suskunluğun yerini ideolojik,politik hareketliliğe bırakması ve Irak-Kürdistan'ında geleneksel feodal-burjuva önderliğin büyük bir hezimete uğraması Küzey-Kürdistan'da siyasal ortamın hareketlenmesini etkileyen diğer etkenlerdi,yavaş yavaş şekillenen yeni siyasal düşünceler Kürdistan'da çeşitli sınıf ve tabakaların yeni örgütlenmelere başvurmalarına yolaçtı.

Bütün bu objektif etmenlerin doğal sonucu olarak yeni örgütler oluşmaya başladı.Bu ortam hareketimizin doğuşuna temel teşkil edecek evrimi temsil ediyordu.Çok önceleri, bir çok ülkede siyasal ortamlar gerçek devrimci örgütleri doğurmasına rağmen bizde bu esasta ancak 1974'ten sonra gerçekleşmiştir.

Kürdistan da 1950'lerden sonra sosyo-ekonomik yapıdaki bu değişikliklere paralel olarak,yada en doğrusu ondan etkilenererek sınıf mücadelesinin yapısında,ideolojik,politik şekillenmede de değişiklikler gözlemlendi.Daha önce de vurguladığımız üzere Küzey-Batı Kürdistan da devrimci hareket alanındaki bu gelişmeler oldukça cılız kalan yurtsever aydınların çabalarını aştı.

Kürdistan'da gerçek devrimci hareketin 70'lerin sonlarına denk düşmesi nedensiz değildir.Yada ikinci dünya savaşı yılları ve sonrasında Güney-Kürdistan'da,Kürdistan komünist partisinin kurulup kısa bir zaman sonra dağılmasının nedenleri Kürdistan'daki toplumsal şekillenme ulusal ve Sosyal kurtuluş mücadelesinin geri düzeyinin dışında aranamaz. Gerçi Ortadoğu genelinde proleter gelenek cılız ve geri düzeyde kalmıştır.Ekim Devriminin dünyada yarattığı olumlu etki dünyanın diğer yörelerine oranla geri kalmıştır.

Kürdistan'da Marksizm-Leninizm'in etkinliğinin 70'lerden sonra niceliksel ve niteliksel olarak değişerek ciddi artışı Kürdistan'daki ekonomik ve sosyal değişmelere bağlı olduğu gibi,en başta Türkiye olmak üzere

çevresindeki,bölgesindeki ve de dünyadaki ideolojik,politik değişmelere de bağlıydı.

Dr.Şıvan Hareketinin feodal-burjuva Irak-KDP tarafından tasfiye edilmesi,TİP revizyonizminin ve küçük-burjuva maceracılığının Türkiye'de de çıkış yolu olmadığı gerçeği ve Barzani hareketinin trajedik yenilgisi devrimci Kürdistan aydınlarının kendilerini aşmalarında önemli rol oynamıştır.Aydınların bir kesimi 1974'ten sonra kurulmaya ve siyasi hayata atılmaya başlayan TSİP ve TİP revizyonizmi içinde yer alırken,bir kesimi burjuva-milliyetçiliğinin güçlü etkileri altında,Kürdistan Demokrat partisi tabanına oynamaya ve eskiden yaptıkları gibi başka bir isimle "DDKO"culuk oynamaya koyuldular.

Kürdistan'da ve Türkiye'de bu siyasi gelişmelerden daha da önemlisi,12 Mart döneminden devrimci dersler çıkaran içerdeki ve dışardaki devrimci unsurların da etkisiyle devrimci aydın,öğrenci ve emekçi gençliğin anti-faşist mücadelede kendiliğinden kitlesel olarak öne atılmasıdır.Kitleler içinde devrimci düşünce gelişiyor,M.L gün geçtikçe kavranılıyor ve daha çok itibar görüyordu.M.L klasikler ve Marksist-Leninist teori bölük-pürçük ve legal olanakların el verdiği oranda eksik yayınlanmasına ve eksik bir şekilde kavranmasına rağmen kitleler arasında yaygınlaşıyordu.Bu olumlu devrimci gelişme,bu mücadele içinde olan Kürdistan'lı devrimci aydınlarının,öğrenci gençliğinin bir kesimini de etkiliyordu.Devrimci aydınların bu kesimi ise daha olumlu düşüncelerle yeni devrimci örgütlenmeler yaratılması gereği üzerinde duruyorlardı.

Yeni siyasal yaşantı Kürdistan aydınlarını çok değişik farklı biçimlerde etkiliyordu.Milliyetçilikle birleşen revizyonist düşünceler Kürdistan aydınını güçlü bir şekilde etkiliyordu.Bu etkilerin yeni biçimler aldığı bir ortamda aydınların en devrimci kanadı kendi dar çerçevelerinde ilk defa İstanbul'da faaliyete geçtiler.

Aydınların diğer kesimlerine muhalafet eden bu kanat tamamen bağımsız olarak faaliyetlerini yürütmenin yollarını araştırdılar.Düşüncelerine göre ya siyasal bir gazete

çıkarılmalıydı yada bir yayın evi kurulmalıydı.Siyasal gazete çıkarma gücünü ve örgütlülüğünü kendisinde bulamayan bu kesim "Ant" yayınlarını satın alarak "Yöntem" yayınevini kurdu.Bu çevre burjuva-milliyetçiliğine kesin tavır almasına rağmen hala bağlarını Dr.Şivan hareketinden kesin olarak koparmamıştı.Dr.Şivan hareketinin tabanının belli bir kesimiyle ilişkisini sürdüren bu aydın çevresi kısa dönemde çeperini genişleterek bir çekim merkezine dönüştü.Özellikle Diyarbakır cezaevinde başlatılan siyasal-teorik tartışmalar dışarda daha derinlemesine bir yoğunluk kazandı.Kürdistan aydınları arasında kutuplaşmanın sınırları yavaş yavaş belirmeye ve şekillenmeye başladı.Türkiye devrimci hareketine Kürdistan sorunundan dolayı güçlü tepkiler duyan aydınların bir kesimi Komal yayınlarını kurarak yeniden "DDKO"tipinde Ankara'da 1974'te Devrimci Demokratik Kültür Derneğini kurdular.DDKO'yu kendilerine bir miras olarak kabul eden bu kesimin kurduğu DDKD kısa dönemde büyük bir ilgi gördü ve sadece Ankara'daki Kürdistan'lı öğrenci gençliği değil Kürdistan'da da etkileri yayılmaya başladı.Kısa dönemde özellikle öğrenci gençliğin bir çekim merkezi haline gelen bu demokratik derneğin bir benzeri İstanbul'da ve diğer büyük şehirlerde de kurulmak istendi.Bu derneğin kurucuları DDKD'yi yaygınlaştırarak kendilerine bağlı kitlesel dernekler oluşturmak istiyorlardı.Ancak daha önceleri "Yöntem" yayınları etrafında kümelenen çevre buna tepki olarak kendileri İstanbul DDKD'yi kurdular.Böylece Ankara'daki komal yayınevi çevresinde kümelenen küçük-burjuva milliyetçi çizginin İstanbul'daki Kürdistan aydın ve öğrenci gençliği içinde örgütlenmesi engellenmeye çalışıldı.İstanbul'da kurulan DDKD'nin bir benzeri de İzmir'de kuruldu.Kısa bir süreç içinde başta Kürdistan'ın önemli merkezlerinde olmak üzere Türkiye'nin değişik yerlerinde de benzeri dernekler ve faaliyetler ortaya çıktı.Türkiye'de öğrenci gençlik içinde kolaylıkla çevre bulan siyasi kümelenmeler kitle derneklerini yaygınlaştırdılar. Türkiye de özellikle büyük şehirlerdeki kitle derneklerinin en büyükleri arasında yer alan DDKD'ler

büyük bir hızla, o günkü Türkiye'nin elverişli siyasal ortamının da verdiği bir kolaylıkla Kürdistan gençliğini etkileyerek güçlü bir legal çekim yeri haline geldi. Kurulan DDKD'ler belli sistemli bir siyasal, ideolojik ve örgütsel amaçlar doğrultusunda kurulmamışlardı. Şekilsiz ve tabiatına uygun her türlü düşünce akımını içinde barındıran bir konumdaydılar. Zaten başka türlü de olamazdı. Buna rağmen önce öğrenci gençliği akibinde de işçi-köylü Kürdistan gençliğini kolaylıkla politik hayata çekmede küçümsenmez bir rolü oldu. Özellikle Viranşehir'de halkımızdan 22 emekçinin sınırda kurşuna dizilmesini protesto amacıyla yerinde yaptığı miting ve daha sonra örgütlediği Diyarbakır ve Mardin mitingleri büyük ilgi gördü. 71 sıkıyönetiminden sonra bunlar Kürdistan'da yapılan ilk, ama büyük siyasal mitinglerdi. Bu mitingler emekçi halkımız içinde olumlu etkiler ve belli bir sempatiye yol açarken başta TKP revizyonistleri ve "Özgürlük yolu" dergisi çevresindeki revizyonist milliyetçi çevre en kötü dili kullanarak bu eylemlere ve onu düzenleyenlere saldırdılar. TKP, kötü ünlü çağırılarıyla bu eylemleri engellemek için büyük bir propagandaya girişirken, güdümlü radyoları da, miting öncesi birkaç hafta boyunca, mitingleri düzenleyen ve onlara önderlik yapanları "halkı provakasyona ve katliama götürüyorlar" diyerek suçluyorlardı. Bir yandan mitingleri engellemeleri için sömürgeci devlete çağrıda bulunurken, diğer yandan ise resmen katliam davetileri yapıyorlardı. "Özgürlük Yolu" çevresi ise bundan hiçte geri kalmayarak bütün bunları onaylıyor ve pasifizmi devrimci gençlik içinde yaymanın yollarını arıyordu. Ama bütün engellemelere rağmen mitingler başarıyla tamamlandı, emekçi halkımızın yoğun katılımları oldu. Revizyonistler teşhir olurken DDKD'lerin ve onlara yön verenlerin prestijleri de arttı. Bu mitingleri örgütleyen ve onlara yön verenler KAVA'nın *... olan İstanbul ve Ankara grupları diye tanımlanan çevrelerdi.

Türkiye'de gittikçe yoğunlaşan ideolojik tartışmalar Kürdistan aydın çevrelerini ve gençliği etkilememesi

düşünülemezdi. Aynı paralellikte bir evrim gösteren ideolojik-politik tartışmalar DDKD'leri de etkiledi. Ankara DDKD'yi ele geçiren grup Komal yayınları çevresinin inisiyatifini kırdı. Ardından İstanbul DDKD'de saflaşma diyemeyeceğimiz ayrılıklar oldu. İzmir DDKD ise küçük-burjuva hırçınlığı ve kompleksiyle hareket ederek yanlış bir tutum içine girdi. Tamamen Revizyonist düşüncelerden etkilenecek Ankara ve İstanbul DDKD'lere tavır aldı. Bu dernek çevresi daha sonra hiç bir devrimci gelişme gösteremeden kendi ayakları üzerinde çürüyüp gitti. Daha başından itibaren Kürt milliyetçiliğine karşı alınan tavır ve yapılan muhalefetin başını "Yöntem yayınları" çevresi çekiyordu. Ancak Sovyet modern revizyonizmine karşı açılan bayrağı Ankara ve İstanbul grupları beraberce üstlendiler. Ankara DDKD kendi içinden bir hayli devrimci kadro çıkarırken, İstanbul DDKD bu başarıyı gösteremedi. "Yöntem yayınları" çevresi bir çok kadro yetiştirirken yada yetiştirmelerine yardımcı olurken esasta görevlerini yerine getiremedi. Yoğun kitle tabanı içinde çalışmadı. Devrimci çevre içinde örgütlenmeyi ve elinden tutulmayı bekliyen yada ilişki kurmak için can atan bir çok insan kendi oluruna bırakıldı. Onların elinden tutulmadı. Onlara siyasal bilinç götürülerek önderlik edilmedi ve örgütlenilmediler. Derneğin yöneticileri ise oldukça tutarsız, hatta sağlıksız olanları bile vardı. Çünkü dernek kurulurken rast gele insanlar seçilmişti. Ne kurucuları nede yöneticileri arasından bir tek kadro çıkarılamadı. Tabanda yer alan bir çok unsur ise esas olarak kendi kendilerini yetiştirdiler. Dernek dağılıp-kapatıldığı zaman geriye çok az unsur kaldı. Çünkü dernek tabanı içerisinde sistemli ve olumlu bir eğitim çalışması dahi yürütülmemişti. Derneği kuranlar seviye olarak o koşullarda yeterli ve kitleleri kolaylıkla etkileyebilecek durumda olmalarına rağmen görevlerini yerine getiremediler. Derneğin yöneticileri ve tabanı genel olarak anti-revizyonist bir konumda olmasına karşı onları eğitme, örgütleme ve devrimci kadro haline getirme fırsatı

kaçırıldı.

"Yöntem yayınları" çevresi ilk dönemler kendi içinde eğitim çalışması yapan ve örgütlenen bir konuma sahipti. Bu yüzden önemli bir çevreydi ve çekim merkezlerinden en önemlisi haline geldi. Ama Dr. Şivan hareketiyle olan ilişkisi ve daha sonra yurtdışından gelen bu hareketin eski bir kaç kadrosu ile aralarındaki çelişkiler bu çevreyi yıprattı. Bu çevrenin önderleri Dr. Şivan hareketine tavır aldıkları zaman ciddi bir çalışma yürütmediler. Kürdistan'da bir çok emekçi ve aydının o dönemde bu çevreyle bağları olduğu halde onlar arasında örgütlenme çalışmaları yapılmadı. "Yöntem yayınları" çevresinin Kürdistan'da herkesten daha çok prestij ve etkinliği vardı. DDKD'ler (özellikle Ankara ve İstanbul) üzerinde onun insiyatifi vardı. Ancak bu çevre yeterli bir siyasi cesareten yoksundu. Örneğin "Yöntem yayınları"nın resmi sahibi kişisel sorunlarından ve komplekslerinden dolayı bu çevreye tavır aldığı ve Dr. Şivan hareketinin kalıntılarıyla birleştiğinde yayınevi onun elinden alınamadı. Bu zatta kanuni "yasal" hakkını kullanarak yayınevinin üzerine kuruldu. Maddi olarak hiç bir hakkı olmamasına rağmen ve yayınevini asıl kuran da o olmamasına karşın yayınevini elinde tutabildi. İdeolojik olarak çevreyle hiç bir ayrılığı olmadığı halde, gidip Dr. Şivan hareketinin feodal-burjuva nitelik taşıyan kalıntılarıyla birleşti ve yayınevini Kürdistan'da Sovyet-modern revizyonizminin propagandasının yayıncısı aletli haline getirdi. Siyasal istikrarsızlık KAVA'nın öncelleri içinde yer alan bu grubun önderlerini insiyatifsiz ve liberal bir konuma düşürmüştü. "Yöntem yayınları"nın elde kalmış yada elde edilen birkaç olanakla hemen aynı tarihte "Kava" yayınları kuruldu. Bu çevreye yeni unsurlar katılırken esasta devrimci olmayan bir kaç unsuruda içinde hala barındırıyordu. Bu unsurlar çok kısa bir sürede olsa bu çevreye ayak bağı oldu. "Yöntem yayınları" çevresi "Kava" yayınları çevresine dönüştü. "Kava" yayınları Kürt milliyetçiliğine ve özellikle Sovyet-Modern revizyonizmine karşı bir merkez

haline geldi."Kava" ismi siyasal varlığını isimlendirme ihtiyacından dolayı bu grup tarafından benimsendi.Bu isim Kürdistan ve Türkiye'de artık devrimci bir grubu temsil ediyordu.

Sovyet-modern revizyonizmine karşı verilen ideolojik ve siyasal mücadele Kürdistan'da bir çok aydın ve emekçi çevreleri etkiledi.Ulusal sorun konusunda Türkiye sol hareketine karşı alınan doğru tavır bu çevreleri Kava'nın çevresine katıyordu.KAVAdaha bir örgüt olarak doğmadan Kürdistan'da kendisine sempati duyan kadrolar ve sempatizanlar kitlesi oluşmuştu.Bu anlamıyla denilebilirki,KAVA hareketi,belirli önder kadronun bilinçli eyleminden ziyade,74'lerden sonraki olumlu devrimci ortamdan,kendiliğinden oluşan büyük bir potansiyele sahip oldu.

DDKD'ler döneminde,Türkiye solu'nun tartıştığı bütün sorunlar tartışılıyor ve bu tartışmalarda özellikle Kürdistan devrimine ilişkin teorik ve siyasal formülasyonlar kavranmaya çalışılıyordu.Bu tartışmalarda en çok üzerinde durulan konulardan bir tanesi de Ulusal sorun ve Türkiye solu'nun bu soruna yaklaşış biçimiydi.Kürdistan sorununu yanlış ele alış ve bir çok biçimiyle sosyal-şöven tarzda meselenin ele alınışı büyük bir tepkiye yol açıyordu.Kürdistan devrimci gençliğinin buna duyduğu milliyetçi tepki sömürge sorunu ve bağımsız örgütlenme sorunlarının çok kaba ve ilkel bir tarzda savunulmaları götürüyordu.Buna rağmen bu iki sorun Kürdistan devrimci gençliğini birleştirmede bir rol oynuyordu.Bilimsel teorik kavrayışı bir anlamıyla gölgeleyen ve Türkiye devrimci hareketinin karşı tepkisine yol açan milliyetçi kavrayış bazı aydın çevrelerce Marksist-Leninist teori olarak empoze edilmeye çalışılıyordu. Gençliği bir arada tutan bu görüşler,işin içine Sovyet Modern-Revizyonizmi ve bu konuda Kürdistan'da yoğun tartışmaların baş göstermesi girince gençliği bir aradatutamaz oldu ve kendiliğinden oluşan ilkel birlik çatallaşmaya ve bölünmeye yol açtı.Marksizm-Leninizm'in temel ilkelerini inceleyen ve kavrayan devrimci gençliğin en ileri kesimi Sovyet Modern-revizyonizm'ine karşı açılan tartışmalarda

başarılar elde etti.Bu esnada "Kava" yayınlarının kurulması ve Sovyet Modern-Revizyonizm'ine karşı verilen ideolojik mücadelenin başında görülmesi onun bağımsız örgütlenmeyi savunması,anti-sömürgeci ve anti-revizyonist gençliğin çekim merkezi haline getirdi.Ankara grubunu etkileyen ona belli bir itilim gücü veren başka şeylerin yanı sıra bu durumdu.Sovyet modern-revizyonizmine karşı tavır alan devrimci kesimler kendiliğinden "Kava" yayınları çevresine yaklaşıyordu."Kava" yayınları çevresi bir örgüt olarak henüz şekillenmediği dönemlerde, İstanbul ve Ankara gruplarının kendi insiyatifleriyle yürüttükleri ideolojik mücadele gittikçe daha çok taraftar topluyordu.

Bu grupların saflarında bulunan devrimci aydın kadrolar henüz bir "devrimciler örgütü" konusunda olgunlaşmış düşüncelerden uzakken yaptıkları kendiliğinden propaganda ve örgütlenme çalışmasıyla,devrimci faaliyeti geliştiriyorlardı.Devrimciler örgütünün sadece ama sadece bu alandaki görevini kısmen yerinegetiren bu devrimci aydınların çalışması kendiliğindenci bir gelişmeydi.Anti-revizyonist mücadelede haklı bir konumda olan bu grupların rolü artık belirleyici bir seviyeye gelmişti.Bu durum öyle bir etki yarattı ki bazı küçük çevreler tutarsız bir şekilde de olsa Sovyet Modern revizyonizmine karşı tavır almak zorunda kaldılar.Kürdistan'da ve büyük şehirlerdeki öğrenci gençlik içindeki çalışmalar örgütsüz ve programsızdı.Devrimci bir örgüt yaratma fikri kendisini daha çok dayatıyordu.Özellikle Ankara ve İstanbul gruplarının 1975 sonbaharında en çok üzerinde durdukları sorun haline geldi bu.İlk dönemlerde Ankara çevresinde bir grup anlayışı mevcut değildi.DDKD içinde sivrilmiş bazı gençlik önderleri kendilerini bir grup olarak tanımlamaya başladılar.Konumları kariyerist tutumlarıyla birleşince bu unsurların grup olma istekleri ön plana çıktı.İstanbul grubuyla yapılan her görüşmede bu daha çok kendisini göstermeye başladı.Öyleki artık iki grup görünümünü alan bu çevre örgüt kurma çalışmasını bu iki grubun birleşmesi sorununa indirgediler,kendisini bir grup olarak görmeye ve tanıtmaya başlayan bu çevrenin

öne çıkmış bazı sorumsuz ve tutarsız unsurları İstanbul grubunu bölme ve kendilerine katma sektör tutumuna düştüler. Ankara grubunun öne çıkmış unsurları içinde yer alan özellikle bir kişinin yarattığı bu olay, daha sonra kurulan KAVA hareketinin gerek kuruluşunda ve gerekse daha sonraki dönemlerinde kadrolar arasında ciddi güvensizlikler yarattı. Başından itibaren yaratılan bu sorumsuzca olay hareket kurulduğunda Merkez ekibi içinde önemli bir güvensizlik zaafına yolaçtı. Hareket bu zaafı birlikte kuruldu. Bu zaafın etkileri KAVA hareketinin daha olumlu bir şekilde gelişmesine engel oldu. Birincisi; 12 Mart pratiğini yaşamış, Kürt burjuva-milliyetçiliğine daha cezaevindeyken kararlı tutum takınmış ve İstanbul'da "Yöntem yayınları" çevresini oluşturan ve daha başından beri devrimci bir çekim merkezi haline gelen, Sovyet modern-revizyonizmine karşı verilen mücadelenin gerek başlamasında ve gerekse yaygınlaştırılmasında rolleri hiç bir zaman inkar edilemez olan İstanbul çevresinin önderlerini oldukça olumsuz tarzda etkiledi. Bu güvensizlik, Kürdistan'daki diğer çevrelerin özellikle Dr. Şivan hareketinin kalıntılarının bu unsurların şahsında gerici yıpratma kampanyaları ve tehditlerinin etkileriyle birleşince daha kötü bir hal aldı. Hareketin oluşumuna ve merkez ekipte yer alan unsurlara duyulan güvensizlik ve çeşitli çevrelerce yapılan dolaylı yada dolaysız baskılara göğüs geremeyen İstanbul grubunun bazı önderlerini daha çok siyasal istikrarsızlığa ve hem kendilerine ve hem de arkadaşlarına olan güvenlerini yitirmesine neden oldu. Böylece daha başından itibaren bu unsurların esas devrimci rollerini oynamaları engellendi. Bu her yönden çok önemli bir kayıp oldu. İkincisi; bu zaaf hareket içinde grup ruhunu yaşattı ve "üç dünya teorisi" tartışmalarının olumlu tarzda sürmesine engel olarak hareketin bölünmesinde de etkisini gösterdi.

İki grup arasında yapılan görüşmeler sonucunda seçilen eşit düzeydeki delegelerin ortak katılımıyla görüşmeler sonuçlandı. İki grubun seçilmiş kadroları arasından KAVA hareketi 1975 sonuyla başlatılan tartışma ve görüşmelerin

öne çıkmış bazı sorumsuz ve tutarsız unsurları İstanbul grubunu bölme ve kendilerine katma sektör tutumuna düştüler. Ankara grubunun öne çıkmış unsurları içinde yer alan özellikle bir kişinin yarattığı bu olay, daha sonra kurulan KAVA hareketinin gerek kuruluşunda ve gerekse daha sonraki dönemlerinde kadrolar arasında ciddi güvensizlikler yarattı. Başından itibaren yaratılan bu sorumsuzca olay hareket kurulduğunda Merkez ekibi içinde önemli bir güvensizlik zaafına yolaçtı. Hareket bu zaafı birlikte kuruldu. Bu zaafın etkileri KAVA hareketinin daha olumlu bir şekilde gelişmesine engel oldu. Birincisi; 12 Mart pratiğini yaşamış, Kürt burjuva-milliyetçiliğine daha cezaevindeyken kararlı tutum takınmış ve İstanbul'da "Yöntem yayınları" çevresini oluşturan ve daha başından beri devrimci bir çekim merkezi haline gelen, Sovyet modern-revizyonizmine karşı verilen mücadelenin gerek başlamasında ve gerekse yaygınlaştırılmasında rolleri hiç bir zaman inkar edilemez olan İstanbul çevresinin önderlerini oldukça olumsuz tarzda etkiledi. Bu güvensizlik, Kürdistan'daki diğer çevrelerin özellikle Dr. Şivan hareketinin kalıntılarının bu unsurların şahsında gerici yıpratma kampanyaları ve tehditlerinin etkileriyle birleşince daha kötü bir hal aldı. Hareketin oluşumuna ve merkez ekte yer alan unsurlara duyulan güvensizlik ve çeşitli çevrelerce yapılan dolaylı yada dolaysız baskılara göğüs geremeyen İstanbul grubunun bazı önderlerini daha çok siyasal istikrarsızlığa ve hem kendilerine ve hem de arkadaşlarına olan güvenlerini yitirmesine neden oldu. Böylece daha başından itibaren bu unsurların esas devrimci rollerini oynamaları engellendi. Bu her yönden çok önemli bir kayıp oldu. İkincisi; bu zaaf hareket içinde grup ruhunu yaşattı ve "üç dünya teorisi" tartışmalarının olumlu tarzda sürmesine engel olarak hareketin bölünmesinde de etkisini gösterdi.

İki grup arasında yapılan görüşmeler sonucunda seçilen eşit düzeydeki delegelerin ortak katılımıyla görüşmeler sonuçlandı. İki grubun seçilmiş kadroları arasından KAVA hareketi 1975 sonuyla başlatılan tartışma ve görüşmelerin

sonucunda 1976 Ekim ayında örgütsel olarak kuruldu.Oluşturulan MK faaliyetlerine başladı.

1975-1976 Değerlendirmesi.

Hareketimizin oluşumunun izahında da görüldüğü gibi, o devrimci aydınlar içindeki çalışmanın bir ürünü olarak ortaya çıktı.Kürdistan işçi ve emekçi kitlelerle oldukça zayıf bağları olan çevreler tarafından oluşturuldu.Hareketin oluşumunda aydınların ve devrimci gençlik içindeki kümelenmeler içinden sivrilmiş çevrelerin doğrudan rolü oldu.Diyebiliriz ki,hareketimiz,Marksizm-Leninizm'den etkilenen,onu,ülkemizi ve emekçi halkımızı gerçek kurtuluşa götürecek bir ideoloji olarak kabul eden aydınların damgasını taşır.MarksizmLeninizm'in bilimsel ideolojisi kabul edilip savunulmasına rağmen Kürt-milliyetçiliğinin ve revizyonizmin bazı türlerinin güçlü etkileri de vardı.Örneğin Çin revizyonizmi hareketimizi güçlü bir şekilde etkiliyordu.

İşçi sınıfının henüz oldukça genç olduğu ve o güne kadar hiç bir siyasal gelişmede doğrudan rol oynamamış olan Kürdistan gibi bir ülkede hareketimizin devrimci aydınlar tarafından oluşturulması gayet doğaldı.Ülkemizin içinde bulunduğu sosyo-ekonomik yapının oldukça geri yapısına rağmen hareketimiz bir ihtiyaca cevap veriyordu.Ve o Marksizm-Leninizmi sadece kavramak için değil ama onu savunmak için yürütülen ideolojik mücadele içinden çıkmış da diyebiliriz.Gerek hareketimizin öncelleri olan gruplar ve gerekse kuruluş süreci buna şahitlik eder.Kürdistan halkına ve devrimine karşı duyduğu sorumluluğu,örgütlenme aşamasına sıçratan aydınlar ve devrimci gençlik önderlerinin çalışmalarıyla KAVA oluştu.

Diğer taraftan KAVA hareketi Kürdistan devrimci aydın ve gençliği içinde yürütülen yoğun tartışmaların sonucu olarak çıktı.(Bu tartışmaların objektif koşullar gereği ilkel ve geri oluşu bu durumu değıştirmez.Dönemine göre en ileri düzeyde tartışmalar yürütölüyordu.) Kürdistan aydınları ve devrimci gençliği Marksizmi kavrama sürecinde önce burjuva milliyetçiliğinin sonra küçük

burjuva milliyetçi akımların değişik türlerinin gerçek kurtuluşçu olmayan yüzünü gördü ve ona karşı mücadele bayrağı açtı. Daha sonraları ise Modern revizyonist akımların ülkemizde temsilcisi olmak isteyen, devrimci olmayan çizgilerine karşı mücadeleye atıldılar. Dolayısıyla gerek Kürdistan'da değişik adlarla o dönem hareket eden burjuva, küçük burjuva akımların ve gerekse modern revizyonizmin uzantısı olma çabasındaki akımların Kürdistan halkının kurtuluş davasına gerçekçözüm bulamamalarının belli bir teorik ve pratik mücadeleden sonra ortaya çıkmasından sonra, zorunlu bir ihtiyacın sonucu olarak Marksizmi en ileri düzeyde kavrayan ve bu uğurda mücadele eden devrimci aydın ve öğrenci gençlik ve emekçilerin saflarından çıkan sayılı tek tek devrimci unsurlar, gerçek devrimci eğilim olarak, KAVA hareketini oluşturdular. KAVA hareketinin siyasi eğilim olarak dahi olsa ortaya çıkışının tarihi önemi ve Kürdistan devrimi için önemli bir kazanım oluşu bu mücadelede yatmaktadır. Bu mücadele kavranmaksızın bu tarihi önem de kavranılamaz. Bu oluşum ve örgütlenme bir plan ve programa takabül etmiyordu. Her şeyden önce yönlendirici ve aydınlatıcı bir inisiyatif yaratılmadan aydın ve devrimci öğrenci gençlik kitlelerinin genel eğiliminin yarattığı kendiliğindenciliğin etkisinde kalındı. Bu kendiliğindenliğin kendi içinde ciddi hata ve zaafı taşıması kaçınılmazdı. Ciddi bir örgütlenmeden yoksun olan çevrelerin seçtiği unsurların oluşturduğu merkezi yapının inisiyatifi bir dönem için sınırlı kaldı. Özellikle Ankara ve İstanbul guruplarında yer alan bir çok unsur daha sonra örgütlü mücadeleye geçildiğinde MK'nin inisiyatifini sadece belirli bir oranda tanıdılar. Çoğu devrimci mücadeleyi bir yan uğraşı olarak ve giderek gereksiz veya sonuçsuz bir uğraş olarak gördüler. Açıktır ki, KAVA'nın öncelleri olan gruplarda aşırı bir demokrasi ve liberalizm vardı. Grup içinde yer alan unsurlar devrimci disiplini kavrayışları eksik ve sığdı. Yapılarına ters düşen devrimci disiplini çoğu kez kabul etmiyorlardı. Doğal olarak bu gruplarda öne çıkan devrimciler arasında yer

alan,küçük burjuva zaafllarına sahip,devrimci kavganın öngördüğü niteliklere haiz olmayan,hırçın,kariyer yapmak için başkalarının ayağını kaydırmaya çalışan kaypak kişilerde vardı.Bunlardan bazıları daha işin başında,Kürdistan'da örgütlenme,propaganda ve ajitasyon çalışmalarına başlanınca,yani; devrimci faaliyet örgütlü,disiplinli bir üst aşamaya çıkarılınca döküldüler.Bu unsurlar dökülürken arkalarında oldukça olumsuz ve zararlı zaafllar da bıraktılar.Bunların içinde lümpenler bile vardı.Aşırı demokrasi ve liberalizm'den güç alan bu unsurlar kendi özel yaşamlarını örgütlemekle meşgul olmalarına rağmen,Kürdistan'da profesyonel devrimci çalışmaya girişenlerden hareketin iradesini temsil ediyormuş gibi çalışmalar hakkında rapor isteme cesareti ve cehaletini gösterebiliyordu.

MK'nin seçimi ve devrimci profesyonel çalışmaya Kürdistan da başlanmasıyla KAVA'nın yapısı daha da belirginleşti.MK'ye bağlı bir çok Bölge Komiteleri oluşturuldu.Belli bir iç tüzük ve örgüt programı olmamasına rağmen profesyonel çalışma yürüten unsurlar kadrolaşarak devrimci çalışmanın kuralları çerçevesinde çalışmalarını sürdürüp,gelişme seyri üzerinde etkili olmaya ve devrimci otorite ve hiyerashi oluşturmaya,devrime sempati duyan kitleleri kazanıp yönlendirmeye çalıştılar.

Acaba KAVA'nın bu şekilde oluşması kaçınılmaz mıydı? Daha farklı ve daha bilinçli bir seviyeyle kurulamaz mıydı? Hiç şüphesiz bu tarzda bir örgütlenişin önüne geçilebilirdi.

Ne yapılması gerekirdi? hareketin oluşumunda önderlik görevini üstlenmiş yoldaşlar ülkemizin koşullarıyla proletaryanın örgütlenme bilimini diyalektik bir perspektiv ve yöntemle bütünleştirerek,pratik olarak proletarya partisinin oluşumuna yönelmeliydiler.Bunun için tüm ülke devrimcilerinin işin başlangıcında yaptıkları gibi "Ne yapmalı","Nereden başlamalı","İlk adımlarımız nasıl olmalı" sorularını kendilerine sormalı,cevaplarını aramalıydılar.Dünyada bu konuda yığınca tecrübe var.Üstelik Leninist örgütlenme ilkeleri Marksizmi

yeni kavramaya çalışan her devrimcinin ilk kazanacağı bilgilenmedir.Kaldı ki değil M.L parti kurucuları,beğenilme yen küçük burjuva siyasetçileri Marksizmden etkilenerak kopyacı bir temelde çok başarılı örgütler yaratmışlardır.Dünyamızda bu alanda keza yığınca örnek mevcuttur.Bu anlamıyla bu soruna başlanıldımı nereden ve nasıl başlanılacağını öğrenmek,kavramak ve hayata geçirmek zor olmasa gerek.Zira Lenin'inde belirlediği gibi "Devrimci deneyim ve örgütsel yetenek elde edilebilecek şeylerdir.yeter ki bunları elde etme isteği olsun.yeter ki eksiklikler kabul edilsin,devrimci eylemde bueksikliklerin kabul edilmesi bunların yarıyariya giderilmesi demektir."(Lenin) İdeolojik,teorik eğilim genel hatlarıyla belirlendikten sonra,işe örgütlenmeyle başlanılmalıydı.Kürdistan da gerçek bir proletarya partisinin örgütlenmesi,Kürdistan halkının,Kürdistan devrimi için örgütlenmesi....Kaldı ki o dönem ideolojik eğilim eksik ve sığ da olsa kaba ve genel hatlarıyla belirli bir mücadele içinde ortaya çıkmıştı.Bunun ötesinde,proletarya partisi için gerekli teorinin yaratılması da örgüt sorununa bağlıydı.Ayrıca böyle bir örgütlenmenin üzerinde yükseleceği kadrosal ve kitlesel potansiyel,hiç bir hareketin sahip olmadığı düzeyde KAVA'da mevcuttu.Hareket Kürdistan'ın koşullarıyla proletaryanın örgütlenme biçimini ustalıklı birleştiren,bütünleştiren **ÖRGÜTLENME ÇİZGİSİ** yaratma lıydı.Örgütlenme programı olmalıydı.Kabul etmek gerekir ki, bu işin başlangıcında her dönemden daha çok kararlılık,cesaretli adım,insiyatifi elden bırakmama ve dirayetli olma önemli rol oynamaktadır.Önder çevre bu niteliklere sahip olmak zorundadır.Bu niteliklerden yoksun olan önder çevre,bir "devrimciler örgütü" yaratma çizgisinden ve bu çizgiyi hayata geçirecek faaliyetten yoksun oldumu ve diğer kadrolardan bu yapıyı aşan alternatif gelmedi mi işin başından çakılır kalınır.

Gerçi o dönemde Türkiye ve Kürdistan'da hiç bir devrimci hareket adına layık devrimci önderliğini oluşturmuş değildi.Bunu günümüze kadar da hala hiç biri

esas olarak gerçekleştirmiş değildir.Ancak istenilen devrimci örgütlenmeye,eğer o dönemde kadrolar ve devrimci çevreler arasında devrimciler örgütü yaratmanın çizgisi için yoğun bir eğitim ve tartışma kampanyası açılmış olsaydı,böyle bir örgütlenmeye ulaşma olanakları artardı,hatta gerçekleştirdi.Ancak o dönemler örgütlenme üzerine bir kaç söz söylenildimi;bütün işe bitmiş gözüyle bakılıyordu.Örgütlenme alanında oldukça yüzeysel ve sığ kavrayışında böylece aşılması engeleniyordu.

"Bana bir devrimciler örgütü için Rusya'yı alt-üst ederim" (Lenin) "Proletaryanın örgütünden başka silahı yoktur."(Lenin) şiarları sık sık tekrarlanıyordu (gerek bizde gerekse diğer hareketlerde),ama bu örgütün nasıl olduğu,bu örgütlenmeye nasıl varılacağı üzerinde kafa yorulmuyordu.Diğer teorik sorunlar ve esas olarak da amatörce yürütülen propaganda,günlük pratik işler ve kısmen de buna denk düşen örgütlenme çalışmaları içinde boğulunuyordu.Başlangıçta da vurguladığımız gibi;bunları söylemekle geçmişteki olumsuzluklarımızdan hareketle geçmişî sorumsuzca inkar tutumu içine girme hatasını işlemeyeceğiz.Hareketin başlangıcında,emekçi,aydın,gençlik kitleleri içinde Marksizm-Leninizmin yayıldığı dönemlerde propaganda çalışması grup ve çevre örgütlenmesi;eğitim çalışması vb.amatörce faaliyet olarak niteleyebileceğimiz çalışma mâkul karşılanabilirdi,hata bir zorunluluk olarak görülebilirdi.Ancak belki bir aşamadan sonra,örgütlenmenin kendisini dayatdığı andan itibaren bu görevden kaçmak sorumsuzluktu.(b.k.z Lenin Ne yapmalı.s.127)

Kürdistan'da sömürgeci devlet mekanizmasını parçalayacak ve onun yerine devrimci bir devlet kuracak bir örgütlenmenin içine : girecek bir anlayışa sahip olmak gerekiyor.Bu teorik planda söylenmesine rağmen,pratikte gerçekleştirilemediği gibi;Ulusal Kurtuluş savaşının hangi güç koşullarda verildiği,net bir şekilde kavranılarak gerekli örgütlenme doğrultusunda adım atılmadı.Şurası bir gerçek ki,Kürdistan proletaryasının önderliğinde Kürdistan halkı savaşarak Ulusal bağımsızlığına kavuşacak devrimini gerçekleştirecektir.Ancak "her

savaş kendi içinde yenilgisinin soyut olasılığını taşır ve bu olasılığı azaltmanın biricik yolu,örgütlü biçimde mücadeleye hazırlanmaktır." (Lenin Ne yapmalı.) Bu devrimci hareketler için de böyledir,devrimci hareketler devrimciler örgütü olmaksızın mücadeleye atılamazlar."...çünkü eğer ciddi olarak mücadeleye girişmeyi düşünüyorsa hiç bir devrimci akım böyle bir örgüt kumadan edemez." (Lenin.)

Aynı şekilde Lenin'in şu düşünceleri sağlıklı bir şekilde bilince çıkarılmıyor,hayata geçirilmiyordu;"...oysa siyasal devrimi gerçekleştirecek olan "temel etmen olarak benim aklımda olan bir devrimciler örgütüydü" "...mücadele güçlü bir devrimciler örgütü tarafından yönetilmediği sürece proletaryanın kendiliğinden mücadelesi hiç bir zaman onun gerçek 'sınıf mücadelesi' haline gelemeyecektir" (Ne yapmalı)

Peki tüm devrimcilerin bildiği bu "devrimciler örgütü" nasıl sağlanacaktı.Elbette bu konuda bir reçete ile işe başlamak doğru değildir.Ancak dünya devrimlerinde denenmiş, zafere ulaşmış ve bu anlamıyla sınanmış bilimsel doğrular dünya devrimci hareketinin bize sunduğu önemli kazanımlar ve derslerdir."Devrimciler örgütünün" yapısı ve yaratılması ülkeye özgü sınıf mücadelesinin etkilerini taşımakla birlikte evrensel doğrudur ve Leninist örgütlenmenin temel taşıdır.O halde "Devrimciler örgütü",sorununu kavramak devrimci hareket için hayatı önem taşır.Bu nedenle kısaca Lenin'in bu konudaki düşüncelerini aktaralım; "...devrimciler örgütü,her şeyden önce ve esas olarak devrimci eylemi meslek edinmiş kişilerden oluşmalıdır....Böyle bir örgütün üyelerinin bu ortak özelliği karşısında,işçilerle aydınlar arasındaki,ve hele ayrı ayrı meslekler arasındaki her türlü ayrım kesin olarak silinmelidir. Besbelli ki,bu örgüt pek geniş tutulmalı ve olabildiğince gizli tutulmalıdır." Daha sonra sınırları dar tutulan bu örgütün Çarlık tarafından, geniş bir kitlesel örgütlenmeye (sendika türü gevşek, üyelerinin sorumluluklarının ve sınırlarının belli olmadığı başka dağınık bir örgütlenmeye) nazaran Çarlık tarafından ortaya

çıkarılacağı iddialarına karşı devrimciler örgütü konusundaki düşüncelerini şöyle savunur;"Ama örgütlerin açığa çıkarılması sorununu ortaya attığınıza ve görüşünde direndiğinize göre,ben,bir düzüne akılyı açığa çıkarmanın yüz ahmağı açığa çıkarmaktan daha zor olduğunu iddia ediyorum ve bu görüşümü 'anti-demokratik' v.b diye yığınları bana karşı ne kadar kıskırtırsanız da savunacağım.Tekrar tekrar belirttiğim gibi örgütle ilgili olarak 'akıllılar'sözüyle kast ettiğim,profesyonel devrimcilerdir,kökenleri öğrenci olmuş yada işçi olmuş önemli değil iddia ediyorum ki; 1.Sürekliliği sağlayan istikrarlı bir önderler örgütü olmadan hiç bir devrimci hareket varlığını sürdüremez; 2.Hareketin temelini oluşturan ve ona katılan halk yığınları mücadeleye kendiliklerinden ne kadar büyük sayıda sürüklenirlerse,böyle bir örgüte olan gereksinme o ölçüde ivedileşir ve bu örgüt de o ölçüde sağlam omalıdır.(yoksa demogogların yığınların daha geri kesimlerini peşlerinde sürüklemeleri daha da kolaylaşmış olur.); 3.Böyle bir örgüt esas olarak devrimci eylemi meslek edinmiş kimselerden oluşmalıdır; 4.Otokratik bir devlet de böyle bir örgütün üyelerini devrimci eylemi meslek edinmiş kimselerle ve siyasal polisle mücadele sanatında profesyonel olarak eğitilmiş kimselerle ne denli sınırlarsak örgütü açığa çıkarmak,o ölçüde zorlaşacaktır;5.Harekete katılabilen ve orada etkin olarak çalışabilen işçilerin ve öteki toplumsal sınıflardan gelme öğelerin sayısı o ölçüde büyük olacaktır."(Lenin.Ne yapmalı.s153.)

"Devrimciler örgütü" örgütlenmede atılması gerekli ilk adımlardan biridir ve böyle bir örgütün inşası örgütlenmenin başlangıcıyla sona ermez.Mücadele içerisinde ortaya çıkacak bu önderler örgütü,"profesyonel devrimciler örgütü" "partinin çekirdeği" parti inşası ile birlikte hem nitel hemde nicel olarak gelişir. "Devrimciler örgütüne" verilen bu önem hiç bir şekilde proletarya partisinin ve hareketinin kitlesel karakter kazanmasını engellemez,tersine onun sağlıklı oluşumu için ön koşul oluşturur.Ayrıca,partinin sadece profesyonel

devrimcilerden oluşacağı mantığını da kesinlikle dıştalar.Sınıf mücadelesinin diğer alanlarında partiye çeşitli derecede bağlı yada bağımsız kitle örgütlerine verilen önemi de azaltmaz.Örgütlenmenin özellikle bu alanı üzerinde durmamızın nedeni,düşüncemize göre zaaflarımızın bu konuda ağırlıklı olarak bu dönemde ve sonrasında bu noktada olduğudur.Ne yazık ki,Kürdistan ve Türkiye'de var olan devrimci siyasi akımlarda hala bu zaaflarını çözümlemiş ve üzerine gitmiş değillerdir.

Bu sorunun yanı sıra ve ona bağlı olarak örgütlenmenin diğer alanlarında, örneğin ,kadrolaşma politikası,hücre örgütlenmesi,işçi sınıfı içinde çalışma ve örgütlenme,yayının örgütlenmedeki rolü ve önemi v.b konularda devrimci hareket zaafı işledi.Örneğin,Kürdistan ve Türkiye'de devrimci yayın örgütlenme için başlangıç olacağı,ülkede devrimci örgütlenmeyi yaratacağı söylenir.Ancak bunun nasıl,ne şekilde,hangi koşullarda gerçekleşeceği üzerine açık,berak ve doğru kavrayışa sahip değillerdi.Örneğin,burjuva milliyetçileriyle bağlarını koparmamış küçük-burjuva aydın bir grup olan rizgari çevresi ve revizyonist özgürlük yolu çevresi,henüz daha bir çevre konumundaylarken çıkaracakları dergi ile "Marksizmi-Leninizmi"! Kürdistan'a yayacaklarını;Kürdistan halkını örgütleyeceklerini sanıyorlardı.Kendileri de gördü ki,böyle bir yayıncılığın Leninist yayıncılık politikasıyla ilişkisi yoktur.Çünkü Lenin'in de belirlediği gibi;"iyi eğitilmiş güçlü yerel siyasal örgütler olmadan en kusursuz biçimde örgütlendirilmiş olsa da,bütün Rusya için en iyi gazete hiç bir işe yaramaz"(Ne yapmalı,s.196.abç) Bizim yayın faaliyetine başladığımızda böyle bir zaafımız olmamasına rağmen,(çünkü daha bir siyasi eğilim olarak belirlediği dönemde dahi güçlü kitlesel tabana ve yerel grup ve örgütlere sahiptik),yayının devrimci hareketin örgütlenmesinde, kitlelerin örgütlenmesinde,yerel örgütlerin yayınla ilişkisi ve onu beslemesi vb.konularda hatalar işlendi.

Zorunlu olarak örgütlenme alanında öz ve ana hatlarıyla değindigimiz hataların detaylarını ve çıkardığımız dersleri

örgütlenme ile ilgili başka yazımızda ele alacağımızdan, bu bölümü toparlayarak şöyle sonuçlandırabiliriz. Hareketimizde merkezi örgütlenmenin başlamasıyla hareketin ülkemize özgü örgütlenme çizgisi, yaratılmalı, bir tüzük ve programa kavuşturularak devrimci mücadeleye atılmalıydı.

Bir tüzük ve program taslağı temelinde, örgütlenme çizgisini yaratarak ve hayata geçirerek sınırları belirlenmiş olarak kurulmasının koşulları vardı. KAVA'nın oluşturulmasında rol oynayan kadrolar asıl rollerini bir çok nedenden dolayı oynamadılar ya da oynayamadılar. KAVA'yı oluşturan kadroların seviyesi gerek siyasi olsun ve gerekse teorik olsun daha olgun bir hareketi oluşturabilecek düzeydeydi. KAVA'nın merkezi yapısı oluşturulduktan sonra merkezi bir yayın organı yayınlanıp tartışma götürmez siyasal ve teorik bir önderlikle daha ciddi bir örgütlenme sağlanabilirdi. Kürdistan'da işçi sınıfının yoğun olduğu bölgelerde pratik faaliyet yürütülüp kitle örgütleri yaratılabilirdi. Gerçi o dönemde hızlı siyasal bir gelişme vardı, ama; bu gelişmeye daha devrimci bir tarzda müdahale edecek kadroların büyük çoğunluğunun siyasal ve pratik düzeyleri düşük ve örgütsel tecrübeleri yetersizdi. Üstelik miras adına sahip çıkılacak çok az şey vardı. Buna rağmen durum daha farklı olabilirdi. Kadrolar, çok kolay kazanılıp ancak çok kolay da kaybedilen öğrenci gençlik ve köylük alanlarındaki çalışmaya verildi. Yoğunlaşan çalışmalar ve örgütsel faaliyetler işçi sınıfına çok az yöneltiliyordu. Kürdistan işçi sınıfının dünyasına belli oranda yabancı kalındı. Bu durum Kürdistan'lı diğer gruplarda olduğu gibi saflarımızda da işçilere karşı güvensizlik geliştirdi.

"Kürdistan işçi sınıfı toplumun diğer kesimlerine göre imtiyazlı durumdadır veya kendisini imtiyazlı görmektedir. Onun için devrimci mücadeleye bu imtiyazlarını kaybetmemek için katılmıyor" şeklinde gelişen eğilim bazı kadrolarımızı etkiledi. Ancak hareket içinde bu eğilim tartışma ortamı bulamadı. Böylesine

bir antiMarksist kaba düşüncenin bazı kadrolarımızı etkilemesi bile hareketimiz açısından oldukça olumsuz bir durumdu.

Elbetteki Kürdistan işçi sınıfı en devrimci sınıftır.Ne var ki bu sınıf KAVA'nın o günkü çalışma biçimi ile kazanılamazdı.İşçi sorunlarıyla da esasta ilgilenilmedi.Kitleler sadece devrimci propaganda ve ajitasyonla kazanılamaz.Kitleleri içinde bulunduğu koşullardan,karşılaştığı sorunlardan,hareketle ve onların içinde var olarak devrim propagandası yoluyla kazanmak mümkün olabilir.Oysa biz ülkemizin içinde bulunduğu koşulların ve devrimin soyut siyasal propagandasını yapmakla yetindik.1976 yılıyla birlikte hızla kitleleştik kazanılan kitle genellikle gençlik ve köylü tabakalarındandı.Ancak kazanılan bu kitle içinde ciddi örgütsel yapılar oluşturulamadı. Örneğin bir kaç örnek dışında esas olarak hücre örgütleri yaratılamadı.Kurulan hücre örgütleri de kısa bir süre sonra dağılmaya başlıyordu.Kitleleştik ne varki ciddi kitle örgütleri de yaratamadık.Bunun bir nedeni de "sömürgeci işgal şartlarında kitle örgütleri kurulamaz" yanlış anlayışa yer yer sahip oluşumuzdandı.Fakat yarıillegal kitle örgütleri sonradan olduğu gibi kurulabildi.M.K bölge komiteleri ve onları takip eden şehir ve kasaba komiteleri dışında esasta örgüt birimleri oluşturulamadı.Bu örgütsel komiteler dışında kiminle nasıl ilişki kurulur sorunu belirsizdi.Kadro sınırı nerede bitiyor,sempatizan çeperi nereden başlıyor,çoğu kez bilinmiyordu.Yani kadrolar ile geniş sempatizanlar kitlesi arasındaki sınır silik ve belirsizdi.Sempatizanları doğrudan siyasi örgüt içine almamak gerektiğini herkes bilirdi.Ancak buna rağmen kadroların görevi çoğu kez sempatizanalara yükleniyordu.Ya da kadro olabilecek yeterlilikte olmayan sıradan bir çok sempatizan kadro konumunda sayılarak örgütsel görevler veriliyordu.

Ayrıca illegal ve legal sınırlar da birbirine karıştırıldı.Bu,hareketimizin kadrolarının büyük oranda deşifre olmasına ve heba edilmesine yol açtı.Başka şeylerin

yanı sıra bu büyük ve kaba hata hareketimizin ismini hem legal faaliyette ve hemde illegal faaliyette kullanılmaya götürdü.İllegal olarak kurulan ve KAVA ismini alan hareketimizin adı bir çok legal faaliyette kullanılarak hatalar işlendi.Bu dönemdeki çalışmalarla sömürgeci devleti hedefleyen ciddi mücadele örgütleri yaratılamadı,herkesi KAVA'cı yapma amacı güdüldü.Oysa yapılması gereken açıktı.Devrimci çalışma içinde kadrolaşan,Marksizm-Leninizm'li ve ülkemizin devriminin temel sorunlarını kavramada ve çalışmalarda, yetenekli,yaratıcı,disiplinli kişilerin bu sempatizanlar yığını içinden çıkarıp hareketimizin temel örgütlerinde örgütlenilmeliydiler.Her şart altında varlığını sürdüren, kalıcı,istikrarlı,uzmanlaşmış,devrimin siyasal ve teorik sorunlarına,pratik çalışma ve örgütlenmeye önderlik yapacak partinin temellerini atacak hareketimizin merkezi çekirdeği etrafında,kitle örgütleri,sendika dernek,mesleki kuruluş,gençlik örgütleri ile kitle bağları geliştirilebilir,legal-illegal siyasal örgüt ve kitle örgütleri, birbirine karıştırılmaz,en önemlside karşılaştığımız o günkü sorunlarla karşılaşmayabilirdik.

Hareketin oluşumuna 1975-1976 da önderlik yapanların önemli bir kesimi başından beri kararlı ve fedakar davranmadılar.Yukarıda gösterdiğimiz gibi esasta siyasal basiretsizliğe ve hareketin geleceğine karşı gövensizliğe sahip olduklarından dolayı bu kişiler kararsız ve kendiliğinden bir çalışma yürütüler.

Bunun yanında önderlikte yer alan bu kadroların yapılarından habersiz önemli sayıda devrimci kadronun yürüttüğü militan çalışma da merkezileştirilemediğinden gerekli sonucu getiremiyordu.Hareketimizin öncelleri olan gruplarda, kuruluştan önce,kendiliğinden çalışmaya gerekçe bulunabilirdi, ancak;kuruluştan sonra Kürdistan'da yoğun çalışmalar başladıktan sonra kendiliğinden çalışmanın bir tek gerekçesi olabilirdi; sorumsuzluk,kararsızlık ve alternatifsizlik.

Kararsızlık;büyük ölçüde,atılan adımın önemini kavramamak,Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinde

yapacağı etkiyi görmemek ve küçük-burjuva unsurların kendisine olan gövensizliğinden kaynaklanıyordu. Diğer taraftan, ne mücadele ve örgütlenme anlayışı, ne de ülke ve dünya tahlilinde doyurucu ve yön gösterici, elle tutulur teorik açıklamaların ve araştırmaların olmayışı kadroları kararsızlığa iten bir başka neden oldu. Hareketimizin kurulduğu zaman, sömürgecilik, bağımsız örgütlenme, sosyal-emperyalizm tezi ve Marksizm-Leninizmin genel ilkeleri dışında-ki bu sorunlarda da eksiklik ve sığıklar mevcuttu- inançla ve güvenle savunduğumuz çok az şey vardı. Bu durum kararlıca kollektif mücadeleye atılmada elbetteki kararsızlık yaratabiliyordu. İdeolijide, siyasette ve pratikte iradebirliği olmadan birlikte mücadelede büyük fedakarlıklar ve sorumluluklar istenilemeyeceği açıktır. Ama bütün bunlar kuşkusuz sorumsuzca mücadeleyi bırakmanın bahanesi olamazdı. Açıktır ki sorunlarla uğraşılmadan onların üstesinden gelinemez. Hiç bir olumlu şeye genel olarak uğruna mücadele edilmeden sahip olunamaz. O yüzden bu güne mücadeleye devam eden, her türlü kararsızlığa ve yılgınlığa göğüs veren kadroların niteliklerini ve kavrayışlarının değeri sorunların üstesinden gelebilecek sabırlı mücadeleden yan çizmemiş olmakta yatıyor. Bu sabırlı mücadeleyi öğrenemeyen ve öğrenmek istemeyenler düküldüler.

Ankara ve İstanbul grupları arasında şeklen bir birlik olmasına rağmen ideolojik, siyasi ve bir çok teorik konularda iradebirliği sağlanamamıştı. Her şeyden önce tarafların bir çok konuda görüşleri netleşmemiş, kısa zamanda netleşebilecek düzeyde de değildi. Bu nedenle gerçek bir iradebirliği sağlandığı söylenemez. Şekli birlik ayrılığı içinde taşıyordu. Gruplar grupsal ruhlarını ve ilişkilerini aşamadılar. Hareket içinde iyi niyete rağmen Ankara ve İstanbul grupları varlıklarını sürdürdüler. Siyasi ilişki ve güven, arkadaşlık ilişkisini aşamadı ve kişisel sorunlar hep göndemde tutuldu. Nitekim "üç dünya" bölünmesin de bir çok unsur teorinin içeriğinden çok ilişkide bulunduğu kişilere olan güveni veya gövensizliği temelinde saf tuttu. Gerçi "üç dünya teorisi" imkanlar

öiçüsünde tartışıldı ve hareketimizin sosyal-emperyalizm sorunundan sonra ikinci büyük siyasi tartışma kampanyasıydı ve yeterince açıklanıp kavrandı.Fakat saf belirlemelerde teorinin yanlışlığına-dogruluğuna bakmaksızın taraflarla olan ilişkiler etkili oldu.Örneğın geçmişte Ankara grubuna mensup kadroların çalıştığı güney bölgelerde özellikle "üç dünya teorisi" benimsendi.Bütün bu olumsuzluklara karşı daha aktif bir tavır alınsaydı ve özellikle bazı kadroların ikna edilmesine başvurulsaydı "üç dünya teorisi" sorununda daha az bir zararla bölünmeyi atlatabilirdi.İlk M.K içindeki kararsız ve insiyatifsiz unsurlar ve ikinci M.K'deki unsurların çok geri olmaları-hatta bazıları hiç bir zaman M.K'ye alınmayacak unsurlardı-hareketin bölünmesinde olumsuz rol oynayan başka etmenlerdi.

Hareketimizin oluşumunda deneyimli,kararlı,sorunlara yaklaşımda gençlik ufkunu aşan kadroların çok az oluşu da bir çok hatanın işlenmesine yol açmıştır.

Bütün olumsuzluklara rağmen 1975-1976 yılında bir çok küçük-burjuva unsurların dökülmesine rağmen kadroların belli bir kesimi kendilerini aşarak devrimci profesyonel çalışmayı sürdürdüler. O günkü koşullarda proleter devrimci ilişkiler geliştirmek oldukça zordu.Bir çok kadro devrimci mücadelenin zorunlu gördüğü vasıflarını geliştirdi ve her şart altında harekete bağlı olarak mücadelesini bu güne kadar sürdürdü.KAVA'nın doğuşu Kürdistan ulusal kurtuluş hareketinde bir aşamadır,bir mevzidir.Kürdistan'da bütün olumsuzluklarına karşın KAVA komünist bir çıkışı ifade eder.Kürdistan'da hiç bir hareket bu niteliğe sahip değildir.O çıkışıyla birlikte Marksizm-Leninizmi savunmayı ve kavramayı esas görev olarak kabul etti.Geçirdiği ideolojik evrim bunun böyle olduğunu kanıtlar.KAVA Kürdistan ulusal ve sosyal kurtuluş hareketine niteliksel değışimler kazandırmıştır.

3 DÜNYA AYRIŞMASI DÖNEMİ

Kürdistan'da proletarya enternasyonalizminin savunulması ve Kürdistan milli devrimci güçlerinin dünya ölçüsünde kıyasıya süren sınıf kavgasında taraf olan uluslararası komünist hareketin savunulması ve desteklenmesinin KAVA ile başladığını iddia edebiliriz.Elbette Kürdistan'da burjuva enternasyonalizmini savunan güçlerde vardır.KAVA başından itibaren kaba hatlarıyla da olsa sosyal-emperyalizmi benimsemişti.Dünya devrimlerinin teori ve pratiğini,UKH içinde tartışılan konuları öğrenme,kavrama çabası başından beri vardı.Kendisini UKH'nin bir parçası olarak ilan eden KAVA,UKH içindeki tartışmalara elbetteki seyirci kalamazdı.Ne varki hareketimiz gerek bilgi,gerek tecrübe,gerekse siyasal-teorik kavrayış açısından henüz çocukluk dönemini yaşadığı için sorunlara yaratıcı bir yaklaşım sağlayamıyordu.Teorik sorunlar ele alınırken diğer hareketlerde olduğu gibi dogmatizm hakimdi.Bunun sonucu olarak Marksizm-Leninizm'in özü değil,lafzı kavranıyordu. Bu zaaf bir anlamıyla kaçınılmazdı.Çünkü M-L'i kavramak, toplumsal değişimin kanunlarını kavramak ve uygulamak bir süreç,bilgi ve tecrübe birikimi sorunudur.

Bu çocukluk döneminin bir sonucudur ki,UKH içindeki güçler özellikle ÇKP gözü kapalı bir şekilde savunuldu.Çin devriminin önderi Mao Zedung'un Marksizme yabancı tezleri görülemedi.Mao Zedung'un Stalin'i savunuyor görünen tutumu ve sözleri,onun Stalin'le olan görüş ayrılığını görmemizi engellemeye yetiyordu.Onun modern revizyonistlere karşı takındığı tavır,onun revizyonist tezlerini görmemizi engellemeye,onun söylediği her şeyi doğru olarak kabul etmemize yetiyordu.Elbette bu Marksistlerin tavrı değildir,bu kendisine güvenmeyen,ideal bir önder yaratan ve onun hatalarını da doğru gören küçük burjuva devrimcilerinin tavrıdır.

Kürdistan'daki devrimci hareketlerin siyasal formasyonunu kazanmasında Türkiye'deki devrimci hareketlerin etkileri oldukça büyük olmuştur.Hareketimiz

açısından da durum böyledir.Hareketimiz hiç bir zaman kendi başına Kürdistan ve Türkiye devrimci hareketlerini kapsayan siyasal bir tartışma açamamıştır.Aksine kendimizi hep Türkiye devrimci hareketlerinin açtığı tartışma platformu içinde bulmuştuzdur.Bu bir anlamıyla siyasal yönlendirmedir.Elbette tartışmalarda konuyu araştırıp tavrı konuyordu.Fakat buna rağmen başkalarının belirlediği platformun sınırları içinde kalıyorduk.Türkiye açısından sorunu ele aldığımızda,Aydınlık,anti-revizyonist kesimde 1978'e kadar siyasal olarak yönlendirici bir role sahiptir.Bütün anti-revizyonistler Aydınlığa küfür ede ede peşinden yürüyorlardı.Bütün anti-revizyonist hareketler,TİKP'in açtığı siyasal tartışmalarda,tavır belirleyerek -bazen yanında bazen karşısında-siyasal görüşlerini açıkladılar.Revizyonist kesimde TKP aynı konumda idi.Fakat onların açtığı tartışmalar devrimci kesimi pek ilgilendirmiyordu,hatta bizim kadrolarımız revizyonist kesimde nelerin olup bittiğinden pek haberleri bile yoktu.

Kürdistan'da hareketimizin siyasal düzeyi,kadrolarımızın Marksizmi kavrayış düzeyi Ö.Yolu yazar çevresi hariç diğer hareketlerden oldukça ileri idi.Ö.Yolu sorunlara teorik yaklaşım sağlamada ve Marksist bilgi düzeyi ve M-L ilkeleri revize etmede diğer Kürdistanlı hareketlere oranla ileri idi.Hareketimizinde sorunlara teorik yaklaşımda diğer hareketlere oranla ileri olmasından hareketle kendimizi daha gerilerle kıyaslırsak geriliğimize kılıf bulmamız doğru ve yararlı bir tavır olmayacaktır.

Marksizmi yaratıcı bir düzeyde kavrayamadığımız için siyasal önderlikte oluşturamadık.M.K sadece pratik önderlikle uğraşıyordu.Merkezi bir yayın organını baştan itibaren çıkaramadığımız gibi,broşür ve tartışma yazıları şeklinde de siyasal-teorik sorunlar açılmıyordu.Kadrolar genellikle klasik kitaplarda yazılanlarla kişisel düzeylerini geliştirmeye çalışıyorlardı.Kollektif bir çaba değil,kişisel çabalarıyla gelişıyorlardı.Bu da şüphesiz ki yetersiz kalıyordu.Kitaplarda bulunamayan bir sorun karşısında

tavır belirlediği zaman "Marksizme....katkı mı yapıyorsunuz?" sorunu suçlama kabul edilir ve apışıp kalınırdı.Hiç kimse M.katkıyı göze alma cesaretini gösteremiyor ve kendi düşüncesini bildiremiyor, varsa bir alıntı yapıyor,yoksa susuyor.Bu siyasal cesaretsizlik ve insiyatifsizlikti.Siyasal önderliğin gerçekleşmemesi siyasi insiyatifi başka güçlere bırakıyor ve yönlendirici olan Türkiye devrimci hareketleri oluyordu.Bu konuda hareketimiz insiyatifsiz kalıyordu.

İşte "Üç Dünya Teorisi"nin tartışılması böyle bir ortamda iken önümüze sürüldü.Sürüldü diyoruz.Çünkü bu tartışmada yine insiyatif bizde degildi.Gerçi tartışma ve saflaşma dünya ölçüsünde idi.Fakat birçok zaafımızın olduğu bir anda kendimizi bu teorinin tartışması içinde bulduk.Hareketin bir çok kadrosu,teorik sorunlara doğmatik bakış açısına sahip olduğu için,teorinin fazlaca Marksizm-Leninizm'den bahsetmiş olması onun özünü anlamamalarını doğuruyordu.İkinci olarak,doğmatizm Mao'nun hatalarının görölmesini engellemiş ve yüceleştirmiş,yüce bir önderin önderliğinde hataların yapılamayacağı önyargısı hakim halde idi.Bu şartlar altında Üç Dünya teorisinin ihanetçi yüzünü açığa çıkarmak bizim açımızdan oldukça zordu.

Üç Dünya bölünmesinden önce,hareket içinde Ankara ve İstanbul grubu şeklinde adlandırılan iki arkadaş çevresi vardı.Ankara ve İstanbul grupları birleşmiş ortak bir devrimci faaliyet içine girmiş,fakat grupsal anlayış ve ilişkiler,karşılıklı güvensizlik aşılamamıştı.Bilindiği gibi,henüz parti düzeyinde örgütlenmemiş,hiyerarşisi bir düzene kavuşmamış,birimleri oturmamış bir örgütte,karşılıklı güven ve uyum,partiye oranla çok daha önemlidir.Bu düzeyde bir örgütte kişiler, kişisel zaaf,his ve duygularını,güvensizliklerini kolaylıkla siyasal ve örgütsel ilişkilere yansıtır ve oldukça zararlı olurlar.Hareketimiz küçük burjuvazinin bu tür histerilerinden büyük zararlar görmüştür.

Böyle bir uyumsuzluk ve çekişme ile MK içinde de vardı.Gerçi ilk MK hareket içinde etkili olan kişilerden oluşmuş, hareket içinde insiyatifi tanınan,çalışmaları

pratikte gerçek anlamıyla yönlendiren,aldığı kararları uygulayan bu yönleriyle genel iradeyi temsil edebilen bir konumda idi.Fakat MK kendi içinde uyumsuzluk içinde idi ve bazı MK üyeleri-ki bunlar Ankara grubundan gelenlerdendi-kişisel suçlamalar temelinde bazı MK üyelerinin insiyatifini kırmaya çalışıyor ve yakalayabildiği kişisel hata ve zaafı bunun için materyal yapıyorlardı.Ancak kendilerinin kullandığı bu yöntemler geri tepti ve hedefledikleri kişileri tecrit edemediler.

MK içindeki bu sürtüşmenin elbette bir çok zararları oldu.Her şeyden önce siyasal tartışmalar engellendi.Bir yayın faaliyeti bilinçli bir şekilde engellendi.Çünkü böyle durumda taraflar zıt kutuplarda yerlerini alıyorlardı. Örneğin İstanbul Töb-Der seçimleri ile ilgili KAVA TöbDer sempatiznları isimli broşür ile,Dersim'de Türkiye solunun Kürdistan sorunu konusundaki tavrını konu alan bir kaç sayfalık makalede önemli görüş ayrılıkları olmamasına rağmen fırtınalar koparıldı.Bölünmeye kadar,bunların dışında Silvan grubunun hazırladığı Zimbabve heyetinin Türkiye ziyaretiyle ilgili makale de hariç tutulursa siyasal tavrımızı ve görüşlerimizi açıklayan hiç bir yazı çıkartılamadı.Tabii bunlara da teorik yazı ünvanı verilirse.

Siyasal konuları kendi içinde tartışıp kitlelere sunmama acaipliğini gösteren MK,Üç Dünya Teorisi tüm devrimci ve hareketimiz içinde tartışılmaya başlar başlamaz MK içindeki farklı eğilimler de artık açık ve netdi ve tavır belirlemek zorunda idi.

Üç Dünya Teorisinin tartışması gecikse idi belki MK içindeki uyumsuzluk bazı kişilerin dışlanmasıyla sonuçlanır,hareketimizi bölecek siyasal bir ayrışma olmayabilir veya çok az bir zararla atlatabilirdik.

Kesin örgütsel ayrışmadan önce üç dünya teorisi tezi ve anti-tezi hareket içinde tartışıldı.Bu tartışmalar süresince kesin ayrışmaların olacağı artık bilindiğinde MK de çalışmaz,tarafları temsil edemez duruma gelmişti.MK içinde ki uyumsuzluk ve kişisel karalamalar açıkça sempatizanlar arasında da yaygınlaştırılıyordu.Sempatizanlar siyasal sorunlardan çok bu tür suçlamalardan daha rahat

etkileniyor ve kazanılabiliyordu.

1977 yazında MK,konferans kararı aldı ve bölge komite üyeleri ve MK'nin katıldığı konferans yapıldı.1-Konferans hareketi temsil yeteneğine sahipti.Bir kişi hariç çağırılı olan herkes katılmıştı.

Toplantıda esas olan iki grup,iki eğilimin yanında üçüncü bir eğilim muğlak bir şekilde beliriyordu.Üçüncü eğilim üç dünya teorisinin ayrışmaları gündeme getirmeyebileceğini ve iki grup arasındaki uyumsuzluktan şikayetçi olan ve suçu iki kesimin sorumsuzca davranışlarına bağlayan ama bazen bir tarafa,bazen diğer tarafa hak veren,yaslanan net olmayan bir eğilimdi.Bazıları hareketin bölünmesini engellemek amacıyla bu eğilimi destekledi.Diğer bazıları da üç dünya teorisini tartışmalarının olgunlaşması düşüncesiyle üçüncü eğilimi desteklerken,birinci ve ikinci eğilim,yani üç dünyayı red eden ve savunan kesimler ise daha fazla kadro ve sempatizan kazanmak hesaplarıyla ayrılıkları erteleyebilecek üçüncü eğilimi desteklediler.Sonuçta muğlak olan üçüncü eğilim ağırlık kazandı ve eski MK üyelerinin hiç birinin yeni MK'ye alınmaması kararı alındı.Fakat üç dünya teorisini savunan ve red eden kesimler kendisine eğilimli kişileri seçtiler ve MK'de iki eğilimde temsil edildi. İkinci MK birinci MK üyelerinin etkisinde idi,hatta ikinci Mk içinde yer alanların bazıları MK içinde yer alabilecek özellik ve yeteneklere sahip değildi.Üç Dünya Teorisinin olgunlaşması ve saflaşmanın artık netleşmesi sonucu ikinci MK de kabul ve red edenler olarak bölündü.Konferans öncesi tabana doğru gelişen tartışma konferans sonrasında tabandan MK'ye doğru bir tartışma,ayrışma başladı ve MK'nin bölünmesi ile ayrışma tamamlanmış oldu.

Ayrışma öncesi devrimci kesim sözlü propaganda ile yetindi.İhanet teorisini kabul edenlerin dışında ayrı bir örgütlenme ayrı bir hiyerarşi oluşturma hizipçilik olarak adlandırıldığından böyle bir faaliyet yürütülmedi. MK bölündükten sonra MK üyeleri ayrı ayrı çalışmaya başladıkları sonra üç dünya teorisinin hakim olduğu ve girilebilen bölgelerde devrimci faaliyet başladı.Bu hataydı ve devrimci

dürüstlüğün saflığa ve siyasi körliğe dönüşmesi idi. Hizipçilik yapmayalım derken devrimci harekete zarar veriyorduk.Böyle bir "hizipçilik" yapılmalıydı ve devrimci bir çaba olurdu.

Üç dünya teorisinin yarattığı bölünme,UKH içinde olduğu gibi hareketimiz içinde de ağır bir darbe oldu.İmkanlar,kadro ve kitlesinin büyük bir bölümünü yitirdi.Her bölünmede görülen deşifrasyon ilk MK üyelerinin dışına taşmadı.Ancak bilinmemesi gereken bazı konular deşifre edildi.

Üç dünya teorisinin yarattığı bölünmeye kadar hareketimiz propaganda ve ajitasyon çalışmasını yaygınlaştırarak sürdürdü.Devrimci çalışma giderek yoğunlaşıyordu. 1977 sonlarına doğru büyük bir sempatizan ve taraftara sahipti.Hiç kimse baştan böyle büyük bir gelişme ve kitleselleşmeyi beklemiyordu.Bu durumun getirip dayattığı pratik görevler içinde boğuluyor ve ana yönelim kavranması gereken ana halka gözden kaçırılıyordu.Bir çok konuda muğlak olan görüşlerin açılması ve teorik temellerine oturtulması,hareketimizin diğer hareketlerle olan ayrılıkları ve ortak yönleri ülkemizin somut durumunun tahlili gibi konularda ortak bir görüş ve tavır yoktu.Örgütlenme anlayışı,görevlerin tespiti ve görev bölümünde belli ve doğru bir anlayış yoktu. İnsanlar kazanılıyor ama hangi düzeyde örgütlendirileceği bilinmiyordu.Belli bir kadro siyaseti de yoktu.Sempatizandan kadrosuna kadar herkes propagandist ve ajitatördü.Diğer bir hata Kürdistan'a yerleşip yerleşmeme tamamen bir prestij ve devrimci olmanın bir ön şartı haline getirilmişti.Birisine Ankara ve İstanbul kast edilerek "metropollerde oturuyor" damgası yapıştirılınca onun siyasi itibarı sıfıra indirilmiş oluyordu.Ankara ve İstanbul'da ne kadar çalışırsa çalışsın görevler ne kadar başarıyla yapılsa yapılsın Kürdistan'ın her hangi bir kazasında oturan bir kadro gibi itibarlı olamazdı,aksine küçümseniyordu.Bu anlayış belli bir ölçüye kadar makül karşılanabilir ama bizde nerede ise bir ilke halini almıştı.Üç dünya bölünmesinden sonra da iyice işlenerek karşı çıkılmaz bir genel ortak anlayış haline

getirildi.

Üç dünya bölünmesinden 12 eylül darbesinden sonraki dönem içinde hareketimizde niteliksel bir değişme olmadı. Bazı iniş-çıkışlarla birlikte kadro ve sempatizan kitlesi olarak da önemli sayılabilecek bir değişme olmadı.

Üç dünya bölünmesinden sonra kadroların büyük bölümü kaybedilmesinin yanında, devrimci faaliyeti sürdürmeye kararlı kadroların çoğu genç ve tecrübesizdi. Örneğin saflarımızda kalan kadroların, kuruluş toplantısından iki, ilk MK'den bir, ikinci MK'den iki kişi saflarımızda yer alıyor diğer yönetici kadrolardan çoğu üç dünya ihanet saflarına geçmiş, bazıları ise üç dünya teorisine karşı mücadele etmelerine rağmen oturmuş ve hareketle bağları ya kopmuş yada zayıflamıştı. Ayrıca belirtelim ki, bölünme bazı kariyerist eğilimleri de ön plana çıkarmıştı. Üç dünya akımına karşı kenetlenmek siyasi olarak kendimizi aşmak gerekirken daha başından kişisel sürtüşmeler, kimin MK'ye gelmesi gerektiği tartışması, kendisini MK üyeliğine hazırlayan namzetler görüldü. Kişisel sürtüşme ve karalamalar oldukça yükseldi. Bu kargaşalık içinde konferans toplama çabası başarısızlıkla sonuçlandı. Yapılan genel toplantıda ikinci MK'den saflarımıza geçen üyelerin, geçici olarak görevlerini sürdürmesine karar verildi. Daha sonra MK atama yoluyla MK'yi genişletti. Fakat ceviz kabuğunu doldurmayan meseleleri abartan ve kişisel hırs ve zaafı devrimci kavgaya ilişkilere bulaştırılmaması gerekliliğini kavramayan unsurların bir MK toplantısında çıkardığı hırçınlık ve kargaşada atama yoluyla alınan MK üyelerinin üyeliklerine son verilmesi kararı alındı. Bu toplantıda ise yine kişisel sorunlarla zamanın büyük bölümü heba edildi ve ilişkiler kopma noktasına vardı. Hatta bazıları konferansı terketmeye kalktılar. Bu ortamda Hüseyin Şen yoldaşın işkencede direnerek öldüğü haberi geldi. Delegeler cenazeyi karşılama hazırlıklarına katılmak için ayrıldılar. Hüseyin yoldaşın onurlu direnişine uygun büyük cenaze töreni bütün delegeleri etkiledi ve duygusal iyi niyetle tartışılan konuları bir tarafa atarak gündeme devam etti ve MK seçildi.

Üç dünya ayrışmasından Mart 1979 toplantısına kadar

olan dönemde iki önemli olaya değinmeyi gerekli görüyoruz.

1-yayın faaliyeti

2-Dev-Deb sorunu.

Üç dünya ayrışmasından hemen sonra "Üç dünya teorisi devrime ihanetin teorisidir" adlı teorik bröşür yayınlandı.Üç dünya teorisinin ihanetçi yüzü sözlü seminer ve toplantılarda sergilenmesinin yanında bu bröşür kadrolar için eğitici ve kavratıcı oldu.Yayın faaliyetinin önemine Lenin'den alıntılarla herkes vurgulamasına rağmen ne önderlik nede hareketin tümü soruna acil ve önemine layik bir şekilde eyilmiyordu.Üç dünyacıların ayrışmasından sonra bir bakıma üç dünyacılarla rakabet ve onlardan önce davranma ve KAVA adına onlardan önce sahip çıkma güdülerinin de etkisiyle hemen KAVA isminde bir yayın organının çıkarılmasına karar verildi. Yayın ilkeleri belirlenmeden temel ilkeler teorik temellerine oturtulup tartışılmadan bir yayın organı çıkarılması belki beklenen yararı veremezdi ancak hiç çıkarmamadan daha az zararlı olacağı da açıktır.

Dergi çıkarılmadan önce,"Üç dünya teorisi devrime ihanetin teorisidir" bröşürü ile tartışılmaya sunulan "Sömürgecilik ve ulusal sorun" adlı yazıdan başka temel görüşlerimizi açıklayan hiç bir yazı yoktu.Dergi çıkarma kampanyası bölgelerde ve hareket içinde bir hareketlilik ve canlanma yarattı.Dergide çıkacak yazılar bir kaç kadronun bilgisi dışına çıkmıyor,geniş kadrolar arasında tartışılmıyor sadece hazırlayanlar arasında tartışılıyordu.Gerçi Kemalizm Ve KDP'nin değerlendirmesi ve sınıfsal niteliğinin ne olduğu konularının dışında önemli bir görüşü ayrılığı olmadı,fakat ilke olarak devrimin ve mücadelenin temel sorunlarına açıklık getiren yazılar önce geniş kadrolar arasında tartışılmalıdır.Her şeye rağmen 4.sayıya kadar çıkan KAVA dergisi önemli yararlar sağlamıştır.Ulaşabildiği kesimlere Marksist bilgiyi aktarmış,derginin basımı,dağıtımı etrafında bir canlılık sağlanmış,kadroların ulaşamadığı kesimlerde etki yaratmış,kendi başına bir propaganda aracı olmuş, değinebildiği,açıklayabildiği konularda irade birliği sağlamış vb bir çok yararlar

sağlamıştır.Ne yazık ki Mart 1978 toplantısından sonra devam ettirilemedi.

Değiniilmesi gereken diğer bir konu Dev-Deb sorunudur.DHB,Devrimci hareketlere 1978 sonları veya 79 başlarında yaptığı eylem birliği çağırısına hareketimiz olumlu cevap vermiş,bu konuda görüşmelere katılacağını bildirmişti.Bizim dışımızda Ekim ve Partizan'da olumlu cevap verdi.Görüşmelere 1979 başlarında KAVA,EKİM,DHB ve PARTİZAN arasında başlandı ve uzun tartışmalar sonucu bir platform hazırlandı.Platform bizim açımızdan Türkiye devrimci hareketiyle oluşturulabilecek en ileri ve devrimci bir platformdu.Platforma kesin imza atmadan önce bir kez daha kadrolara gelişmeler hakkında bilgi verildi ve en sonunda Mart 1979 toplantısına sunuldu.Toplantı platformu onaylama ve eylem birliğine katılma kararı aldı.Fakat her ne hikmetse gerekçesi hiç açıklanmadan,toplantı kararlarını da çiğneyerek MK eylem birliğine katılmama ve platformu imzalamama kararı aldı.Platform imzalandıktan bir kaç gün sonra DEV-DEB'ten çekildiğimizi ve bu konuda açıklama yapmayacağımız,eylem birliğine katılan hareketlere bildirmesi ciddiyetsizliği ve acaıplığı gösterildi.Bu tavrın gerçek nedenlerini henüz bütünüyle bilmiyoruz.Hareket içindeki sürtüşme ve güvensizliğin bir sonucu olabilir ki bu da MK'nin bir hata ve yanılığısıdır,veya MK'nin hareket içindeki Mart 1979 toplantısında görülen sürtüşmelerden hareketle bazı kadrolara duyduğu güvensizliktir.Ne var ki böyle hayatı sorunlarda,subjektif niyetlerle tavır belirlemek önemli bir hatadır.Kaldı ki MK'nin toplantı kararını çiğneme yetkisi ve hakkı yoktur.Üstelik toplantıda bu karar her hangi bir muhalefetle karşılaşmadı.Sonuç olarak DEVDEB'ten çekilmek bizim için büyük bir hatadır.DEV-DEB yaratılmalıydı,bu uzun vadede devrim için önemli bir kazanç olabilirdi.Karşı devrimin topyekün saldırıya hazırlandığı bir dönemde devrimci güçlerin eylem birliği içinde olması gereken bir dönemde bizim eylem birliğinden çekilmemiz önemli bir hatadır.

ÖLKEMİZİN İÇİNDE BULUNDUGU KOŞULLAR

1) KÜRDİSTAN'IN TARİHİ SÜRECİ İÇİNDE DEĞİŞİMİ

Ölkemiz Kürdistan,bugünkü bölünmüş bir sömürge durumuna getirilirken,bu durumu belirleyen ve açıklayan belirli bir tarihi gelişim sürecinden geçti.Bugünkü toplumsal şekillenmesinde daha iyi kavranması,emperyalizm ve sosyal emperyalizmin desteğiyle sömürgeci devletlerin tarihten yok etme çalışmalarının bir parçası olarak Kürdistan'ı ve tarihini yok sayma girişimleri karşısında tarihi somut gerçekleri ortaya koymanın gereği olarakta açıklanması zorunlu. Kürt ulusunun tarihi gelişimi şöyledir.

Tarih bilimi Kürdistan halkını yer yüzünün en eski ve döneminde en uygar halkları arasına yerleştirmektedir.Milattan binlerece yüzyıl önce insanın ölkemizde üretim faaliyetlerine başladığını son ortaya çıkarılan tarihi gerçekler göstermektedir.Yine insanlık tarihinde önemli bir gelişmeyi ifade eden yerleşik hayata geçiş takriben M.Ö 10.000 yılları dolaylarında ilk defa ölkemizde başlamıştır.

Kürdistan'da devlet olgusuna,bu anlamıyla sınıfların varlığına bugüne kadar ortaya çıkarılan bilgilerden anlaşıldığına göre M.Ö 4-3 bin yılları arasında rastlanmaktadır.Bu aynı şekilde oldukça eski bir tarih anlamına gelir.Aşağı Mezopotamya,Filistin ve Kürdistan'da ilk çağda yaratılan uygarlıkların uluslararası düzeyde tarihi değeri tartışmasız gerçektir.

Bütün dünyada olduğu gibi, üretici güçlerin henüz bölgesel olduğu,doğal engelleri aşamadığı dönemler Kürdistan üzerinde de oldukça yaygın devletleri görmek mümkündür.Buna bağlı olarak,toplum bilimlerinin işaret ettikleri gibi,bir halkın geçmişinde,kökenleri bir tek halk,devlet yada kabile değil;aşiretlerin,halk topluluklarının,farklı devlet **kabilelerinin** kaynaşması vardır.Halk topluluklarının kaynaşması,yüzyıllar

süren,savaş,göç vs.olaylardan kaynaklanan ve akla gelen binbir tür (ekonomik,politik,sosyal,din,iş,vs.)ilişkiler sonucu tarihi olgudur.Proletarya,burjuva ulusçuluğu yada ırkçı faşist ideolojiler gibi bir ulusun kökeninde bir tek aşireti arama düşüncesini,bilim ve gerçeklere aykırı böylesi düşünceyi savunmaz,ona karşı mücadele eder.Onun karşısında devrimci materyalist ve bilimsel ulus anlayışını savunur.İşte,ilk çağda,Kürdistan toprakları üzerinde olup,sonradan zengin ilişkilerle kaynaşarak günümüzdeki Kürt ulusunu oluşturan halk gurupları,(bu halk gruplarının önemli yada daha az bir kesiminin başka bir ulusun oluşumuna kaynaklık etmesi,bu düşünce ile çelişmez,ona uygundur) aşiretler ve onların devletlerinin önemlilerişunlardır.Elamlılar,Gutiler,Lulular,Kasitler,Huriler,Mittaniler,Kaldeliler,Urartular,Karduklar ve en son olarak büyük bir imparatorluk kuran Med'lerdir.

Med'lerin tarihinde en önemli olay M.Ö 612 yılında dönemin doğuda en büyük imparatorluğu olan Asurluların baş kenti Ninova'yı (Bugünkü Musul'un bir kesimi) kendi topraklarına katıp,Asur devletine son verişleridir.Tarihçilerin dikkatini bu olayla Med'ler üzerine çekmişlerdir.Oysa onlar daha önceleri Orta ve Doğu Kürdistan'da bağımsız yaşıyorlardı.Bu olay,Kürdistan ve Ön Asya tarihinde önemli etkilere sahiptir.Tarihimizin bütününde önemli bir halk ayaklanmasını,devrimci isyanı efsaneleştirerek bugüne kadar getiren KAVA olgusu bu tarihe rastlamaktadır.Med'ler sınırları doğuda Hindistan'a batıda Akdeniz ve Anadolu içlerine kadar genişliyen,başka halkları boyunduruk altına alan köleci bir imparatorluk gerçekleştirdiler.

Med'lerin,kendi boyundurukları altında olan Pers'ler tarafından M.Ö 550 yılında yıkılmasından sonra,Kürdistan'da istila ve imparatorluk boşluklarından yararlanarak yeni küçük devletler hesaba katılmazsa,esasta tarihimizde istilalar dönemi başlar.Tarihi sırasıyla,Pers'ler,Mekadonya'lalılar,Bizans'lılar ve Sasani'lerin istila ve işgalleri dönemi sürer.

Arap feodallerinin İslamiyetin yaydırılması adı altında fetihçi politikaları ÷lkemize M.S.7 yy'ın ortaları ve sonlarında temasa gelir.Arap'ların istilasına karşı önemli direniş ve isyanlar gelişir.Dolayısıyla İslamiyet ezici çoğunluğu arasında kabul edilmesine rağmen küçümsenmeyecek bir bölümünde de fazla etkili olmadı.816'da Babeki Horam önderliğindeki ile kısa dönem sonra Hakkari'deki köylü ayaklanması vahşice bastırılır.Aynı şekilde 869'da başlayan Basra'daki zenci kölelerin ayaklanmasının Kürt aşiretleri tarafından desteklenmesi çok bilinen başka bir olaydır.

Arap işgalinin sürekli direniş ve isyanlarla zayıflamasıyla birlikte 9.ve 10.yy'da Kürt'ler feodal beylikler ve devletler kurarlar.Hamdani,Şeddadi,Hasanveyh ,Büveyhogulları,Padusaban,Ziyar,Gor devletleriyle Bitlis beyliği ile Cizre yöresindeki Azizan beyliği ve daha bir çoğu bunlar arasında önemlileridir.

11.yy'ın sonu ve 12.yy'da Oguz Türk boylarının Kürdistan'ı istila ederek Anadolu'ya yerleşmeleriyle ilk defa Kürt halkıyla Türk'ler arasında ilişki başlıyor.Oğuzlardan sonra Selçukluların,Moğolların istilas! Kürdistan'da insan dahil tüm üretici güçlerinin amansızca tahrip edilmesini getirdi.Özellikle Moğolların istilas! oldukça tahripkar oldu.Ancak üretici güçlerin gelişmişliği,politik,kültürel yaşam açısından Kürdistan halkından geri olan bu halklar,bölge halkı arasında eridiler.

Kürdistan yakın tarihinin gidişini oldukça önemli oranda belirleyen dönem Osmanlılar ve Safeviler arasında ÷lkemizin bölüşölmesinden sonra başlar.Gün geçtikçe yeni topraklar feth eden Osmanlılar,16.yy'ın başlarında Kürdistan'a dayanmışlardı.Kürdistan ilk çağda olduğu gibi orta çağda da önemli bir coğrafik ve jeopolitik konuma sahipti.Kıtalar arası ticaret yolları Kürdistan'da kesişiyordu.Ayrıca,daha fazla yayılmayı gerçekleştirmek özellikle,ilkel sermaye birikimin tanınmış alanları sömürge Güney-Asya ve Hindistan'a uzanmak,Filistin

ve İslam merkezlerine,uygarlığına sahip olmak için Kürdistan'ı ilhak etmek gerekiyordu.Safeviler Doğu-Kürdistan'ın önemli bölümünü ellerinde tutuyor,Batı-Kürdistan'ı ele geçirmek için Kürt feodalleri arasında çalışıyorlardı.Bu nedenle Kürdistan'ı ele geçirmek için iki güçlü devletin hesaplaşması gerekiyordu.

1514 yılında Van'ın Çaldıran'ında daha önce Batı-Kürdistan'da büyük katliamlar gerçekleştirerek ilerleyen Yavuz Selim,Safevi ordularını bozguna ugratınca Safeviler Kürdistan üzerinde daha ileri iddialardan vazgeçti.Bu savaştan hemen önce Osmanlılar hain bir Kürt beyi olan İdrisi Bitlisi'nin aracılığıyla önemli Kürt feodallerini kazanmış,Batı-Kürdistan'ı kendilerini desteklemek amacıyla kendilerine bağlamışlardı.Böylelikle daha öncekilerden farklı olarak Kürdistan üzerinde kalıcı boyunduruk tesis eden işgal başlamış oldu.İlk dönemlerde Kürt egemen sınıflarıyla Osmanlı padişahları arasındaki ilişki,antlaşmalarla sağlanan ve ülkenin özerkliğini içeren bir bağımlılığı ifade ediyordu.Ancak Safevilerle anlaşmaları tarihi olarak 1639'dan sonra,aralarındaki sınırı çizip Kürdistan'ı paylaşmalarını resmi bir statüye bağlarken,iki devlet,bu bağımlılık ilişkilerini giderek tam ilhak ve işgale,feodal sömürgeci ilişkilere dönüştürdüler.Bu tarih aynı zamanda resmen Kürdistan'ın ikiye parçalanışının tarihidir.İlk planda her iki feodal sömürgeci devlet,Kürdistan'a ordu ve kurumlarıyla devlet mekanizmasını yerleştirdiler.Feodal Osmanlı despotizminde devletin zaten temel aracı ordusuydu.Ekonomisini de yeni topraklar işgal etmek,bu amaçla yeni ordular oluşturmak,orduyu ayakta tutmak temelinde işletiyordu.Feodalizmdeki temel üretim aracı köylü ve toprağın kullanımı da bu amaca yönelikti.Osmanlılardaki miri toprak sistemi asker yetiştirme,militarizmi ve sömürgeciliği teşvik için düşünülmüş ve düzenlenmişti.Osmanlılar, valiler yolama ve devletin diğer kurumlarını yerleştirip,siyasi,idari ilhakı gerçekleştirme ile birlikte adım adım ekonomik ilhaka yöneldiler.Bunun için en önemli verimli toprakları

devlet mülkiyetine geçirerek, miri toprak sistemine uygun işlettiriler. Yeni ekim alanları açarak, başka ülkelerden asker getirip yerleştirdiler. Bununla birlikte Kürt köylüleri üzerindeki sömürü de çifte kaynaktan gelmeye başladı. Yerli feodaller ve Osmanlı despotizmi. Köylülerin eskiden ağalara olan bağımlılığı, daha çok devlete olan bağımlılığa dönüştü. Köylüler feodalizme özgü sömürü biçimi olan angarya ve ağır vergi sistemleri ile son sınırına kadar sömürüldüler.

19.yy'la gelindiğinde Osmanlılarda ilkel birikim döneminin sömürgeci ilişkilerinin barbar sömürü ve baskısı da, feodal sömürgeciliğin yanında gelişti. Ama aynı dönemde Avrupa kapitalistleri de Kürdistan'la temasa geçiyor; onun zenginlik kaynaklarını Avrupa'ya taşımak ve metalleri için pazar olarak kullanmak istiyorlardı. Osmanlıların 1840'lardan sonra Avrupa kapitalizmine tamamen kapıları açmasıyla; Kürdistan da onlar için bir pazar muamelesi gördü. Bu tarihten itibaren tamamıyla olmasa da, kısmen ve bir anlamıyla Kürdistan kapitalist sömürgeciliğin alanı içine girdi. Kürdistan halkı üzerinde var olan bu çok yönlü sömürü 20.yy'la emperyalizm dönemine kadar, T.C'nin kuruluşuna kadar devam etti.

Kürdistan'a kapitalist ilişkiler İngilizlerin ve Rusların sömürgeci şirket ve işletmeleri tarafından yer yer kısmi oranda daha öncede taşınmaya çalışılmıştı. Ancak Kürdistan'ın batılı kapitalistler tarafından amaçlarına uygun kullanımları bu tarihten sonra başlar. Avrupa da kapitalizmin ürünü olarak doğan ulusal hareketler Doğuya yayılırken, Doğu-Avrupa da burjuva milliyetçi hareketlerle uluslar ayrılıp bağımsızlaştırılar. Burjuva milliyetçi düşünce, Kürdistan'ın feodal koşullarında da, ekonomik değişiklik ve ilişkilere paralel olarak denilebilir ki sömürgeci işgalere karşı direniş geleneğinden dolayı daha hızlı gelişti. 19.yy'ın başında feodal hakim sınıfların işgale karşı direnişi sıklaştı. (1805'te Abdurrahman Paşa Baban Süleymaniye de ayaklandı.) Kapitalist ilişki ve düşüncenin girişiyle sömürgecilige karşı gelişen hareketler de ulusal öge

daha da gelişti ve giderek egemen duruma gelerek,ulus adına,ulusun bağımsızlığını talep eden hareketler durumuna geldiler.Kürdistan'da feodal burjuva önderliğin kökleri ve temelleri bu tarihlere kadar uzanır.Değişik görünümlerde ortaya çıksalarda,bu hareketlerde ulusal özellik başında çok net ve belirgin olmamasına karşın giderek gelişen yön olarak kendisini ortaya koymaktadır.1835'te Mirê Kora (Mehmet Paşa) Revanduz'da 1840'larda Bedirhanlar Cizre dolaylarında,1855'te Yezdan Şer Hakkari'de ayaklandılar.1870-1880'lerde ise Şeyh Ubeydullah Nehri önderliğindeki hareket iki sömürgeci devleti hedeflemesi,ikisiyle savaşması açısından ayrı bir öneme sahiptir.Kitleler üzerinde önemli etkinliğe,egemen sınıf oluşlarından,sahip olan feodallerin bu hareketlere katılışları sınıfsal çıkarlarından ileri gelmektedir.Onlar Kürdistan'ın egemeni olarak tek başına kalmak istiyorlardı.Halkların toplumsal gelişmesi önünde Avrupa ve Asya çapında önemli gerici engel olan Osmanlı despotluğuna karşı gelişen bu hareketlerdeki ulusal yan,sömürgecilige karşı gelişmiş olması ve bölgede ulusal hareketlerin gelişmesinin yarattığı olumlu ortam gerçekliğinden ileri geliyordu.

19.yy'ın sonlarıyla 20.yy'ın başlarında Osmanlıların Türkiye'sinde de burjuva hareketler gelişmeye başladı.İ.Terakki'cilerin 1908'de gerçekleştirmiş olduğu harekette böyle bir burjuva hareketti.Avrupa'daki ulusçuluk,Osmanlı imparatorluğunda,Türklerin egemen ulus olmalarından,devleti "Avrupalılaştırma" yada yıkılan imparatorluğun önüne geçme,yani Osmanlıcılık olarak yansıdı.Dolayısıyla toplumsal gelişmenin önünde gerici engel oluşturan imparatorluğun gerici yönlerini de yapısına aldı.Kendisini tıpkı feodal Osmanlı hükümdarları gibi ezilen uluslara karşı ortaya koydu.Emperyalizmle daha "akıllı" ilişkileri sağlamayı savundu.İ.dünya savaşına,paylaşım sonradan gelen Alman emperyalistlerinin saflarına Osmanlı devletini kattı.1800'lerin ortalarından beri yarı-sömürge olan Osmanlı devleti,savaştan efendileri ve müttefiklerinin

yenik çıkması sonucu,dağılmakla karşı karşıya kaldı.Emperyalizm ve işbirlikçilerinin işgali sonucu sömürgeleşmeye doğru süreç başladı.İ.emperyalist paylaşım savaşı bitmesine rağmen hala Kürdistan,Filistin,Mezopotamya'nın diğer kesimi paylaşımı bekleyen alanlardı.Mondros'ta ve Sevr'de bu paylaşımı tasarlayan emperyalist büyük devletler savaştan aldıkları darbe,savaşın yükü ve Ekim devriminin dünyada yarattığı sarsıntıyla oldukça zayıf ve bitkindiler.Bu koşullarda Kürdistan ve Türkiye'de emperyalizmin işgaline karşı halk kitlelerinin direnişi kabardı.Kürdistan'da Urfa,Antep,Maraş'ta halk milislerinin direnişleri,Dersim Kars hattı boyunca Çarlık ordularına karşı savaş ve Ege'de halkın Yunan işgaline karşı baş kaldırışıyla,anti-emperyalist hareket gelişti.Tam bu dönemde Osmanlı devletinin dağılan ordu,parlamento kurumlarında,devleti kurtarmanın son umutlarını da yitiren asker çoğunluklu bürokrat ticaret burjuvazisinin üst kesiminin,başından emperyalizmle "sağlıklı" ilişkiler kurma eğiliminde olan,büyümek isteyen burjuvazinin önderliğinde gelişen Türk milli hareketi sosyalist Sovyetler ile emperyalistler arasındaki çelişkiden de kendisi hesabına yararlanmasını becerdi.Savaşla birlikte emperyalizmle kesilmeyen ilişkiler devam etti.

Diğer taraftan Kürdistan'da Mondros paylaşımından sonra gerek Güney-Kürdistan'da Şeyh Mahmut Berzenci önderliğinde İngiliz emperyalizmine karşı,gerekse Urfa,Antep yörelerinde Fransız emperyalizmine karşı mukavemet Sevr'de tarafları "emperyalistleri ve sömürgecileri" Kürdistan konusunda geri adım atmaya zorladı.Aynı şekilde aynı dönemin olaylarının bir başka yönü var:cumhuriyet döneminin Kemalistleri,İttihatçı turancılar,Kürdistan halkının direnişini Kürt feodalleri vasıtasıyla kendi hesaplarına iyi kullandıktan sonra,Koçgiri'deki ulusal hareketi kanla bastırdılar.

Türkiye'nin bütünüyle devletsel olarak yok edilmesine,başından beri yana olmayan emperyalizm,genç

Türk burjuvazisinin muhtemel olanakları iyi kullanarak yarattığı çıkış karşısında,onu karşısına almadı,onunla anlaşma yolluna gitti.Böylece Lozan'da yapılan antlaşma ile Kürdistan Bir daha bölünmüş oldu.Güney-Kürdistan'ın Irak bölümü İngiliz emperyalizminin,Suriye kesimi Fransızların sömürge boyunduruğu altında kalırken,geri kalan eski iki bölüm,eski sahiplerinde,deyim uygunsa,miras kaldı.Emperyalizm ve emperyalizme bağımlı burjuvazi tarafından Kürdistan'ın sömürge edilişi bu koşullarda oluştu.

Türk komprador kapitalizminin,ülkede güçlü burjuvazi yaratmak,Avrupalılaştırmak amacıyla,sermaye birikimine ihtiyaçları vardı.En önemli kaynak şüphesiz Kürdistan olacaktı.Yöntem,sermaye birikimi için başkaları nasıl yapmışlarsa,daha ağırını Kemalistler yapacaklardı:Talan, hemde katliamlar gerçekleştirerek.1925 Genç-Hani-Hınıs ayaklanması 1930 Ağrı,1938 Dersim ulusal isyanlarıyla Kürt halkı bu barbar talana karşı durmak istediysede en başta,önderliğin sınıfsal karakterinden ileri gelen yenilgi olmak kaydıyla bir çok nedenden yüzbinlerin katledilmesi,yüzbinlerin topraklarından edilmesi sonucunu getirdi.

Kuzey-Batı Kürdistan'da 1970'lerdeki devrimci gelişmeye paralel olarak proletarya hareketinin doğuşuna kadar,Kürt aydınların kısmi faaliyeti dışında kayda değer gelişme olmadı.

Güney-Kürdistan'da İngilizler ve Fransızların yerlerine bir kukla hükümet bırakıp gitmeleriyle,bu parçalarda,emperyalizme bağlı komprador burjuvazinin sömürgesi oldular.1930'larda Ahmet ve Mustafa Barzani İngilizlere ve uşaklarına karşı ulusal direniş örgütlediler.1945'te Güney-Kürdistan'da, Kürdistan komünist partisinin kuruluşu,büyük toplumsal değişiklikler gerçekleştirmemesine rağmen önemli bir andır.Ancak bir kaç yıl sonra partinin burjuva milliyetçilerinin tasfiyeci faaliyetlerinin sonucu dağılması proletaryamız açısından tarihi ve mücadelesi açısından büyük kayıptır.

II.dünya savaşı ertesi onbir aylık bir süre için 1946'da

Sovyetler Birliğinin desteğiyle Mahabat Kürt cumhuriyeti kuruldu.Millî burjuva ve feodal nderliğin kendi öz gücüne dayalı olarak bağımsız yaşama anlayışını hayata geçirecek gücü olmadığından İngiliz ve Amerikan emperyalizmin desteğiyle İran ordularının saldırıları sonucu bu cumhuriyet daha fazla yaşayamadı.

Güney-Kürdistan'da 1961 ile 1975 yıllarında cereyan eden ulusal hareket feodal burjuva önderliğinin sömürgeci İran devleti ve ABD emperyalizmiyle girmiş olduğu ilişkiler sonucu yenilgiyle üstelik binlerin katliamıyla sonuçlandı.

II.dünya savaşından sonra ABD emperyalizminin dünya jandarmalığını üstlenmesi,İngiliz ve Fransız denetimindeki Kürdistan'a da kendisinin pazarı olarak bakmasını getirdi.Ancak 1960'lardan bu yana Sovyet sosyal-emperyalizminin Irak ve Suriye'yi kendisine yeni sömürge edinmesi sonucu,bu parçalardaki smrgecililiğin devamında ve Kürt halkına karşı sömürgeci devletlerin desteklenmesinde ve sömürülmesinde parmağı ve payı vardır.Zira Kürdistan'a karşı son dönemlerde girişilen katliamları da maddi ve manevi olarak destekledi.

II. SÖMÜRGE,YARI-FEODAL YAPI

Yukarıda tarihi gelişim içinde açıklandığı üzere,lkemiz Kürdistan,emperyalizmin desteği ve onayınıda sağlayarak dört sömürgeci devlet;Türkiye,İran,İrak ve Suriye tarafından siyasi,idari,ekonomik,kültürel her alanda ilhak edilip sömürgeleştirilmiş yarı-feodal sömürge bir ülkedir.Farklı politik bağlantılara sahip emperyalizme bağımlı bu sömürgeci devletlerin,Kürdistan'ın farklı parçalarında yarattığı değişiklikler ayrıntılarda ayrılıklar göstermekle birlikte esas olarak dört parçanın yapısını bu yapı içerisinde değerlendirmeyi engellemiyor.

Buğn kendileri de kapitalizmin alanı içinde,emperyalizme bağımlı yarı-sömürge olan sömürgeci devletler sırtlarını emperyalizme ve sosyal emperyalizme ve özellikle de iki süper devlete dayamak

suretiyle Kürdistan üzerindeki sömürgeci hakimiyetlerini sürdürmektedirler.Emperyalizm ve sosyal emperyalizm kendisine bağımlı işbirlikçi burjuvaziyle oldukça sıkı ekonomik,politik,diplomatik ilişki neticesinde,Kürdistan'ı sermaye ihraç alanı,uçsuz zenginlik kaynağı alanı olarak kullanmaktadır.Bu nedenle çevre devletlerin sömürgeci hakimiyeti esas olmak kaydıyla ve bu devletlerin aracılığıyla Kürdistan'ı sömürgeci devletler ve emperyalistler birlikte sömürmektedirler.Dünya çapında sömürgecilik ve yeni sömürgeciliğin ana dayanağı ve gerçek sahibi emperyalizm,ülkemizdeki sömürgecilikle büyük bir uyum içinde çalışmaktadır.

Kürdistan'da feodalizmin devrimci değil,gerici bir tarzda önemli oranda çözülüp ülkemizin,yarı-feodal duruma gelmesi sürecinin başlangıcını,kapitalizmin ilk ülkeye girişine kadar uzatabiliriz.

19.yy'ın ikinci yarısında ülkeye giren yabancı kapitalizm,ülkeyi meta ihraç alanı olarak,kısmen de ucuz hammadde,iş gücü deposu olarak sömürdü.Bu nedenle ticari kapitalizm,ticaret,aracılık temelinde,acentacılık temelinde ülkede ağ kurmaya çalıştı.Bu ilişkiler ve Avrupa'da uzun zamandır başlayan,Osmanlılarda da yakın geçmişte gelişen burjuva kurtuluşcu hareketlerin etkisiyle Kürdistan'da uluslaşma süreci başladı.Meta dolaşımı bir kapitalist ilişki,kompradorluk bir kapitalist kurum olarak Kürdistan'a girerken,kapitalist üretim hemen hemen yok denecek kadar cılızdı.Ancak bu ticari kapitalizmin ağını oluşturmamasını engellemiyordu.

T.C'nın kuruluşuyla birlikte elinde yeterli sermaye birikimi olmayan Türk komprador kapitalizmi kendi ülkesi içinde halka ve emekçi sınıflara dadanırken,esas olarak sermaye birikimini barbar katliamcı sömürgeci talan yoluyla Kürdistan'da sağladı.Buna Kürdistan halkı isyanla cevap verdi,çünkü yoğun talan yoğun işgali gerektiriyordu.1940'lara kadar Kürdistan'ın çehresini savaş ve katliam belirledi.Dolayısıyla bu tarihe kadar var olan kapitalist ilişki ve üretim,savaş nedeniyle

güçlü gelişme göstermedi.

II.dünya savaşından sonra emperyalizmin yeni sömürgecilik ilişkileri içinde bağımlı ülkelerde yatırımları yoğunlaştırarak,uluslararası tekelci birliklere daha sıkı bağları getirecek,kapitalizmi derinlemesine ve enine geliştirme eğilimi,ABD tarafından Türkiye'de hayatiyet bulunca sömürgecilğin çıkarları doğrultusunda,kapitalizmin gelişmesi hızlandı.

Feodal sömürgecilik döneminden beri ülkemize girerken en geri ve gerici üretim ilişkilerini temsil eden egemen sınıfları,feodal toprak ağalarını sosyal ve politik dayanakları ederek,sömürgeciler onları halka karşı savundular.Süreç içinde tefecileri de içine alarak bu feodal sınıflardan oluşan komprador burjuvazi ile feodal sınıflarla içiçe biribirlerinden ayrılmaz oldular.Böylece günümüzde sömürgecilğin ve emperyalizmin ülkemizde toplumsal ve politik dayanakları komprador burjuvazi ve feodal toprak ağaları sömürgecilik ve emperyalizmle birlikte toplumsal gelişimin önünde engel teşkil ettiler.Sömürgecilikle birlikte Kürdistan'daki gelişmeler iç dinamikler sonucu değil,esas olarak sömürgecilğin ve emperyalizmin çıkarlarına göre biçimlenmektedirler.Dolayısıyla emperyalizm,sömürgecilik,feodalizm ve komprador kapitalizm ülkemizde toplumsal ilerleme sürecinin,üretici güçlerin bağımsız ve özgür gelişmesinin önünde temel engellerdir.

Komprador kapitalizm feodalizmi tasfiye etmek suretiyle değil,kapitalist sömürgecilik ilişkilerinin sonucu olarak gelişmiştir.Gelişen kapitalizm daha çok belli merkezlerde (petrol çıkarma tesislerinde,devlet mülkiyetindeki işletmelerde,büyük şehirlerde) yaygınlaşmakta ve ticari niteliği ağır basmaktadır.

Beli başlı kapitalist üretim araçları kırdan feodal komprador sınıfın emrinde kullanılmasına rağmen,başka ülkelerde görüldüğü gibi bir köylü çözülmesi,emeğin özgürleşmesi bizde gözlenememektedir.Köylülerin özgürleşmesi toprak ağalarınca engellenmekte,hatta onlar yukarı Dicle,Fırat arası platoda köylüleri silahlı

eşkiya olarak kendilerine bağlayarak,köylüleri kendilerinin ve sömürgecilerin denetiminde tutmada baskı aracı olarak kullanmaktadırlar.

Yıkıma uğrayan,çözülen köylülerin tüm emegini emebilecek sanayi merkezi şehirler yoktur.Bu emme olayı adından bahsettirecek kadar çok güçlü değil,kısmi orandadır.Şehirler sömürgeci mekanizmada çalışan memurlar ağı merkezi,küçük esnaf ve zanaatkâr,işsizler,lumpenler takımının merkezidirler.Büyük şehirlerde uzun zamandır oluşmuş acentacılara,büyük ticaret girişimcilerine,adım adım sermaye ihracına bağlı olarak gelişen uluslararası tekellerin bir kaç temsilcisine rastlamak mümkündür.Zira küçük şehir olarak bilinen kaza merkezlerinin ve bir çok ilin orta çağ kentlerinden ve köyden pek farkları yoktur.Sadece bankacılık ile İstanbul,Adana,İzmir'deki fabrikaların mallarını pazarlayan,tüccar ve küçük girişimciler bu farkı ortadan kaldırmaktadır.Ancak 1950'lerden bu yana nicel olarak önemli bir yekünü tutan köylü kökenli nüfusun Türkiye'de ve Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde uçuz iş gücü olarak kullanılması sömürgeciliğin yanında uluslararası kapitalizmin sömürü ilişkileri sonucudur.Kapitalist üretim araçları feodal kompradorlar ve zengin köylülerin bir kısmının elinde olmakla birlikte,kırda egemen olan feodal üretim ilişkileridir.Hala toprak ve köylü temel üretim aracı,biribirlerine bağlı,büyük topraklar toprak ağalarının mülkiyetindedir.Köylülerin hala feodal sınıfa büyük bağımlılığı vardır.Hayvancılığın yaygın olduğu yörelerde,köylüler feodal aşiret reislerine bağlıdır.Aşirette feodal soyluluğun çıkarlarının korunması temelinde örgütlenmiştir.Büyük aşiret reisleri egemen sınıf olarak bölgelerinde sömürgecilerin dayanaklarıdır.Aşiret ve mezhep ayrılıkları ise halkın birliğini bozan,sömürgecilerin kendi çıkarları doğrultusunda kullanma olanağı olan alanlardır.Kırda emek-sermaye ilişkileri değil serf-feodal ilişkileri egemendir.

Şehirlerin sömürgeci idari mekanizma merkezleri

olmasının yanında sömürgecilik ve işbirlikçi kapitalizmin gerek kırdaki gerekse şehirde tahrip ettiği,yıkıma uğrattığı küçük üreticilerden büyük bir işsizlik ordusu deposu özelliği taşıması önemli bir özelliktir.Bunların yüzbinlerini Avrupa emmiştir.Dünyada çoktandır zamanını doldurmuş feodalizmi,emperyalizm ve sömürgecilik korumasına rağmen,onların iradesinden bağımsız olarak köylülerin,küçük üreticilerin yıkımı devam edecek,bunun yanında sömürgeci kapitalizmin yan ihtiyaçlarına cevap olarak ona sıkı bağlarla bağlı küçük üreticiler oluşacaktır.Ancak bu,tüm zenginlik kaynakları ellerinden alınan Kürdistan halkının yoksulluk,yokluk,sefaletten kurtulmasına yetmeyecektir.Emperyalist ekonomiye bağlı,işbirlikçi tekelci Türk kapitalizmi,bunalım,enflasyon,devalüasyon, borçlanma ve iflaslardan kurtulamayacaktır.Bunalımlar içinden çıkamayan işbirlikçi tekelci Türk burjuvazisi emekçi halka yüklenmekte,enflasyon sonucu bir yandan tüketim maddelerinin fiyatı yükselirken,ücretler aynı düzeyde kalmakta,diğer yandan devalüasyonla paranın alım gücünün düşürülmesiyle emekçiler çift kat ücret düşürme ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu,emekçilere,küçük üreticilere,memur ve esnaflara hayatı yaşanılmaz duruma getirmektedir.

Kürdistan'da feodalizmle birlikte var olan kapitalizm milli değil kompradordur ve milli olan her gelişmeye düşmandır.

Kürdistan'da feodalizmin tasfiyesi aynı zamanda komprador kapitalizmin de zorunlu olarak tasfiyesini getirecektir.Çünkü var olan kapitalizm feodalizm gibi Kürdistan halkının baş düşmanı sömürgeciliğin dayanağıdır.Dolayısıyla devrimci değil karşı-devrimcidir.

Yarı-feodal Kürdistan'da kapitalist meta üretiminin geliştiği yerlerde,küçük üreticilerin yıkım ve yeniden oluşum sürecine bağlı şekilde,küçük üreticilerle komprador burjuvazi arasında sömürgeci ve komprador kapitalizm ve feodalizmin yanında,cılızda olsa var olan orta burjuvazi milli burjuvaziyi temsil etmektedir.

Kürdistan'da ekonomik ilhakın, ordunun, MİT'in, polis, jandarmanın yanında oldukça güçlü idari mekanizmaya sahip sömürgeci Türk devleti bu araçları Kürt ulusunun yok edilmesi ve asimilasyonunda çok başarılı bir şekilde kullanmaktadır. Seçimler, parlamento, burjuva sömürgeci partileri, kendi ülkesinde yaşayan çok az sömürge ülkelerden biri de Kürdistan'dır. Ancak bu kurumlarda sadece ve sadece Kürtlerin varlığını yok etme görevi gördüğünde işlerlik kazanır.

Kürdistan'da köylülük en kalabalık toplumsal gücü oluşturur. Bunların da ağırlıklı çoğunluğu topraksız yada az topraklı köylülerdir. Bu toplumsal kesimin toprak ağalarının baskısı ve sömürsü altında umutsuz durumları onları Adana, İstanbul, İzmit, İzmir gibi sanayi şehirlerinde mevsimlik işçi olmaya yada belli bir dönem iş aramaya mecbur etmektedir. Kapitalist ilişkilerin kırım değerini düşürmesiyle bu toplumsal güç yaşamak için ücretli köle olarak çalışmak zorundadır. Bu durum yoksul köylülüğü proletaryaya yaklaştırmakta ona yarı-proleter özellik kazandırmaktadır.

Kürdistan işçi sınıfı hareketi dikkat ve çalışmalarını kendi sınıfı içindeki gelişmelere tarihi olarak yönelmek zorundadır. Tarihi gelişim içinde Kürdistan toplumunda tarihi değiştirici bu öge doğru kavranıp değerlendirilmezse; Kürdistan toplumunun dinamigi ulusal, sosyal kurtuluş mücadelesinde, zincirin doğru halkası yakalanamaz. Kürdistan halkı bünyesinde sınıfların ulusal ve sosyal kurtuluş içindeki yerleri, devrimci nitelikleri tarihi gelişmeleri ve ilişkileri içerisinde doğru kavranmak zorundadır.

Ülkemizde işçi sınıfının ortaya çıkışı ve gelişimi tüm sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde olduğu gibi emperyalizm ve sömürgecilğin çıkarları doğrultusunda gelişen kapitalizmle yakından ilintilidir. İşçi sınıfı kapitalist üretim ve ilişkinin ülkede gelişmesi oranında büyür, gelişir. İlk dönemlerde batılı kapitalist metropollerin metalarının pazarlanması sürecinde, ticaret alanında, sanayi merkezlerinde olduğu gibi

yoğunlaşmış,büyük işçi merkezleri olmamakla birlikte,ülke sathına dağılmış şekilde işçi emekçi,yarı-proleter sayısı gün geçtikçe yükselir.Bu alanda oluşan gerek komprador burjuvazi ve gerekse bizzat emperyalistlerin denetimindeki işletmelerin sömürüsüne karşı da ilk işçi hareketi başlar.Aynı şekilde yeraltı zenginlik kaynaklarının talanı amacıyla,hammaddenin işletilmemiş biçimde de olsa metropollere taşınması durumu Kürdistan'ın belli yörelerinde işçi merkezlerinin oluşmasına yol açar.Petrol kuyuları ve maden ocaklarının olduğu alanlar böylesi merkezler olmuşlardır.(Kerkük,Sanandaj,Kirmanşah,Batman,Ergani vb.şehirler böyle gelişirler) Diğer taraftan demiryollarının döşenmesi ve karayollarının yapımı Kürdistan'da hiç pahasına (genellikle angarya yönetimiyle devlete) Kürdistan'lı emekçinin köle olarak çalışmasını getirmiştir.Emperyalizmle birlikte sermaye ihracının bir olgu olmasından sonra;ülkemizde de emperyalistlerin ve sömürgeci devletlerin çıkarına,genellikle tarımsal hammaddeyi işletecek küçük fabrikalar inşaa edilmiştir.Bugün kapitalizmin dünya ölçüsündeki gelişmesi ve dağılımına bağlı olarak,giderek daha fazla işçiyi barındıran yatırımlar giderek artmaktadır.Bu eğilim,emperyalistlerin ve sömürgeci devletlerin çıkarları doğrultusunda olmaktadır.20.yy'ın ikinci yarısından sonra dünya kapitalizminin vardığı boyutlar,Kürdistan'da da kapitalizmin enine ve derinlemesine gelişmesine neden olmaktadır.Bu durum,emperyalizm ve sömürgeciliğin iradesine karşın,feodal döneme özgü sınıfların çözülmesini ve proleterleşmesini beraberinde getirmektedir.Böylece daha önce toplumsal nüfusta küçümsenmeyecek orana sahip olan işçi sınıfının toplumdaki oranı giderek yükselmektedir.

Kürdistan'da işçi sınıfı yeraltı ve yer üstü hammadde ve enerji kaynaklarının çıkarılması ve işletilmesi sürecinde;çimento,şeker fabrikaları türünden devlet fabrikalarında,ve geniş bir kesimi komprador

yoğunlaşmış,büyük işçi merkezleri olmamakla birlikte,ülke sathına dağılmış şekilde işçi emekçi,yarı-proleter sayısı gün geçtikçe yükselir.Bu alanda oluşan gerek komprador burjuvazi ve gerekse bizzat emperyalistlerin denetimindeki işletmelerin sömürüsüne karşı da ilk işçi hareketi başlar.Aynı şekilde yeraltı zenginlik kaynaklarının talanı amacıyla,hammaddenin işletilmemiş biçimde de olsa metropollere taşınması durumu Kürdistan'ın belli yörelerinde işçi merkezlerinin oluşmasına yol açar.Petrol kuyuları ve maden ocaklarının olduğu alanlar böylesi merkezler olmuşlardır.(Kerkük,Sanandaj,Kirmanşah,Batman,Ergani vb.şehirler böyle gelişirler) Diğer taraftan demiryollarının döşenmesi ve karayollarının yapımı Kürdistan'da hiç pahasına (genellikle angarya yönetimiyle devlete) Kürdistan'lı emekçinin köle olarak çalışmasını getirmiştir.Emperyalizmle birlikte sermaye ihracının bir olgu olmasından sonra;ülkemizde de emperyalistlerin ve sömürgeci devletlerin çıkarına,genellikle tarımsal hammaddeyi işletecek küçük fabrikalar inşaa edilmiştir.Bugün kapitalizmin dünya ölçüsündeki gelişmesi ve dağılımına bağlı olarak,giderek daha fazla işçiye barındıran yatırımlar giderek artmaktadır.Bu eğilim,emperyalistlerin ve sömürgeci devletlerin çıkarları doğrultusunda olmaktadır.20.yy'ın ikinci yarısından sonra dünya kapitalizminin vardığı boyutlar,Kürdistan'da da kapitalizmin enine ve derinlemesine gelişmesine neden olmaktadır.Bu durum,emperyalizm ve sömürgeciliğin iradesine karşın,feodal döneme özgü sınıfların çözülmesini ve proleterleşmesini beraberinde getirmektedir.Böylece daha önce toplumsal nüfusta küçümsenmeyecek orana sahip olan işçi sınıfının toplumdaki oranı giderek yükselmektedir.

Kürdistan'da işçi sınıfı yeraltı ve yer üstü hammadde ve enerji kaynaklarının çıkarılması ve işletilmesi sürecinde;çimento,şeker fabrikaları türünden devlet fabrikalarında,ve geniş bir kesimi komprador

kapitalizmin mülkiyetindeki işletmelerde yoğunlaşmıştır.

Ülkemiz geri bir toplumsal yapıya sahip ülkelerden bir ve sömürge olmasına rağmen,yukarıda da belirlendiği gibi;küçümsemeyecek bir işçi sınıfı oranına sahiptir.Başından beri emperyalist ve sömürgeci güçler kendi egemenlikleri altındaki ezilen ülkelerde işçi sınıfının mücadelesini engellemek için özel çaba ve dikkat göstermişlerdir.Metropollerde çok daha öncede gelişen işçi hareketinden çıkardığı dersten;ezilen ülkelerden işçi sınıfı hareketinin kendileri açısından ne kadar büyük bir tehlike olduğunu kavradıklarından,çok yönlü ve değişik yöntemlerle ezilen sömürge ülkelerde işçi sınıfı hareketinin gelişmesini engellemek için her yola başvurlar.Bu uygulama Kürdistan'da da hayata geçirildi.Bütün bunlara rağmen,Kürdistan işçi sınıfı sömürü ve zulme karşı önemli grev ve ayaklanmalar örgütledi.

Çağımızın en devrimci sınıfı olan işçi sınıfı Kürdistan'da da çağımızın ortaya çıkardığı bu niteliği ve rolünü yerine getirecektir.Kürdistan'da proletaryanın toplum içindeki ve toplumsal değişiklikteki yeri sadece şu andaki yerine bağlı değildir.O sürekli gelişen,güçlenen ve çağa damgasını vuran sınıftır.Oysa diğer emekçi katmanlar çözülüp yok olmakla karşı karşıyadırlar.Şu anda batılı kapitalist ülkelerde olduğu gibi toplumda çoğunluğu oluşturmamasına rağmen yine de en devrimci rolünü oynayacak,Kürdistan halkını gerçek kurtuluşa götürecek işçi sınıfıdır.Kürdistan gibi proletaryanın gelişmişliği açısından geri bir dizi ülkede gerçekleşen devrimler ve dünyadaki toplumsal olaylar bunu çoktan doğruladı.

Yoksul köylülüğün durumu en fazla umutsuz olmasına rağmen,işçi sınıfının ve yarı-proleterlerin durumu,memur olarak adlandırılan küçük burjuvazinin aşağı kesiminin durumu gün geçtikçe yoksullaşmakta,umutsuzlaşmaktadır.Sömürge Kürdistan sınırları içinde,yada bizdekisine göre daha iyi olmasına

III.KÜRDİSTAN MİLLİ KURTULUŞ VE HALK DEMOKRASİSİ MÜCADELESİ

Ulusal demokratik devrim:

Kürdistan devrimi bütün olarak dünya devriminin

bir parçasıdır.Dünya devrimi tek tek ülkelerde emperyalizm zincirinin kırılmasına yol açan devrim ve kurtuluş hareketlerinin bileşkesinden oluşmaktadır.Kürdistan proletaryası ulusal kurtuluş devrimini önüne görev olarak koyarken,dünya devriminin bütünsel çıkarlarını esas almakta,proletarya enternasyonalizminin gereklerinin esasını yerine getirmektedir.Zira,"yalnızca bir ve tek gerçek enternasyonalizm vardır: O da insanın kendi öz ülkesinde devrimci hareket ve devrimci savaşımın gelişmesi için özveri ile çalışmasına,istisnasız tüm ülkelerde bu aynı savaşımı, bu aynı çizgiyi ve yalnızca onu (Propaganda,yakınlık,maddi bir yardım aracıyla) desteklemesine dayanır. *

Nihayi hedefi sınıfsız toplum olan proletaryanın, Kürdistan'ı devrimle emperyalist sistemin dışına çıkarması aynı zamanda dünya devrimine yapacağı en büyük enternasyonalist yardım ve katkı demektir. Bu gün ülkesinde devrimci mücadeleyi sonuna kadar geliştirmek göreviyle karşı karşıya bulunan Kürdistan proletaryası,aynı zamanda,genel olarak dünyadaki devrimci hareketleri,ulusal kurtuluş hareketlerini destekleyecektir.

Kürdistan'ın emperyalist sistemin dışına çıkarılması sadece Kürdistan halkının değil,bütün dünya halklarının ve anti-emperyalist güçlerin yararınadır.

Ülkemiz bugün emperyalist sistem içerisinde sömürge yarı feodal bir durumda olduğundan ve ülkemizde emperyalizm,sömürgecilğin ve feodalizmin zulmüne rağmen kapitalizm sınırları çerçevesinde,bu umutsuzluktan çıkış yolu yoktur.Proletaryanın bilinçli ve örgütlü mücadelesiyle diğer emekçi ve sömürülen kitleler,savaşımı boyunca bu durumu kavrayacak;ve proletaryanın istediği devrimci çıkış yoluna yöneleceklerdir.

son vercek bir burjuva demokratik devrim yapılmadığından, içinde bulunduğumuz devrim aşaması, anti-emperyalist demokratik devrimdir, milli demokratik devrimdir. Emperyalizm ve proleter devrimler çağında, burjuvazi demokratik devrimi yapma ve tamamlama yetenegini yitirdiğinden, bu devrimi yapacak ve kesintisiz olarak sosyalizme geçecek olan tek sınıf proletaryadır.

Kürdistan proletaryasının bu devrimin önderliğini ele alıp sosyalizme doğru yürüyüşü; "**Proletarya bütün insanlığı kurtarmaksızın kendi kurtuluşunu gerçekleştiremez,**" ilkesinin Kürdistan somutunda açılanması sonucunun gereğidir. Ayrıca kendi kurtuluşunu gerçekleştirmek ve en yakın yoldan amaca varması gerekiyorsa insiyatifi baştan ele almak zorundadır. Kürdistan proletaryası önderliği ele alarak emekçi halkla birlikte bu devrimi gerçekleştirecek güçtemidir? Evet. Nicel olarak pek güçlü olmamasına rağmen, Kürdistan proletaryasının gücü çağ içinde tuttuğu yerden ileri gelmektedir. Bir kez, üretim ve tüketim araçları gibi toplumsal zenginlik maddelerinin ezici çoğunluğu proletarya tarafından üretilmektedir. Diğer taraftan sömürünün kaynaklandığı üretim araçlarının özel mülkiyeti ile meta üretimi alanı dışında yer alıp kapitalist düzen içinde en fazla kötü duruma sahip sınıflardan biridir. Devrimle kazanacağı koskocaman dünya varken, kaybedeceği tek şey kapitalizmin (kendi üzerinde baskı, sömürü, yoksulluk, gerilige yol açan) esaret zincirleridir... En son sömürücü toplum modern kapitalizmin sömürülen en temel en büyük sınıfıdır, diğer sınıf ve tabakalar eriyip dağılırken, saflarına her gün yeni güç katarak güçlenir. Ayrıca çağımızın merkezinde proletaryanın olduğu, dünyanın üçte birini aşan ülkeler de gerçekleşen devrim deneyimleriyle de doğrulanmakta; her ülke proletaryası, gerçek sosyalist ülkelerin ve uluslararası proletarya ile ezilen halkların muazam destegini almaktadır. Dolayısıyla kendisini yaratan kapitalizmin tek mezar kazıcısıdır. Daha da

proletarya çağımızın en devrimci sınıfı olmasın da hangi güç olsun ?.Ülkede ne kadar emekçi sömürülen, ezilen kitleler varsa devrimci ilerici güç varsa onları çağın akışına düzenli olarak örgütleyip savaştırmaya yetenekli tek güç proletaryadır.

Anti-emperyalist demokratik devrim eski burjuva demokratik devrimden farklı olarak sadece siyasal değil, Kürdistan'da toplumsal olmak zorundadır.Demokratik devrimle sadece siyasal demokrasinin gerçekleşmesi değil,ama yarı feodal sömürge ekonomisinin yerine;üretimi devrimci safların ve proletaryanın çıkarları temelinde demokratik biçimde örgütleyerek sosyalizme gidecek şekilde düzenlemek de hedeflenir.Toprak devrimi, halk demokrasisi ve özgürlük,sömürgeci komprador feodal mülkiyetle ağır sanayi ve işletmelerin devletleştirilmesi bu alandaki önemli görevlerdendir.

Proletaryanın bu devrimdeki önder rolü yüzünden,devrim hala burjuva karakterini koruması ve özünde toprak devrimi olmasına rağmen,artık eski tipte bir burjuva demoratik devrim değil dünya sosyalist devriminin bir parçası olan yeni tipte bir devrimdir. Bu devrim emperyalizm, sosyal emperyalizm,sömürgecilik ve feodalizm ile geniş halk yığınları arasındaki temel çelişmeyi çözmeye yöneliktir.

Devrimle birlikte oluşacak halk demokrasisi sosyalizm değil,ama proletaryanın önderliğinde gelişecekse,kapitali izmi yaşamıyarak sosyalizme geçecek,sosyalizmin ekonomik, politik,ideolojik,kültürel koşullarını hazırlayacak ara aşamadır.Ancak proletaryanın önderliğinde kurulacak,işçi sınıfı ile köylülük temel ittifakı esası üzerine inşa edilen demokratik halk iktidarı, proletarya diktatörlüğünün bir biçimi olarak onun tarihsel ve sosyal ön aşamasını temsil edecektir.

Halk demokrasisinden sosyalizme yürüyüş proletarya önderliği dışında mümkün değildir.Bir küçük burjuva ya da köylü iktidarı,ya da milli burjuva iktidarı buna muktedir olmadığı gibi,böylesi bir gelişmenin

düşmanıdır. Bu nedenden dolayı proletarya önderlik için insiyatifi ele almak, sosyalizm için proleter sınıf mücadelesinin tohumlarını asgari ve azami hedefindeki devrimci konumuna uygun olarak başından düşünmeli, planlamalı ve ona göre örgüt modelleri hayata geçirilmelidir. Bu halkın genel anti-emperyalist demokratik mücadelesine zarar getirmez. (Ayrıca devrimci harekete de zarar varıcı çalışma içine girmez.) Yine böylesi bir tutum diğer emekçi ya da dost sınıfların hiç birisinin başarmasının mümkün olmadığı sömürsüz toplumu getirdiğinden, emekçi tüm sınıf ve kitlelerin çıkarılarınadır.

Proletarya dışındaki diğer sınıflar ülkemizin ayrı bir devlet olarak bağımsızlığını sağlasalar dahi (onu tek başlarına sağlamaları güç olmasına rağmen, bir çok koşulun bir araya gelmesiyle kolaylıkla mümkündür) ,ülkeyi sömürü dünyasının bir kenarına bırakalım, milli boyunduruğu tekrar getirecek olan emperyalizmin alanı dışına çıkaramazlar. Kısacası gerçek kurtuluşu sağlayamazlar.

İçinde bulunduğumuz sürecin niteliğini belirleyen, emperyalizm, sömürgecilik ile ulusumuz ve fodalizm ile halk kitleleri arasındaki çelişme şeklinde de ifade edebileceğimiz temel çelişme (veya çelişmeler) proletaryanın ideolojik, politik, örgütsel önderliğinde milli kurtuluş ve halk demokrasisi mücadelesiyle çözümlenecektir.

Bu temel çelişme tarafından belirlenen başlıca düşmanlarımız emperyalistler, sosyal emperyalistler, sömürgeciler ve bunların ülkemizdeki düşmanlarımız emperyalistler, sosyal emperyalistler, sömürgeciler ve bunların ülkemizdeki sosyal dayanakları komprador burjuvazi ve toprak ağalarıdır.

Sürecin yaşadığımız evresinde temel çelişmenin ve diğer çelişmelerin çözümünü tayin edici önemde etkileyen ya dabelirleyen, öncelikle ele alınıp çözülmesi gereken çelişme (baş çelişme) sömürgecilerle ulusumuz arasındaki çelişmedir.

DEVİRİNCİ MÜCADELE ANLAYIŞI ÜZERİNE -II-

İ. BİRİNDAR

DEVİRİMCİ MÜCADELE ANLAYIŞI ÜZERİNE -II-

Sömürge ve yarı-sömürge ülke devrimlerinden çıkarılan dersler.

Bir önceki sayıda yayınlanan konuyla ilgili yazımızda proletaryanın ve onun devrimci öncüsünün mücadele anlayışı ve özellikle mücadele biçimleri alanında sahip olması gerekli siyaseti, genel bir perspektif ışığında ve Marksizm'in bu alandaki çözümleriyle açıklamaya çalıştık. Proletaryanın ve de insanlığın kurtuluş bilimi olan Marksizmin mücadele biçimlerine yaklaşımının nasıl olduğu ve mücadele biçimlerinden partizan savaşı yada gerilla mücadelesi ile "bireysel terör" sorununda tutumunu aktarmaya çalıştık. Bu yazımızda ise mücadele biçimleri, partizan savaşı ve Arnavutluk devrimlerini izlenen siyaset ve pratiği izleyecek ve devrimcilerin çıkarması gereken derslere değineceğiz.

Yarı-sömürge ve sömürge ülkelerde mücadele anlayışı ve biçimleri sorununa ve bunlar arasında partizan savaşı sorununa geçmeden önce, tarihi devrimci gelişme açısından bu ülkelerin geçmişine bakmak, inceleme ve tartışmamıza yarar getirecektir. Yarı-sömürge ve sömürge dünyasının tarihinde emperyalizm çağı, birinci emperyalist paylaşım savaşı ve özellikle de Ekim devrimi büyük rol oynar, dönüm noktasını teşkil eder. Komünist hareketin tarihi açısından da durum böyledir.

Marksizmin ilk defa Batı Avrupa'da ortaya çıkışı tesadüf değildir. Çağımızın en devrimci sınıfı proletaryanın ideolojisi olarak doğan, Marksizmin işçi sınıfının kendi sınıf çıkarları uğruna kurtuluşu amacıyla yürüttüğü mücadelenin tecrübelerinden doğdu. Proletaryanın en amansız bir biçimde burjuvaziyle çatışmaya girdiği gelişmiş kapitalist toplumda, proletaryanın kurtuluş biliminin doğması zorunluydu. Proletaryanın her anlamıyla en ileri derecede geliştiği, dolayısıyla kurtuluş mücadelesinin de dünya ölçüsünde en ileri olduğu alan Avrupa idi. Ve Marksizmin

kapitalist sanayi toplumlarında doğması sonucu,her alanda Batı Avrupa koşullarının derin etkisini taşıyordu.Bu da doğal gelişmenin sonucuuydu.Proletarya çağımızda en devrimci sınıf olup kendi kurtuluşuyla birlikte,sınıfsız,sömürsüz toplum yaratacağından dolayı da tüm insanlığı kurtaracaktır.Günümüz dünyasının bilimsel yorumundan çıkan sonuç budur.Dünya ölçüsünde proletaryanın önünde duran bu görevin,19.yy'da Marksizmin ilk gelişme dönemlerinde gelişmiş kapitalist ülkelerdeki sosyalist devrimle gerçekleşeceği düşünülüyordu.Batı Avrupa ve Amerika'daki devrim sömürge ve yarı-sömürgelerin de kurtuluşuna yol açacaktı.19.yy'da sömürge ülkelerde,yabancı kapitalizme karşı gelişen milli hareketler olmasına rağmen,bu hareketler;proleter önderlikli ve proleter karakterde değildi.Ezilen ülkelerdeki soylular,aydın çevreler ve burjuvazi önderliğinde yürütülüyorlardı.Bu hareketler dağınık,yeterli örgütlülükten yoksun,genellikle bölgeseldiler,dolayısıyla başarı oranları oldukça sınırlıydı.En önemlisi de dünyadaki gelişmeleri önemli oranda etkilemiyorlardı.Devrimci işçi sınıfı hareketinin 20.yy'ın başlarında Batı Avrupa'dan Rusya'ya doğru kayması ve Rusya'da Ekim devriminin gerçekleşmesi,çağ değişikliğinin ve bu anlamda dünyada çağ değişikliğine uygun önemli değişmeler yaratmasının yanı sıra,doğu diye adlandırılan bu alanlardaki bu durumu da kökü olarak değiştirdi.Böylece bu ülkelerdeki ulusal sorunu dünya ölçüsünde bir sorun,emperyalizme karşı ayaklanan sömürgeler genel sorunu haline geldiğini hepimiz biliyoruz.Bunun öneminin ne olduğu da devrimciler tarafından bilinmektedir.Yarı-sömürgeler ve sömürgeler emperyalizmin daimi yedek gücü olmaktan çıkıp;proletarya devriminin bir yedeği durumuna dönüştüler.Proletarya önderliğinde ulusal sorunun ele alınıp çözümlenmesi emperyalizm öncesi söz konusu bile değilken,emperyalizm ve Ekim devrimiyle birlikte proletarya önderliğinde devrim ile çözümlenecek sorunlar durumuna dönüştüler. İşçi sınıfının önderliğinde feodalizme,emperyalizme ve işbirlikçi kapitalizme karşı gerçekleşecek antri-emperyalist demokratik devrim ile

kurtuluşu gerçekleştirip,kapitalizmi yaşamaksızın sosyalizme geçmek,artık bir öngörü değil hemen çözümlenmesi gereken bir gerçek oldu.İşte,"Doğunun,(dünya devrimci hareketinin genel girdabı içine çekilmesinden" sonra;emperyalizm ve proletarya devrimleri çağıyla birlikte,bu ülkelerdeki ulusal ve sosyal kurtuluşu gerçekleştiren devrim dünya proletarya devriminin bir bileşeni oldu.

Böylece 20.yy'la birlikte sömürge ve yarı-sömürge ülkelerdeki ulusal devrimci hareket dünyadaki gelişmeleri derinden etkilemeye başladı.20.yy'ın başlangıcıyla başlayan bu süreç,biliniyorki,ikinci dünya savaşı dönemi ve sonrasında daha da etkin olmaya, daha da belirgin olmaya başladı.20.yy'la birlikte olan bu değişimleri kavramaksızın,dünyada ve dünyanın önemli bir bölümü olan sömürge ve yarı-sömürgelerdeki her hangi bir olayı kavramak mümkün değildir.Bu tarihi önemdeki değişmeyi Lenin şu cümlelerle vurguluyor;

"20.yy'ın başına kadar bağımsız devrimci bir güç haline gelemediği için tarihsel gelişme yörüngesinin tamamen dışında kalan bu çoğunluk(sömürge ve yarı-sömürge halkları-b) bildiğimiz gibi,o zamandan beri böyle pasif bir rolde kalmaktan sıyrılmış bulunuyor."

"Doğu,kesinlikle devrimci hareket içine dünya devrimci hareketinin genel girdabı içine çekilmiş bulunuyor."

"Çağdaş devrimde doğuyu uyandırma döneminin yerini şimdi başka bir dönem almay başlıyor.Bu dönemde tüm dünyanın yazgısını çizme işine bütün doğu halkları katılacaktır."

"Doğu"lu komünistlere yönelik yaptığı konuşmada "Enternasyonal devrime katılmanız,sizi karmaşık ve güç bir görevle yüz yüze getirecektir.Bu görevin yapılması,ortak başarımız için temel olacaktır.Çünkü halkın çoğunluğu ilk kez bağımsız olarak davranmaktadır ve enternasyonal emperyalizmi devirme savaşında aktif bir öge olacaktır." diyor.

" Bu hareket 20.yy'ın başından beri büyük bir değişiklik geçirmiştir;milyonlarca yüz milyonlarca insan,gerçekte

yer yüzü nüfusunun ezici çoğunluğu,artık bağımsız,faal ve devrimci birer öge olarak ortaya çıkıyor.Apaçık görünüyor ki,dünya devriminde gelişti yakın olan,sonuca götürücü kesim savaşlarda,ilkin ulusal kurtuluşa yönelmiş olan yer yüzü nüfusu çoğunluğunun hareketi,kapitalizmle emperyalizme karşı duracak ve belkide,umduğumuzdan daha devrimci rol oynayacaktır."(1°)

Lenin,dünya tarihi ve devrimci hareketi açısından "Doğu"da meydana gelen bu tarihi değişmeyi belirledikten sonra,muhtemel yanlış eğilimleri engellemek amacıyla,"Doğu"lu komünist partilerin rolleri ve bu ülkelerdeki devrimci hareketin gelişimi üzerinde durur ve bu ülke devrimcilerine uyarı ve önerilerde bulunur.Çünkü biraz sonrada bahs edeceğimiz gibi soruna Avrupa'da devrimin ele alınışında olduğu gibi "saf proleterce" yaklaşan eğilimler ortaya çıktığı gibi;"Doğu"daki devrimci gelişmeyi abartan,onu herşeyin üzerinde gören eğilimler oluşacaktır.Marksizm tarihinde devrimci mücadelenin gelişme alanında hemen hemen tümüyle Avrupa işçi sınıfı hareketi üzerinde durmuştu.Bunun doğal olduğunu belirtmiştik.Sömürge,yarisömürge ve feodal,yarı-feodal ülkelerde durum başkaydı. Bu nedenle Lenin sorunun bu yanı üzerinde de durur: "Enternasyonalizm de ilk kez böyle bir savaşımla hazırlama sorununa eğildiğimizi vurgulamak önemlidir." diyerek receteci dogmatik çözümlerin sorunun çözümünü olamayacağını belirterek SB'de bulunan ezilen ülkeler da dahil "Doğu"lu komünistlere şöyle seslenir:"Bu sorunların çözümünü her hangi bir kitapta bulamayacaksınız,ancak Rusya tarafından başlatılmış olan ortak savaşında bulacaksınız.Sorunu,ancak kendi bağımsız deneyinizle göğüsleyecek ve çözeceksiniz"(2°) Yine aynı yerde "Doğu"lu komünistlere şunları belirtirken aynı içeriği vurgular: "...sizleri,daha önce dünya komünistlerinin karşılaşmadığı bir görev bekliyor;komünizmin genel teori ve pratiğine dayanarak,kendinizi,Avrupa ülkelerinde var olmayan özel koşullara uyarlamaksınız;bu teori ve pratiği,nüfusun çoğunun köylü olduğu ve görevin kapitalizme karşı değil,ama orta çağın kalıntılarına karşı savaşım ver,şeklinde belirlediği

koşullara uygulayabilmelisiniz.Bu güç ve özel bir görevdir,ama yerine getirilmeye değer bir görevdir."

Bu ülkelerin geri yapılarından dolayı ve tecrübesiz ilk savaşım alanları olması itibarıyla,Lenin,esas olarak Rusya'daki sömürge ve ezilen bağımlı ülke devrimlerindeki tecrübelerle dayanarak;sömürge ve yarı-sömürgelerde Sovyetler örgütünün kurulması özerinde özellikle durur.Bu Sovyetlerin işçi Sovyetleri değil köylü yada emekçi halkın Sovyetleri şeklinde örgütlendirilmesini önerir.Bu durumu Türkmenistan vb.geri ülkelerdeki tecrübeyle açıklar:"Öyleki,bu ülkelerde,bu nedenle saf bir proleter hareket söz konusu değildir.Bu ülkelerde pratik olarak,hiç sanayi proletaryası yoktur.Ama yine de oralarda önder rolünü yükledik,yüklenmemiz gerekiyor.(age.405) Köylü Sovyetleri ve köylü hareketinin önemi,bu ülke devrimcileriyle en çok tartıştığı sorun olmuştur.Bu durum,sorunu dogmatik kavramaya hazır ortamdan da kaynaklanıyordu.Bu nedenle özellikle sorunun üzerinde durmak gerekiyordu.Bundan dolayı Lenin şunları yazmak zorunda kaldı."Bu geri ülkelerde -eger ortaya çıkabilirlerse-proleter partilerinin,köylü hareketiyle belli ilişkiler kurmaksızın ve o hareketi desteklemeksizin komünist taktikler ve komünist bir siyaset izliyeabileceklerine inanmak ütöpik olur" İran'lı devrimci Sultanzade'nin bir yazısına aldığı notlarda ise "Hem Sovyet kurumlarını,hem komünist partisini (üyelerinin bileşimi,özel amaçları) sömürge Doğu'daki köylü ülkelerinin düzeyine uyarlama"nın (aç.Lenin) zorunluluğundan bahseder,(3) ve devam ederek: "Sorunun özü buradadır.Bu,üzerinde düşünülmeyi ve somut yanıtlar araştırılmasını gerektiriyor"(aç.Lenin) diye sorunun önemini belirtir.

Bilindiği üzere,Ekim devriminden sonra sömürge ve yarı-sömürge ülkelerdeki devrimci mücadele üzerine tartışmalar özellikle köylü sorununun ve toprak devriminin önemi,Sovyetler örgütlenmesi ve bu temelde mücadele ile proleter önderlik dışında ulusal burjuvazi dahil diğer sınıfların önderliğinde gelişecek ulusal burjuva demokratik

harekete karşı tavrı sorunları üzerinde olur. Tüm bu sorunların yanı sıra,sömürgelerdeki devrimci hareketin önemi alanında yürütülen tartışmalar da öğreticidir.1919 sonbaharında Sultan Galiev,Lenin'in sömürgelerdeki devrimci hareketin önemi üzerine yaptığı değerlendirmeden de cesaret alarak,o günkü dünya durumundaki değişikliklerden hareketle;dünya devriminin artık sömürgelere kaydığını;emperyalizmin en zayıf halkalarının "Doğu'da olduğunu,bundan ötürü sosyalizmin dünya ölçüsündeki başarısının anahtarının "Doğu'da yattığını,iddia ederek,tüm dünya komünistlerinin çaba ve dikkatlerini doğu'ya çevirmesini istemekte,oyssa Komünist Enternasyonal'in bu ülkelerdeki devrimci hareketlere çok az değer verdiğini belirtmektedir.Avrupa'daki devrimlerin yenilgiyle de sonuçlanmasını ileri sürerek,Asya'da bir devrim olmaksızın Batı'da işçi sınıfının başarıya ulaşamayacağını savunur.Avrupa işçi sınıfına nazaran Asya'daki devrimci mücadele potansiyeli ve umutlarının,ona göre daha fazla olması sadece onun kalabalık ve büyüklüğünden dolayı değil, ama onun sosyal karakterinden ileri geldiğini iddia eder.sultan Galiev,bu düşünceyle tezlerini **"Avrupa kapitalizmi, Hindistan,Afganistan, İran,(Persien) ve Afrika ve Asya'daki sömürgelerini kaybederse tehlikede olacak,doğal ölüm sonucu can verecektir."** (4) şeklinde (doğru bazı önermelerden hareket de etse) anti bilimsel yapıya vardırır.Ona göre Enternasyonal'in tüm çabalarını Avrupa üzerinde yoğunlaştırması yanlış,çünkü emperyalizm Doğu'da egemen olduğu müddetçe işçi kitlelerin ağızını tıkayabilir.Bu düşünceleri savunan Sultan Galiev,daha ilerliyerek,kızıl ordunun Asya'da emperyalizme karşı "ciddi!" bir mücadele vermesi için "seferler" düzenlemesini önerir.Aynı seferleri Haziran 1920'de Sovyetler Birliğinin Uzak Doğu'daki önder temsilcileri Ryskulov ve Chadžaev de "Kurtuluş seferleri!" adına önerirler.Ancak Lenin ulusların kendi kaderlerini kendilerinin tayin hakkını, sömürgelerdeki devrimci gelişmeyi de ileri sürerek,değişik nedenlerle bu önerileri kesinlikle rededer.Lenin'in bu konudaki tavrı Finlandiya sorununda da açıkça bilinmektedir.

Yine Komünist Enternasyonal'in II.kongresinde Hintli komünist Roy benzer tezlerle ortaya çıkar.Ona göre Birinci emperyalist paylaşım savaşından sonra emperyalistlerin sömürgelerdeki işlevleri önemli değişikliğe uğramış,ulusal burjuvazi artık her yerde emperyalizmle bütünleşmiştir. Ona göre,Avrupa kapitalizminin en önemli güç kaynağının işçi sınıfını sömürerek emeğine el koyması sonucu elde edilen artı-değer değil,sömürgelerin sömürüsüdür.Marks,Engels, ve Lenin'in bahsettiği işçi aristokrasisi artık Avrupa'daki işçi sınıfının durumunu açıklamamaktadır.Tüm Avrupa proletaryası bozulmuştur,devrim yapmaya yetenekli değildir.Onu bozan sömürgelerden gelen sömürüdür ve ona göre "Avrupa proletaryasının kapitalist düzeni yakabilmesi için,bu kaynağın tamamen kurutulması gerekmektedir."(5)Buna karşılık sömürgelerde ise ulusal burjuvaziye de hedefleyen sol ve daha çok "proleter"! görünümlü mücadele anlayışını savunur.Şüphesiz bütün bu yanlış ve tehlikeli tezler kabul edilemez ve eleştirilir.Bu soruna geçerken değinmemizin nedeni,sömürge ve yarı-sömürge ülkelerin deneyimlerinde de göreceğimiz gibi;mücadele anlayışı alanında sık sık rastlandığı üzere,meselelerin tek yanlı ele alınışı,sorunun bir yönünün gözü kapalı bir tarzda abartılması,dolayısıyla anti-Marksist düşünceye sahip olunmasıdır.Bir taraftan dünya ölçüsünde metropollerin,emperyalist kapitalist ülkelerin önemi bu ülkelerdeki işçi sınıfının Sosyalist devrim hareketi abartılır "saf proleterci" görünümüyle yanlış bir siyaset geliştirilirken (Trotzki),diğer taraftan yarı-sömürge ve sömürge ülkelerdeki devrimci hareketin önemi abartılır, emperyalist kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfı hareketinin önemi küçümsenir ve milliyetçi,küçük-burjuva anlayış geliştirilir.(Sultan Galiev,Roy ve daha sonra Ç.KP'de görülen "halk savaşı" tezinin dünya geneline uygulanması,sömürgelerin ve yarı-sömürgelerin kır,metropollerin şehir olarak kabul edilmesi vb.şeklindeki tez.) İki anlayış da yanlış ve devrimci hareket açısından zararlıdır.Mücadele anlayışı sorunun da kır mı,şehir mi öncelik taşır yada üs görevi görür şeklinde yapılan mekanik tartışmalarda,aynı şekilde

tek taraflı,sığ bir yaklaşımın ürünü olarak yanlış yere varırlar.Oysa şehir ve kırsal sorununda olduğu gibi,metropol-sömürge tartışmasında doğru ve bilimsel olan şudur;"Çok açık bir gerçek ki, kesin zafer,ancak dünyanın tüm ileri ülkelerindeki proletarya tarafından kazanılabilir.Biz Ruslar,İngiliz,Fransız ya da Alman proletaryasının sağlamlaştıracağı bir işe başlıyoruz. Ama,ezilen tüm sömürge uluslarının emekçi halklarının yardımı olmaksızın zafer elde edemeyeceklerini de biliyoruz."(6) Yarı-sömürge ve sömürge ülkelerdeki devrimci hareket ile gelişmiş kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfı hareketi arasındaki bu diyalektik bağ,bütünsellik olduğundan dolayı,pratikte bu bağlantı ve karşılıklı dayanışma ve bütünleşme dünya Sosyalizmi açısından büyük önem arzeder.İki devrimci hareket arasındaki bağlantıyı Ekim Devrimiyle birlikte Lenin ve Stalin'in Sovyetler Birliği çok iyi bir şekilde yerine getirmiştir.

Ekim devrimiyle birlikte Doğu ülkelerindeki bu tarihi değişimin önemini kavrayan dünya komünistleri,bu bölgelerde gelişen halk ayaklanmalarına paralel olarak oluşan komünist örgütlenmelere büyük önem gösterir,onların başarısı için büyük çaba gösterirler.Çin'de de 1919'daki devrimci ayaklanmadan sonra,gelişen halk hareketi ile birlikte komünist çevre ve gruplar oluşur.Lenin ve komünist Enternasyonal'in desteği ve girişiyle 1921'de Çin'de komünist partisi kurulur.Yine daha önce komünist Enternasyonalde yarı-sömürge ve sömürge ülkelerdeki devrimci mücadele üzerine tezlerle uygun olarak,ÇKP,Çin'de halk hareketinde önemli bir güç olan Sun Yatsen'in önderliğindeki milli burjuva Goumindang örgütü ile blok birliği kurar.Sun Yatsen'in ölümünden sonra önderliği ele geçiren sağcı Çan Kay Şek kanadı 1927 başlarında bu blok siyasetini bozarak halka ve komünistlere karşı katliamlar düzenler.Ulusal burjuvazinin giderek gelişen ve emperyalizmle ittifaka geçen bu üst kesiminin ihanetçi politikasına karşı kitlelerin isyanı gelişir.İşte 1927 yılı Çin devriminde daha sonra önemli mücadele biçimi olarak

başvurulacak partizan savaşını,bunun devamı olarak kurtarılmış Sovyet bölgelerinin oluşması sürecinin başlangıcını teşkil eder.Partizan savaşının Çinde nasıl geliştiği ve "halk savaşının" nasıl oluştuğunu;Çindeki gelişmelere bakıp aktardıktan sonra,bu konudaki devrimci yoruma geçeceğiz.

Çinde silahlı mücadelenin gelişmesine bakıldığında,emekçi yoksul köylülerin henüz 1926-1927 yıllarında milli devrimci ordunun yürüyüş bölgelerinde partizan birlikleri oluşturarak ordu dışında devrimci silahlı mücadele yürüttüklerini görürüz.Çindeki halk savaşının ve partizan mücadelesinin gelişmesini kavramak için yazının imkanları ve çerçevesi oranında mücadeleyi,somut koşulları ve tarihi gelişmesiyle ele almak gerekmektedir.Goumindang'la henüz birlik olduğu dönemde gelişen bu gerilla mücadelesi,Çinli devrimciler için ilk tecrübeler oluyor.1927 yılının Sonbaharında MK kararı ile Mao Zedung'un önderliğinde Hunan da yürütülen köylü ayaklanması (Sonbahar hasat ayaklanması) sırasında partizan mücadelesi önemli rol oynayarak,Çin devriminin gelecekteki gelişmesinde yeni perspektifler açıyor.Partizan birlikleri kısa bir süre içinde 4000-5000 kişilik mevcudiyetiyle kırmızı ordunun 1.Tümenini örgütleyiyorlar ve bir iktidar organı yaratmaya doğru gelişıyorlar.Mao Zedung'un o dönemlerde partide hakim olan Li Lisan'ın maceracı çizgisinin etkisinde kalması yada aynı anlayıştan hareket etmesi sonucu kitlelerin ayaklanması temeli üzerinde doğan partizan birliklerini yanlış askeri çatışmalara sürükler.Kitlelerin değişik devrimci mücadele biçimleriyle bağlantılı olarak ele alınmadan ve yeterli kitle temeli olmadan büyük şehirleri ele geçirme siyaseti izler.Şehirlere yapılan bu saldırılar yenilgiyle sonuçlanır.1.Tümenin güçleri dağılarak Mao önderliğinde bir kaç yüz kişilik birlikler halinde sarp Çinganşan (Çinkang) dağlarına çekilir.Mao bu dağlarda hareket eden iki eşkiya çetesinin güçleriyle birliğini güçlendirir.Nançang'daki Agustos 1927 ayaklanmasından sonra,Çu Deh önderliğindeki eski komüntang dönemindeki 4.ordu güneye doğru çekilir.1928 başlarında Çinganşan

dağlarına gelip, Mao önderliğindeki birliklerle birleşinceye kadar kitleler üzerinde büyük etki yaratan partizan mücadelesi yürütür. Bu iki ordunun birleşmesiyle kızıl ordunun 1. kolordusu oluşur ve bir dönem bu kolordudan ve partizan mücadelesinin ilk önderlerinin adlarından dolayı kızıl ordu Mao ordusu olarak bilinir. 1928 Temmuzunda Peup'de Huag önderliğinde Guomindang'ın 5. Tümen'i kızıl orduya katılır. 1929'da Guomindang ordularında ayaklanan birliklerden kızıl ordunun 3. ve 5. kolorduları oluşur. Böylece 1929 da Güney Çin'de kızıl ordunun temel güçleri teşkil edildikten sonra Sovyet bölgeleri oluşturmak için mücadeleye atılırlar. Kızıl siyasi iktidarlar yada Çin Sovyet bölgeleri olarak bilinen devrimci iktidar organların kurulduğu alanlar 1930-32 yılları arasında Güney Çin'de oluşturulur. Kuzey Çin'de Guomindang birliklerinin ayaklanması sonucu aynı dönemlerde kızıl ordunun 2. ve 4. kolorduları oluşturulur. Kızıl ordunun ve Sovyet bölgelerinin 1932'deki bütün ulusa ve ülkeye göre güç durumları şöyledir: 6 Sovyet ve partizan bölgesi 150 000 km², 70 000 kişi civarında asker. Bu ülkenin tümüyle kıyaslanırsa alan olarak ülkenin %3,5-4'nü, nüfusun %2,5-3'nü teşkil ediyorlardı. (7)

Çinde kurtarılmış sovyet bölgeleri oluşurken, karşı devrim ordusuna karşı kullanılan mücadele yöntemi zaman zaman hareketli cephe savaşı yürütülmesine rağmen esas olarak partizan mücadelesidir. Çin devriminin daha ileriki dönemlerinde de partizan mücadelesi esas rolü oynamaktadır. 1945-1949 arası dönemi kapsayan üçüncü devrimci iç savaş döneminde, kesin zaferi elde etmek için karşı devrimin büyük şehirlerdeki karargahlarını yok etmek amacıyla hareketli ve yerleşik cephe savaşına başvurulmuştur. Aynı şekilde ÇKP'nin Guomindang'la birlik olarak kuzeyli savaş ağalarına karşı savaştığı birinci devrimci iç savaş döneminde de devrimci milli ordu esas rolü oynamıştır. Japonya'ya karşı direniş savaşında Guomindang ordularıyla birlikte kızıl ordunun (bu dönem ismi halk ordusu olarak değiştiriliyor.) belli bir rolü olamakla birlikte hem bu direniş savaşında hem de 1927-35 yılları arasındaki toprak devrimi (ikinci devrimci

iç savaş dönemi) savaşında partizan savaşı temeldir.(8°) Bundan dolayıdır ki partizan savaşını Mao stratejik düzeyde ele aldığını partizan savaşının taktik sorun olmaktan çıktığını "stratejik düzeyde" ele alınması gerektiğini söyler.

Çinde partizan mücadelesinin doğması,Sovyet bölgelerinin oluşturulması,şüphesiz ki,Çin ülkesinin ve toplumunun özelliklerinden kaynaklanmaktadır.Çindeki sınıf mücadelesi böyle bir mücadeleyi yarattı.Böylesi bir mücadelenin oluşmasını sağlayan özellikler neydi.Bu özellikler gerek komüntern ve yetkilileri tarafından,gerekse de Mao Zedung tarafından açıklanmış ve irdelenmiştir.Mao Zedung "Çin'de kızıl siyasi iktidar niçin yaşayabilir" (1928) adlı makalesinde,Sovyet bölgelerinin oluşmasının beş koşulunu sayar.kısaltarak ifade edersek: 1-Çeşitli Emperyalist güçlere bağlı toprak ağaları ve komprador burjuva kliklerinin aralarında savaşmaları.Mao bunu "Beyaz rejim içinde savaş durumuyla birlikte ortaya çıkabilir" şeklinde ifade eder ve bu koşulun ancak Çin gibi yarı-sömürge ülkelerde mümkün olduğunu belirtir, yoksa emperyalist kapitalist ülkelerle emperyalist denetimin çok daha güçlü ve sıkı olduğu sömürge ülkelerde böyle bir koşul olduğundan,kurtarılmış bölgelerin uzun süre yaşamasının mümkün olmadığını belirler.Bu koşul ikinci dünya savaşı sonrası sömürge ülkelerin deneylerinden çıkan dersler ışığında değiştirilir.Çine özgü olan bu özellikten hareketle sömürgelerdeki devrimci mücadele hakkında yanlış yargıya varılır.2-Geçmişlerinde "İşçi,köylü,askerlerin geniş kitleler şeklinde ayaklandığı bölgeler"de kızıl siyasi iktidar yaşayabilir.Biraz sonra da göreceğimiz gibi Mao başka bir yerde buna ek olarak sağlam kitle temelini saymaktadır.

3-Ülke çapında devrimci durumun gelişmeye devam etmesi"

4-Yeterli güçte düzenli kızıl ordunun varlığı"

5-Son şart olarak ta,kızıl siyasi iktidarın uzun süre yaşayabilmesi için,"Komünist partisinin örgütlenmesi güçlü,siyaseti ise doğru olmalıdır."

"Çinhang dağlarındaki mücadele "adlı makalesinde ise beyaz rejim içindeki parçalanma ve savaşların devamı halinde Sovyetlerin uzun dönem yaşayabileceğini

belirterek,bunun için ek koşulları şöyle sıralar:"1-Sağlam bir kitle temeli,2sağlam bir parti örgütü,3-oldukça güçlü bir kızıl ordu,4Askeri hareket için elverişli arazi ve 5-temel ihtiyaçların karşılanması için yeterli iktisadi kaynaklar." (9)

Kızıl siyasi iktidar denilen Sovyet bölgelerinin kuruluşu koşullarını daha derinlemesine ele almadan,aynı sorunla yakından bağlantılı olan devrimin uzun süreli halk savaşı oluşunu doğuran koşulları da Mao'dan görelim.Kızıl siyasi iktidarların oluşması ve "halk savaşı" biribirlerinin içine önemli oranda geçmelerine rağmen,tamamen aynı şeyler de değildir.Bu noktaya dikkat ederek te Çin devriminin ,devrimci savaşının özelliklerini Mao Zedung'dan kısaltarak aktaralım.

Çin siyasi ve iktisadi gelişimi eşit olmayan,dağınık,farklı bölgelerden oluşan,yarı-sömürge,yarı-feodal bir ülkedir.Farklı emperyalist devletlerin Çindeki rekabeti,dayandıkları işbirlikçi hakim sınıflarında birlik olmalarını engellediği gibi,aralarında çatışmaya sebep olmaktadır."Çin geniş bir ülkedir" ! "Çin büyük bir devrimden geçmiştir. Bu devrim kızıl ordunun tohumlarını atmış,kızıl ordunun önderini ÇKP'ni ortaya çıkarmış ve kitlelere bir devrim tecrübesi kazandırmıştır." "Bu özellik,esas olarak siyasi strateji ve taktiklerimizi olduğu kadar,askeri strateji ve taktiklerimizi de belirler."(10)Çin devrimci savaşında "ikinci özellik düşmanın büyük ve güçlü olmasıdır"Üçüncü özellik kızıl ordunun küçük ve güçsüz oluşudur" "Dördüncü özellik komünist partisinin önderliği ve toprak devrimidir." Bu özelliklerden çıkarılacak devrimci savaş çizgisini Mao şöyle formüle eder:"Birinci ve dördüncü özelliklerden,Çin kızıl ordusunun gelişerek düşmanı yenilgiye uğratmasının mümkün olduğu sonucu çıkıyor.İkinci ve üçüncü özellikler ise Çin kızıl ordusunun çok hızlı bir şekilde gelişmesinin ve düşmanını kısa sürede yenilgiye uğratmasının imkansız olduğunu gösteriyor.Başka bir deyişle,savaş uzun süreli bir savaş olacaktır ve hatta yanlış yönetildiği taktirde savaşın yenilgiyle sonuçlanma ihtimali de vardır."(11)

Temel fikir,Çindeki toplumsal yapının,ekonomik ve politik yapının farklılığından,devrimci mücadelenin her yerde aynı oranda gelişemeyeceği ; devrimin gelişmesinin bu karakterinden de ötürüdürki,ve yukarıda belirtilen Çinin geniş,büyük ülke olmasına rağmen başlangıçta devrimci güçlerin zayıf,buna karşın karşı-devrim güçlerinin çok daha güçlü olduğu,ama devrimci güçleri mücadeleyle sürekli güçlendirecek geniş halk kitleleri zemininin olması özelliğinden dolayı kısa süreli zaferin olanaksızlığı ve uzun süreli savaş sonucu devrimin zafere ulaşacağıdır.

Aslında,Marksizm sadece sömürge ve yarı-sömürge ülkelerdeki devrimci savaşımı uzun süreli görmez;tersine Marksizmde devrimin kedisi Marks,Engels,Lenin'in defalarca çeşitli vesilelerle belirledikleri üzere uzun süreli hazırlık ve savaş gerektirir.(12) Mao yukarıdaki özellikleri Aralık 1936'da kaleme alırken,Lenin,Stalin ve özellikle komünlerin Çin devriminin özellikleri ve olan gelişmeleri üzerine daha ayrıntılı durmuşlardır.Yukarıda belirtilen özellikleri de bunlar arasında vurgulamışlardır.Mao Zedung'un özellikle burada unuttuğu yada daha başından ön plana çıkarmadığı özellik Stalin'in de belirlediği üzere Çinde devrimle karşı-devrimin silahlı olarak karşı karşıya durduğudur.Yarı-sömürge ve sömürge ülkelerde devrimin uzun süreliliği (metropollere göre belkide daha fazla) bu özellikle birleştirilince belki ayrılık noktası belirginleşir.Devrimci silahlı güçlerin oluşması oluştuktan sonra uzun süreli devrimci savaşım,sömürge ve yarı-sömürge ülkelerdeki devrimci savaşımın özelliğidir.Bu anlamıyla Kürdistan devriminin de alacağı yol uzun süreli halk savaşıdır.Sömürge ülkelerdeki devrimci savaşımın özelliği partizan savaşının bu devrimci savaşımında gelişmiş kapitalist ülkelere oranla daha da ağırlıklı yer alışından da ileri gelmektedir.Ayrıca uygulanan mücadele biçimlerinin devrimci savaşım içindeki yerlerinde ve rollerinde farklılık da sözkonusudur.Bu farklılıklar ülkeden ülkeye öyle değişiklikler gösterdiği için;devrimci savaşımın farklı gelişmelerini mekanikleştirerek,farklılıkları genelleştirerek belli kalıplar oluşturmak mümkün

değildir.Böylesi kalıpları yaratmakta Marksistlerin görevi değildir.Bugün sol ve devrimci harekette,devrimci,demokratik kamuoyunda yanlış bir şekilde kavranılan bir sorunda halk savaşının bir mücadele biçimi olarak kavranmasıdır.Şöyle bir devrimci basına,siyasi hareketlerin yayın organlarına bakıldığında "temel mücadele biçimimiz halk savaşdır" ibarelerine rastlamak pek zor olmasa gerek.Ştelik bu ibareler ihtilalciliğin bir belirtisi olarak kabul edilmekte,bir siyasetin ihtilalci olabilmesi için mücadele biçimi olarak halk savaşını kabul etmesi gerekmektedir.Ancak halk savaşı nedir diye sorulursa,hemen hepsinden farklı cevapların geleceği muhakkaktır.Çinde anti-emperyalist devrimi gerçekleştirmede geniş kitleleri seferber ederek anti-emperyalist savaşta büyük devrimci rol oynayan Mao Zedung,devrimin sorunlarını ele almada küçük burjuva sorununa aşamadığından,Marksizmin mücadele biçimleri sorununda da doğru kavrayışa ulaşamamıştır.Gerilla birliklerinin silahlı mücadelesinden başlayarak,kurtarılmış bölgelerin yaratılması ve şehirlerin kuşatılmasıyla zafere kadar olan devrimci gelişmeyi mücadele biçimi olarak sunabilmektedir.Oysa halk savaşı olarak adlandırılan bu uzun devrimci gelişmenin tümü boyunca bir dizi devrimci mücadele biçimi kullanır,biri diğerinin yerini alır. Bu nedenle halk savaşı denilen devrimci savaşımın gelişme süreci sistematize edilen kurallardan,yada sadece belli mücadele biçimlerinden oluşamaz.Bu işi Lenin'in deyimiyle sistematikçiler de yapsa,oluşturacakları sistematik devrimci gelişmenin,devrimci savaşımın canlı pratiğine uymaz.Halk savaşında,grev ,barikat savaşları,şehirkır gerilla birliklerinin mücadelesi,genel grev,miting,yürüyüş,sendikal ve parlamenter mücadele vb.bir dizi mücadele biçimleri kullanılır.Çinli devrimcilerde,Vietnamlılarda,Arnavutluklular da uygun olan tüm mücadele biçimlerine baş vururlar.Mücadele biçimlerinin oldukça karmaşık ve zengin biçimde uygulandığı böylesi koşullarda,kalkıp,halk savaşının başlangıcında bu mücadele biçimleri,şu dönemde şu mücadele

biçimleri, * döneminde * mücadele biçimlerinin uygulanması gerektiğini söylemek mümkünmüdür.Elbetteki hayır.

Bilinmektedir ki,Çinliler halk savaşının kendilerine göre gelişme seyri olan kırlardan şehirleri kuşatma tezini oldukça mekanik kavrayıp yorumlayarak,proletaryanın önderliğini yok edici anti-proleter özde pratiğe geçirerek,dünyadaki genel devrimci gelişmeye de uygulama zekilğini de göstererek,dünya devrimcilerine tek doğru mücadele biçimi olarak dikte ettirmeye kalkıştılar.Halk savaşının bu şekilde kavranışı anti-Marksisttir.Ayrıca belli bir yada bir kaç ülkenin devrimci gelişmesinden çıkan ders;bu ülkedeki mücadele biçimleri de dahil devrimci deneyiminin model alınması değildir.Devrimciler Lenin'in belirlediği üzere,bu devrimlerden dersler çıkararak,başka ülkelerin devrimlerinde "buna benzer mücadele biçimleri olasılığını bundan böyle hesaba katmalıdırlar."(13) Yoksa onu model olarak almak,yada onu dünya devrimcileri için mutlak izlenmesi gereken biricik doğru mücadele hattı olarak değil.

Halk savaşı diye adlandırılan devrimci savaşının gelişiminin kurtarılmış Sovyet bölgeleri aşamasında doğru komünist siyasi çizginin büyük önemi vardır.Çin örneğinde de göreceğimiz gibi Sovyet bölgelerinin proleter etkiden uzaklaşması hiçde olası dışı değildir.Komünist Enternasyonal yürütme komitesinin yayın organı olan komünist Enternasyonalde bir devrimci bu durumu şöyle belirler:"Çin kızıl ordusunun gelişiminin ikinci bir özelliği,onun,esas olarak toprak devriminin bir ordusu olarak proleter merkezlerden uzak bölgelerde ortaya çıkması durumudur.Bu nedenle onun hemen SSCB'de kızıldorda sözkonusu olmuş olduğu gibi güçlü bir proleter çekirdeği olamaz.Bundan dolayı doğru politik çizgiden sapma,ordunun merkezileşmesindeki büyük güçlükler ve engelleyici etki bıraktıkları bir dönemde partizancılığın çok sıkı alışkanlıkları ve ordunun hızlı büyümesinin durdurulması,olacaktır."(14)Görüldüğü üzere Sovyet

bölgelerinin "kır koşulları" yanlış politika geliştirme zemini olasılığını içinde taşıyor.Elbette bu demek değildir ki,bu kır koşullarından mutlaka yanlış politik çizgi doğacaktır.Ayrıca bu koşullar proletaryanın etkisinden uzaklaşma eğilimini de taşıdığından,yanlış bir eğilim,köylü küçük burjuva eğilimin yönetiminde devrimci savaşımın yürütülmesi halinde proletaryanın sosyalist amaç ve hedeflerinin önüne geçilmiş olunur.Bu konuda komünterlerle Çin komünist partisinin çizgisi arasında dönem dönem önemli ayrılıklar gelişmiştir.Bu ayrılıkları,partizan savaşımın ve kırmızı siyasi iktidarın oluşması koşullarını daha yakından incelediğimizde belirteceğiz.

(Devam edecek)

KEMALİZM ÖZERİNE -II-

R. NAVDAR

1918 MONDROS ANTLAŞMASINDAN SONRA İÇ VE ULUSLARARASI DURUM :

İmperyalist savaş sona ererken, iç ve uluslararası durum büyük bir değişime uğramıştı. Savaşın galipleri de mağlupları da, savaşın başından görmedikleri, ummadıkları, savaşın başında yapılan bütün hesapları alt-üst eden bir durumla karşılaştılar. Sovyet devrimi ile.

Savaş daha bitmeden, itilaf devletleri safında savaşa katılan, Osmanlı imparatorluğunun paylaşılmasında en büyük payı isteyen ve aynı zamanda dünya gericiliğinin merkezi olan Çarlık Rusyasında devrim olmuş, itilaf devletleri önemli bir müttefik kaybetmekle kalmamış, aynı zamanda büyük bir düşman kazanmıştı. Genç SSCB emperyalist ülkelerde işçi sınıfının ve sömürgelerdeki ulusal hareketin doğal ve güçlü bir müttefiki olarak emperyalist sisteme önemli darbeler indiriyordu. Emperyalist güçler, bir taraftan sömürgeleri biri birine kaptırmamak için savaşırken, diğer taraftan ekim devriminin ülkelerindeki işçi sınıfı üzerindeki etkisini ve barış istemlerini bastırmaya, genç SSCB içindeki uşaklarına yardım etmek, sömürgelerde tutuşturulan ulusal hareketleri bastırmaya çalışıyorlardı. İtilaf devletleri merkez devletlere karşı askeri zafer kazandılar ama kelimenin gerçek anlamıyla savaşın galibi değillerdi. İngiliz ve Fransız emperyalistleri Alman emperyalistlerine karşı zafer kazandılar, fakat işçi sınıfına ve dünya halklarına karşı savaşı kaybettiler. SSCB'yi boğma çabaları sonuçsuz kaldı ve Sovyetler dünya halkları için hem bir ilham kaynağı hem güçlü bir destekçi olarak sömürge ve bağımlı ülkelerde yeni bir devrim cephesinin açılmasını sağladı. Kemalist hareket de Sovyet devriminin uluslararası güç dengesinde yarattığı değişimden yararlanarak ortaya çıktı ve SSCB'nin güçlü desteğiyle zafere ulaştı.

İngiliz ve Fransız emperyalistleri Osmanlı imparatorluğunu,1915'te kendi aralarında yaptıkları antlaşmada bellirlendiği gibi paylaşamadılar.Çünkü Sovyet devriminin gerek Avrupa'da gerekse sömürgelerde yarattığı etki buna engel oluyordu.İngilizler Hindistan,İran Kürdistan'ı,Afganistan'da ve nihayet Türkiye'de baş gösteren ve SSCB'nin destegini alan ulusal hareketlerle karşılaştılar.Fransız'lara karşı Uzakdoğu Asya'da,Kuzey Afrika ve Suriye'de direnişler başlamıştı.Aynı zamanda savaşın sonunda İtalyan emperyalistleri "hakettikleri payı" alamadıkları inancıyla İngiliz ve Fransız emperyalistleriyle çelişkiye düşmüşlerdi.Fransız emperyalistleri de en büyük payı İngiliz emperyalistlerinin kapmasını sindirememişti.ABD emperyalistleri savaşı en az zararla atlatmış ve tarih sahnesine yeni ve güçlü emperyalist olarak çıkmış ve paylaşımında kendisinin gereği gibi ciddiye alınmadığı inancında idi.Bir bütün olarak emperyalistler arası çelişki yeni bir biçim aldı ve eski itifaklar bozuldu,çıkarlar,çelişkiler savaş sonu şartlarında yeniden şekillendi. Kemalî hareket emperyalistlerarası bu çelişkilerden,Sovyet devriminin proletarya hareketi ve ulusal kurtuluş hareketlerinin yarattığı bu yeni ortamda kendisine hayat alanı açtı.

Dönemin ABD cumhurbaşkanı Vilson,savaş sonu sorunların çözümü için 14 maddelik bir planı büyük bir tantana ile açıkladı."Vilson prensipleri" uluslararası ilişkilerde ABD'yi güçlü kılan dünyanın yeni temelde ve yöntemlerle yapılaşılmasını gündeme getiren,aynı zamanda Osmanlı imparatorluğunun paylaşılmasının yöntemlerini açıklayan sahte barış planıydı.

Ne var ki sömürgeleşme tehlikesini yaşayan ve yeni sömürgeciliğe çoktan razı olan Türk burjuvazisi Vilson'un "barış planı"na can simidi gibi sarıldı.Türk burjuva temsilcileri Vilson prensiplerinin uluslararası planda yarattığı etkiden faydalanmak,"ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı" ilkesini kendi lehine hayata geçirmek için,özellikle Rum ve Ermenilerin yoğun olduğu bölgelerde

hemen "müdafa i hukuk" örgütlerini oluşturdular.Kuruluş aşamasında bu örgütlerin amacı Vilson prensiplerine göre Rum,Ermeni,Arap ve Kürt'lere bırakılan toprakların Türklere verilmesinin gerekliliğini işgalci emperyalist devletler nezninde ispatlamaktı.İstanbul hükümetleri barış konferanslarında kendilerini haklı ve güçlü göstermek için Rum,Ermeni ve Kürt'lere bırakılan topraklardaki halkın temsilcileriymiş gibi göstermek için bu tür örgütlenmeleri teşvik etmişlerdir.Çünkü taraflar Vilson prensiplerini kabul etmiş ve bu prensiplere dayalı bir antlaşma yapacaklardı,o halde Rum,Ermeni ve Kürt'lere verilecek topraklarda Türklerin çoğunlukta olduğunu,bu toprakların tarihî,demokratik,hukuki olarak Türk'lerin olduğunu ispatlayarak Vilson prensiplerine dayanarak başka uluslar üzerindeki haklarını emperyalistlere kabul ettirmeye çalışıyorlardı.İşte müdafa i hukuk yanı ulusal hukuku savunma örgütlerinin amacı buydu.Daha sonra göreceğimiz gibi M.Kemal'in önderliğinde merkezileşecekler.Bu örgütler emperyalist işgale karşı kurulmamış,ezilen ulusların ulusal hareketlerine karşı kurulmuş örgütlerdir.

I.emperyalist paylaşım savaşı sırasında ve savaş sonunda,yenilip iktidardan uzaklaştırılan Türk burjuvazisinin yeniden örgütlenmesi için uluslararası durum elverişli iken iç durum hiçte öyle değildi.Türk komprador burjuvazisi için esas sorun emperyalist işgale karşı yeniden örgütlenmekten çok,esas zorluk ülke içinde dağıtılan,yıpratılan otoritesini yeniden tesis etmektir.Daha sonrada değineceğimiz gibi komprador Türk burjuvazisinin yeniden örgütlenmesi ve otorite olması iktidar olması önünde iç şartlardan doğan bir çok zorluklar vardır.

Osmanlı devletinin I.emperyalist savaşın 3.yılında artık yenileceği anlaşılmıştı.Bunu Osmanlı devletinin yetkilileride biliyorlardı.Gerek Talat Paşanın anılarında gerekse o dönemin askeri raporlarından anlamak mümkündür.Savaşın artık zaferle bitirilmesinin olanaksız olması ve Sovyet devriminin etkilerinin Osmanlı

imparatorluğunun sınırları içinde de hissedilmeye başlanması, Osmanlı yöneticilerini savaştan bir an önce kurtulma çarelerini aramaya itmiştir. Hatta ittihat teraki'nin bir kanadı, sindirilen muhalefetle birleşerek mütefiklerden ayrılarak ayrı bir barış antlaşmasının imzalanmasını istemekteydiler. Ayrı bir barış isteminin iki nedeni vardı. Birincisi halkın savaş ekonomisine karşı doyduğu hoşnutsuzluğun, Sovyet devriminin yarattığı etkiyle birleşerek "saltanat binasını" bir gün içeriden çökertceği korkusu, ikincisiyse artık savaşın kazanılmasının mümkün olmadığını anlaşılmıştır.

Özellikle birinci nedenden dolayı, Osmanlı yöneticileri korkulu anlar yaşamakta, halkın hoşnutsuzluğunu hiç bir zaman gözönünde tutmayan ittihatçılar ve Osmanlı devlet ricali bu konuda oldukça hasas davranmak zorunda kalmış, savaştan çıkmanın yollarını aramışlardır. Fakat İngiliz ve Fransızlar Osmanlı devleti ile ayrı bir ateşkes antlaşmasına yanaşmazlar. Çünkü ayrı bir barış antlaşması ancak Türk burjuvazisine rakip durumda bulunan Rum, Ermeni, Arap ve Kürt burjuvazisinin ulusal taleplerini kabul etmekle mümkündü. Bu ulusal ayaklanmaları İngiliz ve Fransız emperyalistleri ya kıskırtmış ya da desteklemişler. Bu ulusal ayaklanmalar karşısında geri adım atmadan İngiliz ve Fransızlarla ayrı bir antlaşma yapmak mümkün değildi. Bu taleplerin kabulü ise Türk burjuvazisi için Sevr antlaşmasının sonuçlarından daha iyi değildi. Onun için Türk burjuvazisinin kendisi açısından savaşa devam etmenin dışında bir seçeneği yoktu. Diğer taraftan halkın giderek büyüyen muhalefetinden ve hoşnutsuzluğundan duyulan korku sözkonusu idi. Talat paşa hatıralarında şöyle der;

"Harbin üçüncü ve dördüncü senelerinde şevk ve heyecan azalmağa başladı. Avrupa cephelerindeki daimi hizmetlerle, ordularımızın Filistin, Erzurum ve Bağdat'tan ricatleri, o yer halkının Anadoluya kaçışı, ziraatte çalışanların azalması yüzünden gıda maddelerinde başgösteren kıtlık ve nihayet kıtalarda ve cephe gerisindeki bazı subaylar tarafından yapıldığı söylenen

suistimaller halk arasında gittikçe hoşnutsuzluk uyanmasına sebebiyet verdi. ...Türk halkının yani memleketin asıl nüfusunun feci mahrumiyetlere maruz kalacağı korkusu herkes üzerinde korkunç bir tesir bırakmaya başladı" (abc)

7.Ordu komutanı M.Kemal ise 20 Eylül 1917 tarihli raporunda durumu daha açıkça ortaya koyuyor;

"Mülki idare tam bir acz içindedir. Halkın bu idareye karşı nefreti gittikçe artmaktadır. Zabıta kuvvetleri pek zayıf ve kifayetsizdir....Her taraftan çürüyen muazam saltanat binasının bir gün dahilden birden bire ve hep birden çökmesi ihtimali karşısında bulunduğumuz en büyük tehlikedir...." (S.Selek, Anadolu ihtilali, s.14.abc)

Osmanlı yöneticileri ve ittahatçıların bu iki tehlikeye karşı özellikle iç tehlikeye karşı yeni politikalar tespit ettiği ve bu doğrultuda adımlar attığı görülüyor. İttahat teraki daha savaş bitmeden gerek halk muhalefetine karşı gerek imparatorluk içindeki ulusal hareketlere karşı gerekse emperyalist işgale karşı bazı tedbirler aldılar. İttahatçıların önderliğinde yeni mahalli örgütler kurdular ve kurdurdular, ittahatçıların bir kısmı geleceğe yönelik olarak illegal çalışmaya sokulurken, diğer taraftan legal yeni bir parti, Teccedüt fırkasını kurdular. Eski den cezalandırdıkları muhaliflerinden bazılarına danışıklı parti kurdurmaya çalıştılar. İttahatçı önderlerin savaştan sonra ülkeden kaçışları sadece galip devletlerin onları savaş suçlusu ilan etmeleriyle açıklanamaz. İttahatçı önderler esas olarak halkın kaba kan kininden dolayı kendilerini cezalandıracağını, ancak böylece halkın öfkesinin önünün alınabileceğini bildikleri için, kaçmışlardır. Hürriyet ve itilaf halkı denetim altına alabilmek için, bütün kötülüklerin kaynağını ittahatçılara yüklemekten başka bir şey yapamazdı kendi mantığı içinde. Öyle de yaptı. İttahatçı düşmanlığı moda haline getirildi ve ittahatçılık küfür ve suç derekesine düşürüldü. Bu durumda ittahatçılar, ittahat ve Teraki partisini feshettiler. Fakat ittahatçılık ideolojik, siyasi, örgütsel olarak değişik isimler altında

örgütlendi.En belirgin örgütlenme şekli sonradan Kemalist hareket adını alan Müdafa i Hukuk örgütlenmesidir. Müdafa i Hukuk cemiyetleri ise, İttihatçıların temsil ettiği komprador Türk burjuvazisinin örgütleridir.Bu olgu Müdafa i Hukuk cemiyetlerinin yapısına amacına ve etkin olan üyelerinin kimliğine bakıldığında açıkça anlaşılmaktadır.

İ Ş G A L L E R D İ R E N İ Ş L E R V E Ö R G Ü T L E N M E L E R :

Emperyalistler,Mondros antlaşmasına göre,belirlenen bölgeleri işgal etmeye başladılar.İngiliz ve Fransızlar 1915 antlaşmasını esas alarak, Arap ülkelerini ve Kürdistan'ın güney kesimlerini sömürgeleştirmeye ve sınırları sonradan belirlenecek Türkiye'yi de İtalyan'lar da dahil olmak üzere işgal ettiler.

İşgal çok kısa bir sürede ve acilen gerçekleştirildi.Çünkü emperyalist işgalcilerin esas amacı,Kafkasya ve Kırım'da örgütlenen gerici Çar generallerinin imdadına koşup, SSCB'de proletarya devrimini boğmaktır.Osmanlı hükümetleri işgalleri elleri bağlı olarak izliyor ve işgale karşı komprador burjuvazinin önderliğinde kurulan örgütleri desteklerken, diğer taraftan yatıştırıcı bir tavır takınıyordu. Bu ikili tavrın sebebi, bir taraftan emperyalist efendileri ile ilişkilerini koparmamaları ve onlara karşı köklü bir tavır almaları mümkün değilken,diğer taraftan, işgalden çıkarlarının zarar görmesi ve emperyalist işgalcilerin Rum,Ermeni ve Kürt kompradorlarını Türk kompradorlarıyla birlikte iktidara ortak yapması ve onlara da işbirliği imkanını vermesi sözkonusu idi ve Türk burjuvazisinin elindeki devletin bundan böyle yalnızca Türk kompradorlarının çıkarları ve yalnızca onların palazlanmasına hizmet eden bir mekanizma olmaktan çıkması sözkonusudur ki komprador Türk burjuvazisinin buna rıza göstermesi mümkün değildi.İşte bu çelişkili durum nedeniyle komprador Türk burjuvazisi, bir taraftan işgale karşı tutarlı anti emperyalist bir halk hareketinin

gelişmesinden ürkerken, diğer taraftan işgalci emperyalistlerin işgaline ve onların planlarına ve politikalarına karşı çıkarları gereği karşı durmak gerekliliğini duyuyordu. Onun için bir taraftan işgale karşı örgütlenirken, diğer taraftan yatıştırıcı bir tavır takınıyordu. Ne zaman ki Emperyalist işgalciler, Rum ve ermeniler hakkındaki düşüncelerini pratiğe aktarmaya kalkıştılar ve yunanlılar İzmir'i işgal ettiler işte o zaman kompador Türk burjuvazisi doğrudan emperyalistlerin işgalci politikalarına karşı olmamakla beraber, emperyalistlerin Rum ve kürt'ler hakkındaki politikasına karşı daha net ve açık bir tavır takındılar ve aktif olarak örgütlendiler. Buna rağmen işgale karşı yatıştırıcı tavrı da terketmediler çünkü işgale karşı gelişecek ve denetimden çıkacak bir ulusal direniş hareketi bolşeviklerle ittifak kurar, bu ise Türk kompradorlarının ve feodallerinin sonu olurdu. Türk kompador burjuvazisinin en büyük korkusu işgalcilerin imparatorluğu parçalamakta olması değil, işgale karşı gelişmekte olan halk hareketini denetim altına alamaması ve Bolşeviklerin doğrudan desteğini alan TKP'nin halk hareketinin başına geçmesidir. Bu nedenle gerek İstanbul hükümetleri gerek Kemalist hareket, işgalcilerle henüz karşı karşıya gelmeden, ilk önce ulusal kurtuluş hareketiyle güçlü bağlar kurmaya, kitleselleşmeye doğru giden ve emperyalistlere karşı tutarlı tavır geliştiren ve Kuvai milliye ile ilişkilerini geliştiren TKP'ye karşı hemen harekete geçtiler. Kemalist hareket en büyük hareketi olan Yunan-Türk savaşına başlamadan önce, iktidarına sağlama almak için önce TKP'yi yasaklamış, üyelerini katletmiş, tutuklamıştı. Benzeri uygulamaları İstanbul hükümetleri yapmışlardır. İstanbul hükümetleri, kuvai milliye'yi ilk planda ezmekten çekinen Kemalist harekete bile kuşku ile bakmış, onu Bolşeviklerle anlaştırmış hatta bolşevik hareket olarak ilan etmeye çalışmıştı. Türk komprador burjuvazisi Türkiye işçi sınıfına karşı uyanırken, Türkiye işçi sınıfı Türk komprador burjuvazisine karşı aynı uyanıklığı gösterememiş, hatta zaman zaman

onun politikasına destek vermiştir.

Türkiye de işçi sınıfı henüz zayıftı.Sovyet devriminin etkisiyle ve Almanya'ya gönderilen işçilerin,oradaki devrim dalgasının etkisinde kalmış olarak Türkiye'ye geri dönmelerinden sonra işçi sınıfı içinde ciddi bir örgütlenme doğar.Ancak henüz toplumsal kaderi tayin edecek bir güçten yoksundu.Emekçi halk savaştan bıkmış açlık,sefalet,salgın hastalık ve savaş ekonomisi halkı tüketmiş,yetişkin nüfus savaştan ve askerlikten kurtulmak için silahlı olarak dağlarda dolaşmakta,dağınık,örgütsüz ve savaştan bıkmış bu yığınların işgale karşı kendiliğinden direnişi başlangıçta sözkonusu değildi.İngiliz emperyalizminin uşaklarının oluşturduğu Hürriyet ve itilaf partisi ise savaşın ve yenilginin suçunu ittahatçılara yüklemekteydi.İşgalçiler kendilerini iktidara getirdiği için vefa borcu olarak işgallere karşı sesiz kalmakta ve emperyalistlerin Türklerin ulusal haklarını teslim edeceğine inanmak "Rumluk ve Ermenilik" adına ayrı devletler kurulmasına karşı olmalarına rağmen "ademi merkezîyet" ilkesi çerçevesinde bunlara bazı hakların verilmesine taraftardır.Türkiye'nin o günkü şartlarında işgale karşı direnmeyi savunabilecek güç İttahat ve Teraki'dir.Bu durum sadece İttahat Terakinin her yerde örgütlenmiş siyasi bir güç ve akım olmasından kaynaklanmıyor,aynı zamanda İttahat terakinin temsil ettiği sınıfın işgalle birlikte büyük zararlara uğramasından da kaynaklanıyordu.İttahat Terakinin temsil ettiği,Panturanizm ve Panislamizm'le kaynaşmış Türk milliyetçiliği, büyük bir darbe yerken ezilen ulusların milliyetçiliği geliyordu.Özellikle İngiliz emperyalistleri işgalden önce olduğu gibi işgal sırasında da Türk milliyetçiliğine karşı ezilen ulusların işbirlikçilerinin önderliğindeki milliyetçiliğini destekliyorlardı.Kemalistlerin milliyetçi anlayışlarında İttahat Terakinin Panturanizm ve Panislamizm özelliklerinin törpülenmiş olması işgalçilerin tepkisini üzerine çekmekti. Turan ve İslam birliğinden çok Türk burjuvazisinin kendi varlığını emperyalistlere kabuletirmesi sözkonusu olmasıydı.

Türk komprador burjuvazisi ve toprak ağaları,1919 Mondros antlaşması dönemindeki filli durumun hukuki olarak kabul edilmesini istiyordu.Bariş antlaşmasında bu duruma hukukilik kazandırmak istiyorlardı.Fakat emperyalistlerin Osmanlı devleti üzerindeki hesapları farklıydı.Türk burjuvazisi ile anlaşamadıkları tek nokta,Türk devletinin yeni sınırları ve ezilen ulusların ayrılıp ayrılmama sorunlarıydı.Türk komprador burjuvazisi Mondros antlaşması imzalanırken Güney cephesinde Türk ordularının bulunduğu hattı yeni sınır olarak kabul ediyor ve bu sınırlar içinde hiç bir yerde Rumların ve Ermenilerin çoğunlukta olmadığını ve Vilson prensiplerine göre bu toprakların Türklere verilmesini savunuyorlardı.Türk burjuvazisi,Kürt'lerin ise ayrılmak istemedikleri,müslüman oldukları için Türklerle birlikte yaşamak istediklerini idia ediyorlardı.İşgalçi emperyalistler ise,1919 ateşkes antlaşması dönemindeki filli durumu dikkate almıyor,Ermeni ve Kürtlerin gelişen ulusal kurtuluş mücadelesini işbirlikçilerinin çıkarları temelinde denetim altına almak için ayrı bir Kürdistan ve Ermenistan devletlerinin kurulmasını Ege sahillerinin Yunanistan'a verilmesini ve boğazların ise,galip emperyalist devletlerin oluşturacağı bir komisyonun denetimine verilmesini istiyorlardı.Bu durumda Türk burjuvazisinin önemli bir kaybı söz konusu idi.Zengin pazarları,verimli toprakları,Mersin,Antalya,Trabzon,Batum ve İzmir gibi bütün ticari kentlerini ve limanlarını yitiriyor ve iç pazarlarındaki Ermeni ve Rum burjuvazisi tekrar hakim duruma geliyor ve emperyalistlerle işbirliği imkanını yitiriyordu ve önemsiz bir siyasi ve ekonomik güç durumuna düşüyordu.Bu nedenle emperyalistlerin planlarına karşı çıkması dışında Türk burjuvazisi için başka bir alternatif de yoktu.Ancak bu karşı çıkışı silahlı değil,emperyalist işgalcileri ikna etme,inandırma temelinde idi.Dikkat edilirse,Müdafa i Hukuk cemiyetleri,Vilson prensiplerine dayanarak kurulmuş ve haklılığını bu prensiplere dayanarak ileri sürmüş ve emperyalist işgalcilere karşı silahlı

direnmeyi savunmamıştır.Kemalist hareketin dayanağı ve temeli olması nedeniyle,Müdafa i Hukuk cemiyetlerinin kuruluşunu,amaçlarını mücadele biçimlerini ve sınıfsal niteliklerini bilmeden Kemalist hareket ve T.C.'nin kuruluşu hakkında doğru bir yargıya varmak olanaksızdır.Onun için Müdafa -i Hukuk cemiyetlerini etraflıca incelemek gerekir.

Müdafa i Hukuk cemiyetleri:

Birinci dünya savaşından Osmanlı devletinin artık yenilgiyle çıkacağı kesinleşince İttihat Terakinin ileri gelenleri,savaş sonrası için Türk egemen sınıflarının çıkarlarını korumak için bazı tedbirler almışlardı,yerel örgütlerin kurulmasını teşvik etmişlerdi.Böylece merkezi iktidarı yitiren komprador Türk burjuvazisi kargaşa ve işgal döneminde mahali iktidarı elden bırakmamaya bölge bölge hakimiyetlerini korumaya çalışıyorlardı.İttihatçı kadroların önderliğinde işbirlikçi ticaret burjuvazisi,toprak ağaları,sanayici eşraf ve molaların bir araya geldiği "Müdafa-i Hukuk" örgütleri kuruldu.

Bu cemiyetler kurulurken,ilk önce siyasetle uğraşmayacaklarını açıklamak zorunda kaldılar.Çünkü o güne kadar Türk egemen sınıflarının tekelinde olan siyaseti halk,haklı olarak "yalan,dolan ve felaket" olarak algılamış ve siyasetçilerden uzak kalmıştır.Türk egemen sınıfları,denetimlerini yitirmekle yüz yüze geldikleri bir dönemde,halkın destegini almak ve halkın kendi siyasetine yönelmesini engellemek için sözde siyaset yasağı ile siyaset yapmayacaklarını açıklamak zorunda kalmışlardır.Bunun dışında "Müdafa-i Hukukçular çoğunlukla ittihatçı idiler.Cemiyetlerinin siyasetle ilgili olmadığını açıklarken şüphesiz biraz da kurucularının kimliklerini gizlemeyi düşünüyorlardı.Bir nokta daha var; 'Müdafa i Hukuk' cemiyetleri galip devletlerin karşısında 'hak müdafaasına' hazırlanıyorlardı.Siyaset dışında kalıp onlara da hoş görünmek gerekiyordu." (S.Selek,Anadolu

ihtilali,s.96) Yine aynı yerde, "bu cemiyetlerin tek amacı,temsil ettikleri bölgelerin tarih,cografya ve nüfus bakımından Türklere ait olduğunu ispat etmek ilmi araştırmalarla,istatistiklerle büyük devletlere haklı olduklarını anlatabileceklerini sanıyor,propağanda ve yayın faaliyetini bunun için yeterli görüyorlardı" deniyor.

İmparatorluğu parçalayıp sömürgeleştiren emperyalist işgalçileri hak yemez yargıç rolüne soktuktan sonra, başka türlü davranmak da olmaz (!).Türk egemen sınıflarına göre hedef Rum,Ermeni ve Kürt'lerdir.Emperyalist işgalciler ise hakimdirler.Bu gün Metin Tokerlerin Yunanistan'a karşı "ABD'ye kendimizi yeterince tanıtabilirsek lobiler oluşturursak,yönetim gerçekleri görür ve Yunanistan'a karşı bizden yana tavır koyar" şeklindeki sözleri 1919 larda İngiliz ve Fransızlar için söyleniyordu.Bu tanııtma Türk egemen sınıflarının örgütlenmesinin biricik dürtüsü ve dış politikasının temelidir.

Müdafa i Hukuk,Muhafaza i Hukuk veya Redd i İlhak cemiyetleri ilk olarak Rum,Ermeni ve Kürtlerin yoğun olarak bulunduğu bölgelerde kuruldu.

TRAKYA:

Ateşkesle birlikte işgalin nasıl gelişeceği bilinmeden,Trakya'da "Trakya-paşaeli müdafaa heyeti Osmaniyesi" adlı,bölgenin en büyük eşraf ayan tüccar ve bürokratlarının oluşturduğu bir örgüt kuruldu."cemiyetin kurulması ve Trakya halkının teşkilatlanması için ilk telkinler Talat Paşa tarafından yapılmıştır.Başta sadrazam olmak üzere İttihat Teraki merkezinin ve hariciye vekaletinin teşvik ve yardımlarıyla Trakya pašaeli Müdafaa heyeti Osmaniyesini kuranlar,daha ilk günlerden itibaren geçici bir hükümet erkanı psikolojisini taşıyorlardı." (a.g.e.S.98) Trakya-Paşaeli müdafaa heyeti hem Ankara ile ilişki içindedirler hem de İstanbul hükümetleri ile. Fakat esas desteği İstanbul hükümetlerinden görüyorlardı.Kemalist önderlik,İstanbul'da padişahın hükümetleri bulunduğu müdetçe Trakya'daki örgütlere hakim olamamış ve

buradaki Müdafaa heyeti Osmaniye cemiyeti İstanbul'a bağlı kalmıştır.Trakya'nın Yunanistan'a verilmesi tehlikesine karşı Türk egemen sınıfları Trakya'nın bağımsızlığını ilan etmeyi düşünüyorlardı.Babı Ali ve ordunun başındaki generaller,kendisini ziyaret eden Trakya-paşaeli Müdafaa heyeti osmaniye'nin temsilcilerine "Türkiye'de kalmayacağı anlaşıncı batı Trakya ile birlikte bağımsızlığını ilan ediniz" tavsiyesinde bulunmuşlardır.Trakya komprador ve toprak ağaları Anadolu'daki mücadele ile pek yakından ilgilenmiyorlardı. M.Kemal Sivas kongresi ile "Anadolu ve Trakya müdafaa i Hukuk cemiyetinin" temsilcisi olarak ilan edilmesine rağmen Trakya ile ilişkileri sınırlı kalmış hatta Trakyadaki örgütün,M.Kemal'in temsilcileri olduğundan haberleri bile olmamıştır.M.Kemal defalarca Sivas'a Trakya'dan delege gönderilmesini istemesine rağmen, bu istek yerine getirilmemiştir.1922'ye kadar Trakyadaki örgüt,Anadolu'daki Müdafaa i hukuk örgütlerinden ve M.Kemal önderliğinden bağımsız,daha doğru bir deyimle İstanbul hükümetlerine bağlı kalmıştır.Çünkü Trakyadaki komprador burjuvazi ve toprak ağalarının çıkarları örneğin Kiliya'nın kaderine doğrudan bağlı değil ama İstanbul'un kaderine daha sıkı bağlıdır.Kaldıki 1920'lerin şartlarında Trakya ulusal pazarının bütün bölgeleriyle iç içe geçmiş bir parça değil,İstanbul'un ve Selanik'in geri ticari havzasıdır.Bu nedenle Trakya eşrafı ve ayanları doğrudan kendi çıkarlarını ilgilendiren,kendi ticari bölgelerini elde tutmaya uygun bir tavır içinde idiler.Onlar açısından ulusal haklar ulusal egemenlik Trakya ile sınırlı,daha doğrusu Trakya'nın kaderine bağlı idi.

KÜRDİSTAN VE KAFKASYA:

Bunun en pratik örneği Elvile-i Selase diye anılan Kars,Ardahan,Batum bölgesinde yaşandı.Bu bölgeler 1878 savaşında Rus Çarlığı tarafından ilhak edilmişti.1917 Ekim devriminin zaferiyle,Bolşevikler,Rus orduları tarafından işgal edilen bütün bölgelerden çekildiler.18

Aralık 1917'de,Bolşevikler adına orduda Çarcı generalleri tasfiye ederek ordunun yönetimini ele alan Bolşevik subaylar ile Osmanlı heyeti arasında Erzincan mütarekesi yapıldı.Antlaşma şartları geregince,Sovyet orduları çekilirken,çekildiği bölgelerdeki yönetimi,milliyet farkı gözetmeksizin Rum,Türk,Kürt,Azeri milliyetinden seçilen temsilcilere devr edecek ve Osmanlı ordusu bu yönetime müdahale etmeyecekti.Sovyet orduları,Erzincan,Erzurum,Kars, Trabzon gibi illerde halkın genel iradesinin belirlenmesine Türk ordusunun doğrudan müdahalesine fırsat vermeden yardımcı oldu.Türk,Ermeni,Kürt,Azeri ve Rum'ların ortak yönetimi kuruldu.Bir Sovyet benzeri yönetim oluşturulmaya çalışıldı.Kolhozların benzeri olan Ermenilerin Kurбуz,Kürtlerin Kirбуz dedikleri köy üretim birimlerini oluşturma çabasına girildi.Türk burjuvazisi ve toprak ağaları tarafından toprağı zorla elinden alınan Ermeni köylüsünün toprağı tekrar geri verilecek ve göç ettirilen Ermeniler tekrar geri gelecekti.Antlaşmadan hemen sonra ilk etapta İttihatçıların katliamından kurtulabilen 9 bin Ermeni Van,Erzurum ve Erzincan'a geri geldi.Türk burjuvazisi ve toprak ağaları,ganimetleri geri vermek istemediler.Hacılar mollaları devreye soktular.Yaratılmış olan Ermeni düşmanlığı temelinden halkı silahlandırmaya çalıştılar.Kürt temsilcileri Erzincanda görüldüğü gibi Türkler ve Ermeniler arasında arabuluculuk yaptılar.Fakat yobaz mollaların camileri bombalaması gibi provakasyonları havayı gerginleştiriyordu.Türk hükümetinin ve bölgedeki Türk egemen sınıflarının çabalarıyla başlatılan bir kaç ufak çatışma bahane edilerek 5 Şubat'ta Türk hükümeti Erzincan antlaşmasını tanımayacaklarını SSCB'ye bildirerek Vehbi paşa komutasındaki 3. ordu doğuya doğru saldırıya geçti.Halkın oluşturduğu yönetimleri yıktı ve yeniden Ermeni katliamına girişti.Bölgedeki Türk ve Kürt halkı saldırıyı desteklememekle birlikte saldırıya karşı direnmedi.Erzincan bölgesindeki Ermeniler Kürtlerin yardımıyla büyük bir katliamdan kurtuldular ve Muradof

paşanın komutasında Dersim bölgesinin içlerine çekildiler.Fakat Erzurum'da Ermeniler toplu kıyıma uğramaktan kurtulamadılar.Türk ordusu Ermeni direnişini kıramadı ve Ermeniler çekilerek direnişlerini sürdürdüler.Türk ordusunun Kars,Ardahan ve Batum yönünde ilerlemesine karşı Gürcü ve Azeriler de direnişe geçtiler.Bu arada 3 Mart 1918'de Brest-Litovsk barış antlaşması imzalanmış ve SSCB ile Osmanlı devleti arasındaki sınır 1914 savaş öncesi sınır olarak kabul edilmişti.Yani Kars,Ardahan ve Batum Gürcü,Ermeni ve azerilere kalmıştı.Fakat Türk ordusu,bu antlaşmayı da çiğneyerek SSCB'de henüz devrimin oturmayışından,Kafkasyadaki Menşevik iktidarların varlığı ve gerici çar generallerinin yarattığı huzursuzluktan yararlanarak,Ermeni katliamını sürdürdü.Kars,Ardahan ve Batum'u işgal etti.Hatta Erivan üzerine yürüdü.Eylül 1918'e kadar Tebriz ve Bakü de işgal edildi.

30 Ekim 1918'de imzalanan Mondros antlaşması gereğince, Türk ordusu 1914 sınırına çekilecekti.Yerinden edilen Ermenilerin geri gelme tehlikesi yeniden belirmişti. Türk egemen sınıfları hemen harekete geçtiler.Kars,Ardahan ve Batum'da Türk toprak ağalarıTicaret burjuvazisi, eşraf ayan din adamları toplanarak yeni bir yönetim oluşturdular ve Türk ordusunun desteği ile Ermenilere karşı mahali olarak silahlandılar.Burada bir Müdafa i Hukuk cemiyeti kurulmadı,doğrudan doğruya geçici hükümet oluşturuldu.Milli şuuralarda örgütlenen esraf ayan önce "Kars islam şurası hükümeti" sonra "milli islam şurası hükümeti" ve en son "Güney-Batı Kafkas geçici hükümeti" adı altında bölgeyi önce Ermenilere,Azerilere ve Gürcülere karşı hakimiyetlerinde tuttular.Bir yıl sonra Menşevik Ermeniler bu yönetimi yıktılar.Evliye i Selase'ye artık Menşevik Ermeni hükümeti hakim olmuştu.Fakat Türk egemen sınıfları için tehlike bununlada bitmiyordu.Ermeni burjuvazisi SSCB'ne karşı verdiği savaşın bedeli olarak kazandığı Fransız ve İngiliz emperyalistlerinin desteği ile Erzurum,Erzincan,Sivas,Muş ve Van'ı kapsıyan bir

devlet kurma çabasında idiler. İşte Türk burjuvazisi Ermenilerin galip devletlerin desteği ile bu çabalarının yoğunlaştığı bir dönemde panik içinde savunmaya ve yeniden örgütlenmeye başladılar. Vilayeti Site diye adlandırılan Elazığ,Diyarbakır,Van, Bitlis,Erzurum ve Sivas illerini kapsayan "Vilayeti Şarkiye Müdafa i Hukuk Milliye cemiyeti"ni kurarlar, bu bölgenin hakimi olan ve İttihatçılarla işbirliği yapan Kürt büyük tüccarları,eşraf ve ayan ile İttihatçı kadrolardır.Bu cemiyetin kurucuları,kendi bölgelerinde Türk milliyetçiliğinin politik temsilcileri ve aynı zamanda büyük tüccar veya derebey olan "köklü asilzade" ailelere mensupturlar.Bitlis valisi Harputlu Nedim, Diyarbakırlı Süleyman Nazif ile Zülfü,Sivas mensubu Rasim, Erzurum mebusu Hoca Raif,babi Alinin,doğrudan sadrazam Tevfik paşanın teşvik ve yardımlarıyla "Vilayeti Şarkiye Müdafa i Hukuku Milliye cemiyeti"ni kurdular ve Ermenilerin propağandasını karşılamak üzere İçerde Hadisat Avrupa'da Dışişleri bakanlığının yardımıyla Fransızca bir gazete yayınlamaya başladılar.Vilayeti Şarkiye Müdafa i Hukuku Milliye cemiyetinin kurucularının çoğu Diyarbakırlı olmasına rağmen Diyarbakırdan destek bulamamıştır.Cemiyet Kürdistan'ın yarısından fazlasını kapsamasına rağmen Erzurum dışında hiç bir yerde şube açamamıştır.Erzurum'da ise Kolordu komutanı Kazım Karabekir'in yardımıyla kurulabilmiştir.Halk Türk egemen sınıflarının temsilcilerinin oluşturduğu bu örgütlere karşı tavır almıştır.Örneğin Diyarbakır,Mustafa Kemal ve Kazım Karabekir'in ısrarlı çabalarına rağmen ne Erzurum ne de Sivas'a delege göndermemiş,Diyarbakır valisi de göndermeye cesaret edememiştir.Elazığ'da durum bundan farklı degildi.Kürt Teali cemiyeti bu bölgelerde etkin ve hakim durumda idi.Sivas kongresi sona erdikten sonra Diyarbakır valisi kendi yegenini gizlice Sivas'a delege sıfatı ile gönderebilmiştir.Erzurum kongresi ile birlikte adı "Şarki Anadolu Müdafa i hukuk cemiyeti" olarak değiştirilen cemiyet,en büyük destegini,Kürdistan'da devlet kuruluşlarından

almıştır.Kemalist hareket,bu bölgede hakim olma gücünü ve kudretini,devletin gücü ve otoritesini dayanak yaparak sağlamıştır.Devletin ordusunun gücüne ve idarenin yetkilerini mevcut kanunlar çerçevesinde kullanarak önderliğini ve hakimiyetini sağlamıştır.Erzurum ve Kongreleri işin formalitesi ve ulusun temsilcileri yaftasını kulanmak için bulunan kurnazca bir yoldur.Ne cemiyet ne de kongreler "Şarki Anadoluyu" temsil etme konumunda degildir.Kaldı ki delegeler,seçimle veya halkın eğilimini gözönünde tutan bir yöntemle seçilmemiştir.Delegeler istek üzerine vali veya ordu komutanlığı yada kesinlikle sayıları 10'u geçmiyen bölgenin en iri eşraf ve ayanı tarafından tayin edilmişlerdir.Bu temsilciler ulusal iradeyi halkın eğilimini ve çıkarlarını temsil edemez ve olsa olsa geldikleri bölgenin hakimi olan gücü veya güçleri temsil edebilirler.Bu durumu,gerek cemiyeti kuranların gerek Erzurum ve Sivas kongrelerine katılanların kimliklerinden,seçiliş biçimlerinden,ünvan ve sosyal konumlarından,savundukları düşüncelerden anlamak mümkündür.

KLİKYA BÖLGESİ:

M.Kemalin komutanlığını yaptığı 7.ordu Mütareke günlerinde Adana'ya çekilmişti.Bu bölgenin İngilizler tarafından işgal edileceği ve antlaşma gereğince ordunun elindeki silahların çoğuna el konaacağı biliniyordu.Geleceğe ilişkin bir tedbir olarak,padişahın ve hükümetin bilgisi dahilinde,ordunun elindeki silahların çoğu jandarmaya ve belediye zabıta kuvvetlerine verilmiş,terhis edilmesi gereken erlerin bir kısmı jandarma kadrosuna verilerek bölgede tutulmuş,bir kısım silahlar ise bölgenin ileri gelen ağalarına ve tüccarlarına verilmiştir.Daha sonraki gelişmeler göstermiştir ki bu tedbirler işgalcilere karşı değil,Ermenilere karşı düşünülmüştür.Mütarekeden sonra kurulan Klikyalılar cemiyeti bölgenin işbirlikçi ticaret burjuvazisinin ve toprak ağalarının temsilcisi durumundadır.Cemiyet çoğu İstanbul'da bulunan Klikyalılar tarafından

kurulmuş,"kurucularının çoğunu yaşlı eski nazırlar ve mebuslar teşkil ediyordu."(S.Selek,a.g.e.s.97) Bu bölgede işgale karşı önceleri hiç bir kıpırdanma görülmedi.Klikyalılar cemiyeti işgale karşı tavır koymadı.Fakat ne zaman ki İngilizler çekilip yerine gelen Fransız işgal idaresi koruyuculuğunda Ermeniler geri dönmeye başladı işte kıyamet o zaman koptu.Tüccar ve toprak ağası bölgedeki Osmanlı ordusu artıklarının yardımıyla,daha önce İstanbul hükümetinin aldığı tedbirler ve verdiği destekle milisler oluşturmaya başladılar.Hedef Ermenilerdi,fakat muhatap olan Ermenileri koruyan Fransız işgal ordusuydu.bu bölgedeki savaşta kemalist hareketin bir önderliği söz konusu değildir.Sonrada göreceğimiz gibi,Fransızlar M.Kemal'e ateş-kes önerdikleri zaman, M.Kemal bölgede halk galeyan halindedir,çekilerseniz ateşkesi kabul ederiz derken,öndersizliği gizlemeye,fakat Fransızlar çekilirlerse bölgeye hakim olacağını ve kendisinin muhatap alınması gerektiğini de dolaylı olarak belirtmiştir.Gerçekten Kemalist hareket,Fransız işgalcileri kuvulduktan sonra Adana bölgesine hakim oluyor ve Fransızlarla çok iyi ilişkiler geliştiriyor.Daha 1920'lerde Fransızlarla görüşmeler başlıyor ve 1921 de artık işgalci Fransız emperyalistleri,kemalist hareketin destekçisi durumundadırlar,karşılıklı ekonomik ve siyasi antlaşmalar imzalanmıştır.

KARADENİZ BÖLGESİ:

Karadeniz sahillerinde doğrudan bir işgal olmamakla birlikte kanlı çatışmalar olmaktadır.Osmanlı imparatorluğunun bir çok bölgesi İngiliz,Fransız ve İtalyan'lar tarafından işgal edilirken ve bu işgale karşı büyük tepkiler yokken, işgalin söz konusu olmadığı karadeniz sahillerinde "milli mücadele" başlatılmıştır.Bu durum bize Türk milli mücadelesi hakkında önemli ipucu vermektedir.Çünkü Karadenizde başlatılan işgale karşı savaş değil,Türk-Rum Türk-Ermeni savaşıdır.Trabzon Metropolidi Hirisantos'un Paris barış konferansına verdiği Muhrada;bölgede 850 bin Rum,340 bin hakiki Türk(!),200

bin Sürmeneli,200 bin oflu,50 binin Kafkasyalı olduğunu belirtiyor ve çoğunluğun Rum'larda olduğunu,Rusların verdiği yetki ile yaptığı seçim sonucunda çoğunluğunu Rumların teşkil ettiği bir belediye meclisinin oluşturulduğunu Rusların bütün gayretlerine rağmen Bolşevikliği kabul etmediğini...belirtiyor.(aktaran M.Gologlu,Erzurum Kongresi.s.33.) Türk tarihçilerinin bölge ile ilgili rakamları farklıdır ve Hirisantso'un rakamlarını kabul etmiyorlar.Fakat rakamlar farklı olsa da bir gerçek var ki o da bölgede iki ulusal öge var ve birbirleriyle savaşıyorlar.Bölgede Rumlar,Ermeniler,Türkler silahlı birlikler oluşturmuş,siyasi örgütler kurmuş,Rumlar,Pontus cumhuriyetini kurma mücadelesi veriyorlardı.Her zaman olduğu gibi ezilen ulus olan Rumlar,Ermeniler,Kürtler ayrılma mücadelesi verirken Türk milliyetçileri merkeziyetçi ve ayrılmaya karşı savaşıyorlardı.Emperyalist işgali ilimli bir tavırla karşılarken Türk milliyetçileri,Karadeniz'deki yerli Rumlara karşı Cologlu'nun deyimiyle "memleketin felaketlerle dolu koyu karanlık günler içinde milli mücadele bayrağını açan ilk yer oldu."

Trabzon "mühafaza i huku milliye cemiyeti" Trabzon müftüsünün başkanlığında,bölgenin en büyük tüccar ve feodallerinin katıldığı bir toplantıda kuruldu.Cemiyetin başkanlığına Trabzon'un en büyük eşrafı olan ithalat-ihracat işleriyle uğraşan Barutçuzade Ahmet efendi getirildi.Kurucularının çoğu Osmanlı Meclisi Mebusan'ın üyesiydiler,aynı zamanda bölgelerinde "soylu" alilelerinde gelen kompardor ve eşraftırlar.Hafız Ahmet,Eyüpzade İzzet,Ömer Fevzi, Abonozade Hüseyin,gibi.Cemiyet Rum propağandasını karşılamak üzere "İstikbal" adlı bir de dergi çıkarmış,Avrupa'ya heyetler gönderilmiş,Rum propağandasını etkisiz kılmaya çalışmış ve İstanbul hükümetleri ve padişah ile iyi ilişkilerini sürdürmüştür.Bir başka cemiyet,"Trabzon ve Havalisi Müdafa i milliye cemiyeti",eski harbiye bakanı Abdullah paşa,Çürüksulu Mahmut paşa,Kerim Sebati bey gibi büyük bürokratlatca kurulmuştur.

Trabzon'da bir de Hürriyet ve İtilaf partisince kurulan

"Trabzon ve Havalisi Ademi merkeziyet cemiyeti" vardı.Bu cemiyet işgale karşıdır,Pontos cumhuriyetine karşıdır.Fakat Rumlarla birlikte yerel yönetim çerçevesinde birlikte kalmayı ve Osmanlı idaresine bağlı kalmayı savunuyordu.Koyu bir İttihatçı düşmanı olan bu cemiyet,Kemalist önderliğe destek vermemiş ve Rum eşrafından ve din adamlarından destek görmüştür.Rumların bir kısmı ademi merkeziyet ilkesi çerçevesinde padişaha bağlı bir yönetim taraftarıydılar. Rum,Ermeni,Türk ve Kürtlerin birlikte yaşamasının gerektiğini savunuyorlardı.Fakat İttihatçılar ve Kemalist önderlik,"Türkiye Türklerindir,Türk olmayanların Türkiye'de Türkle hizmet etmekten başka bir hakkı yoktur" (M.E.Bozkurt) anlayışında olduğu için birlikte yaşamayı savunan Rumlara karşı da terör estirmiş,Osman ağasının cinayet ve işkencelerini desteklemiş ve eşkiya ağasını Trabzon vilayetine davet ederek Kuvayi Milliye Kumandanı ünvanını vermiş,Rum köylerine saldırtmıştır.Bu çapulculuğun anti-emperyalist ulusal kurtuluş mücadelesi ile bir ilgisi olamaz.Bölgede hakim olan Türk Burjuvazisi vr toprak ağaları rakipleri Rum ve Ermeni burjuvazisine karşı İngiliz ve Fransız işgalcilerinin denetimi nedeniyle polis,jandarma ve orduyu,başka bir deyimle ellerindeki zayıf ve güçsüz devlet güçlerini kulanamamalarından dolayı çapul yöntemleriyle dağda gezmekte olan eşkiya ağalarını devletin onay ve koruyuculuğunda Rumlara saldırtmış,mallarını yağmamış ve onların bölgede hakim olmalarına engel olmaya çalışmışlardır.İşte "milli mücadelenin" ilk kıvılcımları bunlardır.İngiliz,Fransız,İtalyan işgallerini ılımlı karılarken hiç bir işgalin olmadığı Karadeniz'de "milli mücadele" başlatılıyor,işgalciler değil yerli halk katlediliyor.

EGE BÖLGESİ:

Ege bölgesindeki Müdafai Hukuk örgütlerinin durumları daha net ve çalışmaları daha canlıdır.Ege bölgesinde kapitalizm nisbeten gelişmiş ve emperyalistlerin de bu bölgede demiryolu işletmeciliği,pamuk,tütün,ipek

işletmeciliği,elektirik,havagazı ve şehir içi ulaşımı alanlarında doğrudan yatırımları vardı.İzmir limanı Anadolunun batıya açılan en büyük ithalat ve ihracat kapısı durumundaydı ve verimli bir üretim ve ticaret havzasına sahipti.Bu ticari ilişkiler de genellikle Rum ve Ermeni burjuvazisi aracılığıyla yürütölüyordu.Emperyalist paylaşım savaşının başlangıcında İttahat ve Teraki,Rum ve Ermenilerin elindeki bütün imtiyaz ve imkanları Türk kompradorlarına devretti ve İngiliz,Fransız ve İtalyanların yaptığı yatırımlara Almanlarla birlikte el koydular.Savaş sonunda İngiliz emperyalistleri Anadoludaki çıkarlarının korunmasında,Yunan işbirlikçilerini daha güvenli bularak İzmir'in Yunanlılara verilmesini uygun buldular.Savaş sonunda hem İngilizler el konan imtiyazlarını geri aldıkları gibi,göe zorlanan Ermeni ve Rumların geri gelmesini ve mallarının iade edilmesini de istiyorlardı.Yunanistan da İngiliz işbirlikçisi Venezilos başbakan olmuş,Ege kıyılarını Rumların çoğunlukta oluşunu gerekçe yarak,bu bölgenin Yunanistan'a verilmesini istiyordu.

Mayıs 1919'da Yunan ordusu İzmir'i işgal etti.İzmir'in işgali Türk egemen sınıflarını harekete geçirdi.Aynı zamanda işgalci emperyalistler arasında paylaşım sonundaki çelişkiler su yüzüne çıktı ve keskinleşti.Fransızlar, İzmir'in işgalini tasvip etmemekle birlikte resmen tepki de göstermediler.İtalya Yunan işgaline açıktan tavır aldı.çünkü İtalyan emperyalistleri Ege Adalarının ve İzmir'in İngiliz emperyalistlerince Yunanlılara verilmesinden sonra,İtalya gayri resmi olarak Türk milliyetçilerini direnmeye teşvik etti,hatta işgal ettiği Akdeniz bölgesinde Yunanlılara karşı direnişi destekleyen örgütlerin kurulmasını olumlu karşıladı,sonra da direnişin Kemalist hareketin önderliğinde merkezileşmesi ile beraber Kemalist hareketi destekledi.

İzmir'in Yunanistan'a verilmesi Türk burjuvazisi için büyük bir darbe olduğu için başta komprador

burjuvazi olmak üzere,Türk burjuvazisinin bütün kesimleri büyük bir tepki gösterdi.Denilebilirki İzmir'in işgali,Türk milliyetçiliğinin güçlenmesi ve direnme aşamasına geçmesi için bir dönüm noktasıdır.Türk ulusundan değişik sınıf ve katmanlar Yunan işgaline karşı direnmeyi gündeme getirmiş ve bu doğrultuda pratik adımlar atmış,silahlı silahsız örgütlenmeler yaratmıştır.

"Egeliler de 17 Mart 1919'da İzmir,Aydın,Denizli,Balıkesir,Manisa,Muğla ve bunlara bağlı ilçelerin müftüleri,belediye başkanları ve Halk temsilcileri ile İzmir'de Müdafa i Hukuku Osmaniye Cemiyetinin kongresini yapmışlardır." (S.Selek.a,g,e,S.35) İzmir valisi Nurettin paşa bu faaliyeti desteklemiştir.Çoğunluğu İttahatçı olan cemiyetin kurucuları,Yunanlıların İzmir'e çıkmasından sonra Ege içlerine dağılmış,örgütlenme faaliyetlerini içeride daha aktif olarak sürdürmüşlerdir.Siyasi çalışmanın en etkin alanı camiler olmuş en etkin propağanda biçimi de Hiristiyan gavurlara karşı Müslümanların birliği ve beraberliğidir.Denizli'de "Müftü Ahmet Hulusi efendi ulu camideki 'Sancagı Şerifi' çıkartıp etrafında Şehler ve İmamlar olduğu halde tekbir getirerek halkın önünde belediye meydanına gelmiş" yaptığı konuşmada istilacı ve çeteci hiristiyanlara karşı savaşmanın,düşmanın saldırılarına karşılık vermenin bir din emri olduğuna 'fetva' vermiştir.(gologlu,Sivas kongresi,S.38)

Balıkesir yöresinde İttahatçı Hacı Muhittin bey müdafa i hukuk cemiyetinin çalışmalarını yönlendiriyordu.Ege bölgesindeki bütün İttahatçılar yoğun bir faaliyet içinde idiler.Devlet mekanizması henüz İttahatçıların elinde idi.Ordu içinde İttahatçılığı söküp atmak olanaksızdı.Vali,mütasarıf,belediye başkanları henüz İttahatçıların elinde idi.Bu anlamıyla devletin güçleri bölgenin ayan ve eşrafi ile hoca ve hacılarıyla birlikte Yunanlılara karşı direnişi örgütlüyordu.Ege'deki işbirlikçi Türk burjuvazisi iki kampa ayrılmıştı.Bir kısmı direniş için çaba gösterirken,bir kısmı da, Yunan

işgali altında da İngiliz ve Fransızlarla işbirliğini sürdürme olanaklarını elde tutacaklarını düşünerek işgale karşı tavır almamış, evlerine bağlı oldukları emperyalist efendilerinin bayraklarını asmışlardı. İşgal günlerinde terzilerin işi gücü İngiliz, Fransız, Amerikan bayraklarını dikmek olmuştur. Bu kesim savaş yıllarında Ermeni ve Rumların mallarına el koymamış, aynı zamanda İttihatçı düşmanı Avrupai Türk burjuvazisi idi. Bu kesim genellikle Hürriyet ve İtilaf partisi içinde örgütlenmişti. Direnmeden yana olan Türk işbirlikçi burjuvazisi ise, Rum ve Ermeni mallarına el koyan, Türk milliyetçiliğinin temsilciliğini yapan İttihatçı burjuvazi idi. Bunlar genellikle sonradan palazlanan savaş zengini, savaşta sonra da zenginleşmenin en etkin yolu olan devlet destegini yitiren ve en önemlisi Yunan işgaliyle mal varlıklarının büyük bir kısmını yitiren, bu kesim hemen Müdafai Hukuk ve İlhakı Cemiyetlerinde örgütlenmeye başladılar. Bunların İstanbul hükümetiyle ve padişah ile ilişkileri, Ankara'da meclis açılınca kadar sürmüştür. Bu örgütler aynı zamanda İngiliz, Fransız ve özellikle de İtalya ile sürekli iyi ilişkiler içinde olmuşlardır.

Ege ve Akdeniz bölgelerinde oluşturulan "İlhakı Red", "Müdafai Hukuk" gibi cemiyetler "Yunan işgalini protesto ettiklerinde, bu işgalin eger gerekliyse 'milli düşman' Yunanistan tarafından değil de, 'uygar güçler' olarak adlandırdıkları itilaf devletlerince yapılmasını istemişlerdir. Bu burjuvazinin emperyalist itilaf ülkeleriyle kurduğu siyasi ilişkileri gösteren bir çok önemli örnek göstermek mümkündür. Örneğin Yunanlıları protesto amacıyla yapılan toplantı ve kongrelerde, her sefer itilaf devletlerinin bir çok temsilcisi yer almış ve bunlar çok büyük ilgi görmüşlerdir.... İzmir Müdafai Hukuk cemiyeti -ki Batı Anadolu direniş hareketlerinde önemli rol oynamıştır- kurulduktan sonra, kurucularının ilk işi İngiliz komutanı Allan Dickson'u ziyaret etmek olmuştur... Tek hedef Yunanlılar ve Rumlardır. Hatta sonu belirtebiliriz ki, bu bölgede eşrafın taşıdığı sınıfsal

karakter zaman zaman eşrafın işgalci Yunan kuvvetleriyle dahi antlaşmasını mümkün kılmıştır.Zaman zaman eşraf, kendi ekonomik çıkarlarına dokunmamak kaydıyla Yunan işgalcilerine davetیه çıkarmış bulunmaktadır. (M.E.Bozaslan Kemalizm Üzerine,Teksir,s,90)

Sözü edilen eşraf İttahatçı olmayan,İttahatçılardan önce ve onların desteği olmadan palazlanan burjuvazidir.Bu burjuvazi,Rum sürgünü sırasında,Rumların mallarına el koymadığı için,yunanlılar tarafından durumlarına dokunulmayacağını sanmakta,sarsılan Türk devletinin otoritesine karşın Yunan otoritesini kendisine destek yaparak durumunu ve ticari ilişkilerini korumaya çalışmaktadır. Cela Bayar Bursa eşrafının Yunan işgaline davetiye çıkarmasına karşı mecliste kopan fırtınayı dindirmek için şöyle konuşur;"İngilizleri,Yunanlıları Bursalılar çağırmıştır deniliyor.Kesinlikle yanlıştır.Bunu düşünen bir heyettir.Bunu da açıklamak isterim ki,o heyet Fransızların burjuvazi dedikleri kısımdandır.Gözlerinde mallarının,canlarının bizim gibi yoksul olanlardan pek büyük değeri vardır. Onlar savunma imkanı görmedikleri zaman her halde mal ve canlarının da boşa gitmemesini istiyorlardı. Eger bu kabahatse bundan o heyet sorumludur" (Aktaran, M.Gologlu.3.Meşrûtiyet,s.215) Manisa mebûsü ise,Bursalıların,Yunanlıları,Kuvayi milliyecilere karşı bir kurtarıcı gibi karşıladığını belirtiyor(a.g.e.) bundan anlaşılan şu ki,Bursa gibi önemli bir ticari merkezde,Türk burjuvazisi,emperyalist kamplaşmalara uygun olarak guruplaşmış ve aralarında kıyasıya bir mücadele sürmektedir.Çanakale müstahkem mevki komutanı Alb.Şevket Bey,M.Kemal'e gönderdiği raporda bölgenin durumunu şöyle anlatır.

"Bölgedeki durumun daha çok aileler arasındaki hasımlık ve çekememezlikten ileri geldiğini,daima birbirlerine karşı olduklarından hasım ailelerden biri kuvayi milliyie tarafını tutunca ötekinin ona ve onun yüzünden kuvayi milliyeye karşı olduğunu,bölge kuvayi milliyecilerinin varlıklarını İttahatçılık zamanlarında elde etmiş

vurguncular olduklarının iddia edildiğini,Adapazarı ile İzmit'te,kuvayi milliyecilerin özel çıkar peşinden koşmalarını kınayan bir bildiri gönderilirse anlaşmazlıkların ve muhalefetin ortadan kalkacağını belirtiyor." (Gologlu,Şivas kong.s.191)

Kavga,İttihatçı burjuvazi veya savaş sonrası deyimiyle kuvai milliyetçi veya Kemalist burjuvazi ile İstanbul hükümetine bağlı itilaf emperyalistleri ile öteden beri işbirliği yapan burjuvazi arasındadır. İttihatçı burjuvazi Kemalist hareket önderliğinde örgütlenip,İstanbul hükümetinin otoritesini darbeleyince ikinci kanat imtiyazlı konumu ele geçirmek birinci kanadın hakimiyetine mani olmak için Yunanlılara davetiye çıkarıyorlar.Müdafa-i hukuk cemiyetleri içinde örgütlenen eşraf ve ayan kesiminin de itilaf emperyalistleri ile her düzeyde ilişki geliştirme çabasında oldukları ve bu doğrultuda önemli adımlar attıkları anlaşılıyor. Müdafa i Hukuk içinde örgütlenen burjuvazi de bunun dışında örgütlenen burjuvazi de galip emperyalist devletlerin desteğini almada yarıştıkları yalnız birinci grup Yunan işgaline karşı daha kararlı tavır koyduğu gözlenmektedir.

Ege bölgesindeki Müdafa i Hukuk cemiyetlerinin temsilci ve büyük komprador olan Hacım Muhittin Çarıklı, koyu bir İttihatçı olmasına rağmen itilaf emperyalistlerinin himayesiyle ve desteğiyle Yunan işgalinin sona erdirileceğini savunmaktadır.

Alaşehir ileri gelenlerinden yüz eli kadarının korunmalarının Fransız himayesine girmek süretiyle sağlama yoluna gitmelerinden,batı Anadoludaki milli mücadele çabaları....sadece Yunanlılara karşı yönelmiş görünüyordu.Nitekim kongrenin ilk günün akşamı 'Ciyandapolos'un başında Fransız Hat muhafızı komutanı Yüzbaşı Villa ve İngiliz yüzbaşı Mister Johnson ile' içki içip görüşmelerde bulunmuş olan kongre başkanı Hacım Muhittin bey,kongrenin altıncı günü genel kurula bir teklifte bulunmuş ve şöyle demişti;

"Biz Mütareke imzaladığımız ve kabul ettiğimiz siyasi durum gereğince itilaf devletlerinin askeri zorunlukla

işgal etmek istedikleri bölgeleri kendilerine teslim ve işgallerine karşı susmak zorunda kaldık.Fakat işin içine Yunanlılık girince buna umumi vicdan susmadı.Millî coşkunluk baş gösterdi.Eğer bu işgal bir askeri lüzuma dayansa idi veya öyle anlaşılrsa idi ve bu işgal İngiliz,Fransız veya Amerikalılar tarafından yapılmış olsaydı kimse ses çıkarmayaçaaktı. Ve şimdi mademki işgalin sınırlandırılması ve kötülüklerin incelenip soruşturması Barış konferansında karara bağlanmıştır.Kan dökülmesinin arkası alınmak isteniyorsa,Yunanlılar çekilsinler,kendileri bir askeri kurul göndersinler" "Anadolu işgal kuvvetleri Başkomutanı General Milne'e gönderilen yazıda da; müslüman halkın sadece Yunan kötülüklerine engel olmak için millî kuvvetler meydana getirmek zorunda kaldıkları,Yunanlıların Anadoludan çıkarılmaları ve kesin zorunluk varsa işgalin medeni büyük devletlerin askerleriyle yapılması isteniyordu." (Hacım Muhittin Çarıklı,Aktaran Gologlu,sivas kong.s.50)

M.Kemal'in başkanlığını yaptığı heyeti temsiliyeden başka,Hacım Muhittin'in başkanlığında ayrı bir heyeti temsiliye vardı. M.Kemal'e tabi olmayı redediyor ve M.Kemal'in çağırılarını emirlerini ciddiye almıyorlardı.M.Kemal'in diktatörce davrandığını ve B.Anadoluyu temsil etmediğini savunuyorlardı. Hacım Muhittin hatıralarında şöyle anlatıyor; "Bugün delegelerimiz Hulusi ve Esad beyler İstanbul'dan geldiler.Hulusi görüşmeleri hakkında bir açıklama yaptı ve hükümetin,Sivas (M.Kemal) ile anlaştıktan sonra kendilerine önem vermediğini söyledi.Zaten bizimkilerin Sivas kongresi için İbrahim Süreyya'ya vekillik vermeleri doğru değildi.Çünkü M.Kemal paşanın "tab'ı mutehakkımı" belli idi.Gönderdiği telgrafların birinde,mebus adayları meselesini daha sonra hall edeceğim diyordu.Onun için,üç ay öncesinden beri,doğudan gelen akıma karşı koymak istemiştım,zaman söylediklerimi ispatlıyor.Nasıl ki,Sivas kongresinin vekili olan Heyeti Temsiliye "bütün anadolu adına" hareket ve hükümetle temas etmeye başladı.Oysa ki bizim ne kuruluşlarımızdan,ne de haberleşmelerimizden

bilgisi yoktu....Bugün öğleye kadar Heyeti merkeziyede çok ateşli konuşmalar oldu.Mesele;Sivas'a bir arkadaş göndermek,Sivas'tan gelen telgraflarda tamamıyla "mütehakkim" bir durum görüldüğünden,maksat o memur aracılığıyla durum ve yerimizi açıklayarak kısmen bağımsız bir durumda bulunmak zorunluluğumuzu anlatmaktır" (Gologlu.Sivas kong.s.178-179)

Ne var ki M.Kemal mevcut Osmanlı ordusunun artıklarının destegini almış,İstanbul hükümetlerinin otoritesini sarsarak otorite olma çabasında iken,batı anadoludaki heyeti temsiliye İstanbul hükümetleriyle uzlaşmaya çalışmış ve siyasi bir otorite oluşturma çabasına girmemiş,ordunun destegine ancak M.Kemal aracılığıyla alabilmiştir.

Sivas'ta M.Kemal'in önderliğindeki heyeti temsiliye,başlangıçta kendi sınıfını temsil etmesi bir yana,Müdafa i Hukuk örgütlerini bile tümüyle temsil yeteneğinden yoksundur.Sivas'ta toplanan,tüm Türkiye'yi temsil etme iddasında olan kongre,Erzurum kongresi kadar bile başarılı olmamıştır.Erzurum kongresiyle Kürdistan ve Kuzey-Doğu Anadoludaki eşraf ve ayan,yani bütün ticaret burjuvazisi ve toprak ağalarının destegini alan M.Kemal,Sivas'ta "Anadolu Ummumi kongresi" tasarısıyla topladığı kongre ancak orta anadoluda ki eşraf ve ayanını temsil edebilmiştir.Kürdistan'da Sivas'a delege gönderilmemiş,M.Kemal yanındaki adamlarını falanca illin delegesi olarak ilan etmiş,ve kongreye katmıştır.Sivas kongresi,yapıldığı sıralarda Ege'de daha canlı ve kendi sınıfına hitab edebilen,onları temsil edebilen kongreler yapıyordu.M.Kemal Sivas kongresiyle ne Ege'nin ne Trakya'nın,ne de Kiliyanın destegini alabilmiştir.Üstelik, temsilci olduğu Trabzon ve Erzurum'daki Müdafa i Hukuk örgütü bile Sivas kongresine karşı çıkmıştır.M.Kemal daha sonra,Anadoludaki tüm Müdafa i Hukuk örgütlerini temsil edebilen bir kongre toplama çabasına girmiştir.Fakat daha sonra göreceğimiz gibi,Sivas heyeti temsiliyesinin İstanbul hükümetiyle anlaşması,mebus seçimlerinin olması ve bu meclisin dağıtılmasıyla Ankara'da

yeni bir meclisin toplanması ile umumi Anadolu kongresine engel olunmuş veya gerek görülmemiştir. Ankara meclisi bütün Müdafa i Hukuk örgütlerini temsil ettiği için siyasi bir merkezileşme kendiliğinden doğdu ve M.Kemal önderliğinde siyasi ve örgütsel birliği gerçekleştirerek Anadoludaki komprador burjuvazi ve toprak ağalarının temsil kudretine ve imkanına kavuşmuş oldu. Böylece Müdafa i Hukuk hareketi merkezileşerek Kemalist hareket olarak ortaya çıktı ve tüm Anadoludaki dağınık insiyatifi merkezileştirerek bir otorite oluşturabildi.

ÖZÜR

Degerli Okurlarımız elimizde olmayan nedenler yüzünden KAVA.Sayı 6'da baskı esnasında bazı hatalar yapılmıştır.Bu hataların tekrarlanmaması için elimizden gelen çabayı harçayacağımızı bildirir okuyucularımızdan özür dileriz.Dogrusu aşğıdaki gibi olacaktır.

<u>Sayfa</u>	<u>Satır</u>	<u>Yanlış</u>	<u>Dogru</u>
89	22	-hafızaların	-havsaların
91	1	yapısına	yargısına
97	6	özgü olarak biçim	özgü olarak mücade- le biçim
97	12	baltalamaktadırlar.	baltalamaktadır.
98	10	özelliklerini"	özellikleri"nin
94	32	Lenin.Almanca eserler.	Lenin Eserler-Alm.
107	20,27,32.	Lenin	Aktaran Lenin
108	16,19	nezninde	nezdinde
113	2	biçim	birim
118	31,32	taktikleri"dir	taktikleri" olduğunu belirtirler.
120	5	mücadele	mücadelede
121	8	temel eserler	Toplu Eserler
121	23	izin	iyi
122	18	alabilsin	alabilsinler
123	8	soysuzlaşmasına açtığını	soysuzlaşmasına yol açtığını
124	29	rededildiğini	rededildiği
	<u>dipnot</u>		
127	9	bunu bir yanılgı	bir yanılgı
132	9	geçmiş hatalarında yol açtıklarını düzelterek-	(geçmiş hatalarında yol açtıklarını düzelterek)

Dipnotlar

- 1-Lenin-Ulusal Sorun ve Ulusal kurtuluş savaşları.S.371, 452,372,428.
- 2-Lenin-age.S.374,428
- 3-Lenin-age.S.404,409.ayrıca bkz.(akt)Günter Kleinknecht "Çinde Komünist Taktik (1921-1927)-Komüntern,sömürge sorunu ve ÇKP'nin politikası" S.73
- 4-akt,Günter Kleinknecht age.S,59
- 5-akt.age,S.70
- 6-Lenin-Yukarıda age.S.373
- 7-bkz."Komünist Enternasyonal"dergisi (Komünist Enternasyonal yürütme komitesi yayın organı olarak 1919-1942 yılları arasında yayınlanmıştır.)Yıl,1931 Sayı,25/26.7 Temmuz.E.Sinani "Kızıl Ordu ve Çin Devrimi"adlı makale S.1182-1197 Berlin.Alm. Ayrıca "Çin Notları-1932-39" Otto Braun.Komüntern'in Çindeki görevli elemanlarından.Berlin 1973.Alm.
- 7-bkz-Lin Biao-Yaşasın Halk Savaşının Zaferi.
- 9-Mao Zedung.Seçme Eserler.C.1-S.73-75,83
- 10-age.S,231
- 11-age.S,233-234
- 12-bkz.Kava.Sayı.6.101,117
- 13-Lenin-akt,Kava 6.S.99
- 14-Komünist Enternasyonal-yıl,1931 sayı,25/26 Sf-1183-1184

Dipnotlar

- 1-Lenin-Ulusal Sorun ve Ulusal kurtuluş savaşları.S.371,